

scan 1, folio 1

Regtdag den 11 december
1788. Præsent den heer bailliuw
en de welgeboore mannen van
Parijs en Tromp.

Jan Klumpert woonden te *Noordwijk-Binnen*,
oud omtrend veertien jaaren als meede
Hendrik Meese Alkemade, oud omtrend 18
jaaren mede woonende te *Noordwijk-Binnen*
op gisteren in detentie geraakt, ter zake
van te zijn gevonden in het houtbosch
aan de *Trekvaart*, zijn nadat dezelve
suumier deswegens waren gehoord, uit
hunnen detentie ontslagen.

Regtdag den 16 december 1788
præsent de s[ubstituut]¹ bailliuw en alle
de welgeboore mannen demtis²
van Duuren, van Parijs en
Tromp.

Op heeden den 16 december 1788 heeft
Fredrik Booij als secretaris van het
bailliuwschap van Noordwijckerhout, Hillegom,
Lisse en Voorhout, den eed gedaan luidende
als volgt: Ik beloove en sweere het bailliuw-
schap van Noordwijckerhout, Hillegom,
Lisse en Voorhout, als secretaris getrouwe-
lijk te dienen, den bailliuw en de mannen
te gehoorzaamen, eeren ende repecteeren
de opinie van mannen mitsgaders den
zaaken parthijen aangaande niet te
reveleeren³, nog iemand te ontdekken,
anders als na 't behooren, goede pertinente⁴
registeren en boeken te houden, partijen
die 't aan mij verzoeken ten dienste te staan

v[er]te⁵

¹ substituut: plaatsvervangend

² demtis: uitgezonderd, behalve

³ reveleeren: openbaar te maken

⁴ pertinente: tot de zaak behorende

⁵ verte: sla om, zoz

scan 2, folio 1v

mij met het ordinæris⁶ loon te vreedte te houden
zonder eenige parthijen te beschatten, ende
verder alles te doen, dat een goed en
getrouw secretaris eer- ende eedshalve
schuldig is ende behoord te doen.

Zoo waarlijk helpe mij God almagtig.

Zijnde deze eed gepresenteerd aan handen van
mij ondergeteekende bailliuw ter præsentie
en overstaan van de meede ondergeteekende
Jan Pikaart en Willem van der Toorn
geswoore welgeboore mannen (geteekend)
P.W. Boers, Jan Pickaert, Willem van der
Toorn.

(luidende de commissie geschreeven
op een zegel van twaalf guldens, van
woorde te worde als volgt)

Wij mr **Pieter Willem Boers**, bailliuw
van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse
en Voorhout, etc. etc. hebben, ingevolge
van het recht ons competeerende⁷, en ons
vertrouwende op de bekwaamhied en
vigilantie⁸ van **Fredrik Booij**, denzelve
Fredrik Booij aangesteld en gecomit-
teerd, gelijk wij denzelven aanstellen en
committeeren bij deezen tot secretaris van de
bovengemelden bailliuagie van Noordwijn-
kerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, mits
jaarlijks tot een recognitie aan ons
betaalenden de somme van ses ponden
te XL grooten het pond⁹, geevenden den
voornoemde **Fredrik Booij** volkomen last
magt en autoriteit, mitsgaders zonderling
bevel, om het voorsz[egde] secretarisampt, wel
en getrouwelijk te exerceeren¹⁰ en te bedienen,
alle actens, vonnissen, dingtalen¹¹, missivens

⁶ ordinæris: gewone, gebruikelijke

⁷ competeerende: toekomstige

⁸ vigilantie: waakzaamheid

⁹ Het Hollandse pond was een oude munteenheid in de Nederlanden. Een Hollands pond had de waarde van 1 gulden en was onderverdeeld in 40 groten. Het werd vooral gebruikt als rekeneenheid; munten van een Hollands pond zijn nooit geslagen

¹⁰ exerceeren: uit te voeren

¹¹ dingtalen: teksten met een bij een rechtsgeding voorgeschreven bewoordingen

scan 2, folio 2

ende alle andere depeches¹², tot tot het voorsz[egde] secretarisschap staande ende behoorende met alle getrouwigheid ende vigilantie te bedienen, vorderen en te teekenen, daaraf goed, opregt, getrouw en pertinent register of prothocol te houden tot gerief en verzekerdheid van parthijnen, des gemeenelands van Holland en Westvriesland regt, gerechtigheid, hoogheid en heerlijkheid daarmede voor te staan en te bewaaren, ende voorts generalijk alles te doen, wat een goed, opregt, getrouw, en vigilant secretaris schuldig is en behoort te doen, tot den slegten, baaten en profijten van ouds daartoe staande ende genooten, waarop en omme zich te alle het geenen voorsz[egd] is wel en na behooren te acquiteeren, de voornoemde **Fredrik Booi**j zal gehouden zijn den behoorlijken eed te doen, en dat alles bij provisie en tot ons kennelijk wederzeggen toe ende langer niet. Actum den 16 december 1788 (is geteekend) P.W. Boers.

Vonnis.

Op den mondelinge eisch en conclusie van den heer bailliuw der voorzeide dorpen en ambagten, op ende jeegens **Leendert Abrahams**, oud 22 jaaren, geboortig van *Hamburg*, des heer bailliuws gevange, gedaan en genoomen ter zake van in de voorzeide bailluagie beedelende gevonden te zijn hebben heeren welgebooren mannen van het voorsz[eide] bailliuwschap denzelven gevange ter zake voorsz[egd] op zijn confessie gebannen voor den tijd van tien eerstkomende en agtereenvolgende

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen den
16 december 1788.
(get[eekend]) Jan Pickaert
Willem van der
Tooren

v[er]te

¹² depeches: brieven, berichten

scan 3, folio 2v

jaaren uit het voorsz[egde] bailliuwschap zoo
wijd en zijd de paalen van dien zijn strek-
kende zonder middelerwijle daar weder
binnen te mogen komen op pœne¹³ van
zwaarder straffe.

Aldus gearresteerd geresumeert en gepronun-
tieert præsent alle de welgeboore mannen
demtis¹⁴ van Duuren, van Parijs en Tromp, den
16 december 1788 (is geteekend) Jan
Pickaert, Willem van der Toorn.

Compareerde voor de ondergeteekende
heeren geswoore welgeboore mannen
van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse
en Voorhout, **Mattheus Mulder**, oud
twee entwintig jaaren, woonende te
Hillegom, dewelke verklaarde ter
requisitie van de weledelen gestren-
gen heer mr Pieter Willem Boers,
bailliuw van den voorzeide dorpen en
ambagten, waar en waarachtig te zijn,
dat op dingsdag den 2 december 1788,
's avonds om tien uren, staande in
of voor de deur van de huisinge
van zijn vader te *Hillegom*, alwaar hij
woonagtig is, heeft horen en zien
aankomen de diender van de justitie
van voorsz[egde] bailliuagie, woonende te
Hillegom, met naamen **Hendrik van
Doorn**, komende van de kant van zijne
huisinge, dewelke ontmoet heeft **Pieter
van der Bende**, schippersknegt, dat die
beide personen tezamen de zijde op na de

¹³ pœne: straffe

¹⁴ demtis: uitgezonderd, behalve

scan 3, folio 3

plaats daar hij deposant stond, zijn gekomen, met den anderen zo't hem toescheen twistende, dat zij alzoo voor of omtrend hem komende voornoemde **Pieter van der Bende** zijn mes heeft getrokken en met het ontbloote mes na de voorn[oemd]e diender heeft gestooken, zeggende daarbij ik geef om jou nog niemand, ik zal je dit en dat doen. Dat daarop de diender zijn zijdgeweer¹⁵ heeft getrokken en van daar defendeerender wijze heen en in deszelve huis is gegaan. Geevende de deposant voor reeden van weetenschap, hetzelfde gezien, gehoord, bijgewoond en nog in versche geheugenisse te hebben.

Zeggende tot bevestiging van dien
Zo waarlijk helpe mij God almachtig.
Actum op het raadhuis te Lisse den
16 december 1788 (is geteekend)
Jan Pickaart, Willem van der Toorn.

Voor de vierschaar van heeren bailliuw en welgeboore mannen van de voorsz[egde] dorpen en ambagten gecompareerd zijnder, **Hendrik van Doorn**, dienaer van de justitie dezer bailluagie, heeft op den eed ten aanvang van zijne bediening gedaan, verklaard dat **Pieter van den Bende** schippersknecht woonende te *Hillegom* hem op dingsdag den 2 december 1788 's avonds omtrend tien uren op de hoogte van zijn huis omtrend het

Veldwachters met een zijdgeweer

v[er]te

¹⁵ zijdgeweer: sabel (hangende aan de zij)

scan 4, folio 3v

huis van **Mattheus Mulder**, of daar dezelve woonagtig is, hem heeft gescholden voor een oranje blixem, dat het zijn schuld was dat zijn maat **Jan Stel** niet op het dorp zoude kunnen blijven. Dat er vervolgens daarover tusschen hun beide al voortgaande eenige woorden gewisseld zijn, en dat dadelijk de voorn[oemd]e **Pieter van der Bende**, zijn mes heeft getrokken, en met het ontbloote mes na hem heeft gestooken, in zoo verre zelfs dat het mes door zijn jas en rok¹⁶ is doorgegaan.

De heer bailliuw overleggende, de bij hem ingewonnen præcedente¹⁷ informatiën ten lasten van **Pieter van der Bende** schippersknegt woonende onder *Hillegom*, verzoekt decreet¹⁸ van apprehensie¹⁹ op gemelde **Pieter van der Bende**, ter zake in dezelve informatiën vervat namentlijk: dat derzelve de dienaar der justitie van deze bailluagie, op dingsdag den 2 december laatstleeden 's avonds ten tien uuren op de publijque weg gescholden heeft voor oranje blixem, mitsgaders tegens dezelve zijn mes heeft getrokken, en na hem met het ontbloote mes heeft gestooken, in zoo verre zelfs dat het mes door des dienders jas en rok is doorgegaan.

¹⁶ rok: kledingstuk dat over het hemd wordt gedragen

¹⁷ præcedente: voorafgaande

¹⁸ decreet: bevel

¹⁹ apprehensie: gevangenneming

scan 4, folio 4

Welgeboore mannen van de voorsz[egde] dorpe en ambagten, gezien hebbende de precedente informatiën bij den heer bailliuw van de voorsz[egde] dorpen en ambagten ten lasten van **Pieter van der Bende**, schippersknecht woonende onder *Hillegom* ingewonnen en overgelegd. Mitsgaders gehoord het verzoek van welgemelde heer bailliuw omme decreet van apprehensie jeegens den opgemelden **Pieter van der Bende**, ter zake in dezelve informatiën vervat, hebben na voorgaande rijpe deliberatie goedgevonden en geresolveert²⁰ opgemelde heer bailliuw ter zake voorsz[egd] te verleenen decreet van apprehensie op de persoon van voornoemde **Pieter van der Bende**.

Actum den 16 december 1788 (onder stond)
Mij present (is get[EEKEND]) Fred[ri]k Booijs
secretaris 1788

Regtdag den 26 december
1788 præsent de heer bailliuw en de welgebore mannen
Govert van Parijs en Cornelis
Tromp.

Sijmen Bronsgeest, oud agtien jaaren arbeider, geboortig van en woonende te *Hillegom*, gevange, heeft geconfesseert²¹ dat hij op gepasseerde woensdag agtermiddag den 24 december 1788 gegaan is in het bosch van den heer van *Hillegom* en aldaar drie essen slieten²² heeft afgekapt, met een hakmes, dat hij vervolgens met die essen slieten

v[er]te

²⁰ geresolveert: besloten

²¹ geconfesseert: bekend

²² sliet: dunne stam van een boom

scan 5, folio 4v

is gegaan voor de plaats van mevrouw **van Hogendorp** in een boschje van opgaende boomen, en aldaar enig ijpenhout heeft afgekapt met een hakmes, dat hij bezig zijnde met een dorre tak van een esse boom af te hakken de diender van deze bailluagie hem alzo heeft gevonden, dat hij vervolgens uit de boom is gekomen en deze hem in de gevangenis heeft gebragt, voegende tot deszelvs verschooning erbij, zulks gedaan te hebben uit armoede, de eerste slieten om te gebruiken tot het afhaalen van dorre takken, en het andere om te verbranden.

Actum in den vergadering den 26 dec[em]b[er] 1788.

Regtdag den 14 januarij 1789. Præsent de heer bailliuw en alle de welgebooren mannen demto²³ van Duuren.

De gevange **Sijmen Bronsgeest** voor 't collegie binnen gebragt zijnde, heeft bij zijne gegeeven confessie op den 26 december 1788 voor h[oge] h[eeren] commissarissen welgeboore mannen gedaan, gepersisteerd²⁴.

Vonnis.

Op den mondelingen eisch en conclusie van den heer bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom Lisse en Voorhout en zulks r[atione] o[fficii]²⁵ op ende jeegens **Sijmen Bronsgeest**, zijn heer

²³ demto: uitgezonderd, behalve

²⁴ gepersisteerd: volhard

²⁵ ratione officii: ambtshalve

scan 5, folio 5

bailliuws gevangene, gedaan,
tot zake van in het bosch van den
heer van Hillegom drie essen slieten
te hebben afgekapt met een hakmes
daartoe, bij den gevange medegenomen
alsmeede door het afkappen van hout
in het boschje voor de plaats van
mevrouw **van Hogendorp**, alles zonder
daartoe te hebben gehad eenige
permissie, en zig alzoo aan het
schenden van houtgewasch en het
ontvreemden van een andermans goed
te hebben schuldig gemaakt, hebben
geswoore welgeboore mannen van de
voorzeide dorpen en ambagten, hem
gevangene ter zake voorsz[egd] op zijn confessie
gecondemneerd²⁶ omme den tijd van agt
dagen met water en brood te worden
gespijzigt, en voorts den gevange
gebannen den tijd van twee jaaren
uit den lande van Holland en West-
vriesland zoo wijd en zijd de paalen
van dien zijn strekkende, zonder
middelerwijle daar weder binnen
te mogen komen op pøene²⁷ van zwaarder
straffe, en eindelijk de gevange gecon-
demneerd in de kosten en missen van
justitie.

Aldus gedaan in de hoge vierschaer
binnen de dorpe van Lisse, den

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen
den 14 januarij
1789 (is get[EEKEND])
Jan Pickaart
Willem van der
Toorn

v[er]te

²⁶ gecondemneerd: veroordeeld

²⁷ pøene: straffe

scan 6, folio 5v

14 januarij 1789 bij alle de welgebore mannen van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, demto van Duuren, geresumeert en gepronuntieert ten zelve[n] dagen (is geteekend)
Jan Pickaart, Willem van der Toorn

Regtdag den 13 maart 1789 præsent alle de welgebore mannen beneevens de heer bailliuw except Jacobus Vreedenburg.

Lijste van de personen bij zijne hoogheid geëligeert²⁸ tot welgebore mannen van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout voor den jaere 1789.

Jacobus Vreedenburg te *Voorhout*
Jan Pikkaert, te *Hillegom*
Gijsbert Nieboer, te *Hillegom*
Huibert Breeroo, te *Lisse*
Willem van der Toorn te *Hillegom*,
Hendrik van Delft te *Noordwijckerhout*
Cornelis de Graaf, te *Lisse*
Cornelis Wassenaer, te *Voorhout*,
Dirk Koutijs te *Noordwijckerhout*.

Gedaen in 's-Gravenhage den 31 december 1788. (get[eeekend]) **W[illem] Pr[ins] van Orange** (verder stond)
Ter ordonnantie van zijne hoogheid (is get[eeekend])
P.J. de Larreij

Stadhouder Willem V

in de kantlijn:

Bij alle de heeren welgebooren mannen except **Jacobus Vreedenburg** beëdigd op den 13 maart 1789 (onder stond)
Mij præsent (get[eeekend])
Fred^k Booij
secret[arijs]

Op den 8 juni 1789 heeft **Jacobus Vreedenburg** den eed gedaen (onder stond)
Mij præsent (get[eeekend])
Fred^k Booij
secret[arijs]

²⁸ geëligeert: uitgekozen

scan 6, folio 6

Aan de edele agtbare heeren
welgeboore mannen van Noord-
wijckerhout, Hillegom, Lisse
en Voorhout.

Geevt met schuldigen eerbied te kennen **Jan Stel**, laatst gewoond hebbende te *Hillegom*, doch zich thans bevindende te *Amsterdam*, dat den suppliant reeds voor eenigen tijd ter ooren gekomen is, hoe men ten zijnen lasten vertelde, dat hij in de maand september des vorige jaars 1788 bij gelegenheid des kermis, zig bevindende te *Hillegom* in de herberg van de castelein **van Meijeren** op eene bovenkamer, zoogenaamde patriotische liedjes zoude gezongen, en onderanderen geroepen hebben Vader Hoofd boven!²⁹

Dat de suppliant zich zelve bewust zijnde zoo hij het gemelde mogte hebben gecommiteerd, daarmede echter geen de minste kwaade oogmerken gehad te hebben, dies wegens dan ook geene verdere voor hem onaangenaame gevolgen gewagt hadde, edoch, dat de suppliant, nu onlangs hebbende vernomen, dat van wegens de weledele gestrenghe heer mr P.W. Boers, als bailliuw der voorsz[egde] ambachte r[atone] o[fficii]³⁰ geregtelijke informatien naar opgamelde faitten zijn genomen, bedugt is geworden, dat ter zake voorsz[egd] welligt door den gemelden heer bailliuw bij ued[ele] agtb[are] eenige provisie van justitie teegen den suppl[ian]t mog te worden verzogt, en na beking derzelve verdere

Vader Hoofd, Hendrik Daniëlsz Hooft (1716-1794)

v[er]te

²⁹ Vader Hoofd boven!: Hendrik Daniëlsz Hooft, burgemeester van Amsterdam en vooraanstaand lid van de patriotten, door medestanders Vader Hoofd genoemd omdat hij een van de oudste leden van de patriotten was

³⁰ ratione officii: ambtshalve

scan 7, folio 6v

crimineele procedures tegen hem mogte geëntameerd³¹ worden.

Dat ofschoon de suppl[ian]t niet kan ontkennen bij gelegenheid der Hillegomsche kermis zich op een bovenkamer van de herberg van den castelein **van Meijeren** bevonden te hebben en het wel waar kan zijn, dat hij ter dier tijd onder andere ook zoogenaamde patriotische liedjes gezongen en meede geroepen heeft Vader Hoofd boven! hij echter der vrijheid neemt bij deze zijne ootmoedige supplicaties aan het billijk en menschlievende oordeel van ued[el] agtb[are] voor te stellen dat hij geene de minste voorneemens heeft gehad, om daardoor iemand eenige ergernis of aanstoot te geeven, veel min, om des ordres of oneenigheeden te veroorzaken, maar dat zulks alleen daaraan toe te schrijven zij, dat de suppl[ian]t, door den wijn min of meer verheugd en bevangen zijnde, niet zo nauwkeurig agt geslagen hebbe op hetgeen hij deedde of zeide als hij anderzints wel zoude gedaan hebben.

Dat al wijders, zo min de suppliant eenige kwaade intenties met voorsz[egde] gezegden of daaden (indien hij dezelve waarschijnlijk gecommiteerd hebbe) gehad hebbe, ook evenmin daar uit (zoveel den suppl[ian]t bekend is) eenige schadelijke gevolgen voor de publieke rust en goede ordre zijn geprofileerd.

Dat niet tegen staande de waarheid van het hiervoor geallegerde³² de suppl[ian]t egter aan

³¹ geëntameerd: in behandeling genomen

³² geallegerde: aangehaald

scan 7, folio 7

den eenen kant van agteren ten duidelijsten penetreerd³³, dat hij zeer onvoorzigtig heeft gehandeld, en dus indien hij in crimineele procedures wierde ingewikkeld, en alles ten ergsten wierde genoomen, hij daardoor in groote ongelegenheden zoude kunnen geraaken, dan dat hij tevens aan den anderen kant vertrouwt, dat de voorsz[egde] faiten, om de geallegerde³⁴ reedenen niet zoo enorm zijn dat dezelve (indien ued[el] agtb[are] zulks goed gunstelijk geliefde toe te staan) niet met eenige geldboete zoude kunnen worden gecondemneerd³⁵.

Reedenen waaromme de suppl[ian]t zich keert tot ued[el] agtbare reverentelijk³⁶ voerzoekende dat het ued[el] agtb[are] goede geliefte zij, al het geen de suppl[ian]t ter zake voorsz[egd] mogte misdreven en gepecceerd³⁷ hebben te verklaaren civil en composibel³⁸ te zijn, en dierhalven met eener geldboete te kunnen worden geredimeerd³⁹. En daarvan te verleenen appointement in forma. (onder stond) 't Welk doende &c. (is getekeend)
Jan Stel

Alvorens te disponeeren stelle deze in handen van den heer bailliuw om de vierschaar te dienen van berigt.

De heer bailliuw verklaart zig des aangaande te refereeren aan de dispositie van heeren welgeboore mannen.

Welgebore mannen verklaaren deze zaak civil en composibel te zijn, den 13 maart 1789

v[er]te

³³ penetreerd: doordrongen te zijn

³⁴ geallegerde: aangehaalde

³⁵ gecondemneerd: veroordeeld

³⁶ reverentelijk: eerbiedig

³⁷ gepecceerd: fout gedaan

³⁸ composibel: mogelijkheid om een schikking te treffen

³⁹ geredimeerd: afgekocht

scan 8, folio 7v

Jan Meerburg, oud 22 jaeren woonende te *Lisse*, voor hun edele agtbare gecompareerd zijnde, zegt een week twee á drie geleeden, voordat er eenige faisanten van de plaats van den heer **Lampse** zijn wegge- raakt, **Jan Heindrikse Wesselaar**, woonende onder *Lisse*, hem gevraagd heeft om eenige faisanten van de plaats van de heer **Lampse** te haalen, dat hij daarop deselve ge- antwoordt heeft, ik dierf dat niet wagen want dat zou er lelijk uitzien, het zou schaevot werk worden, beeter galejen als burgemeesteren⁴⁰, met bijvoeging het is nog niet met al dezelve te haalen.

Maar waar zouden we se laten, waar op gemelde **Jan Heindrikse Wesselaar** weder gezegt heeft, we sullen se maar op solder zetten. Ik zal ze wel quiteeren.

Dirk Hemel voor de vierschaar gerequireerd zijnde, heeft dezelve vierschaar hem geordon- neerd⁴¹, de trommel van het geweese genood- schap te *Lisse*, alhier op het raadhuis te bezorgen.

Regtdag den 8 junij 1789.
Præsent de hr. bailliuw en
alle de welgebore mannen
dento⁴² de welgeboore man
van Delvt.

De heer bailliuw heeft aan heeren welge- boore mannen kennis gegeven, dat hem op gisteren den 7 junij, was berigt, dat de voorgaande nagt zijnde tusschen zaterdag

⁴⁰ beeter galejen als burgemeesteren: oud Nederlandse spreuk; een variant is: dat galgt beter dan het burgemeestert; het gaat over een handeling, waarin men meer gevaar dan voordeel ziet

⁴¹ geordonneerd: bevolen

⁴² dento: uitgezonderd, behalve

scan 8, folio 8

en zondag door **Jeroen van Steijn** was gestolen uit het land van **Jan de Roode** en **Gijsbert Persoon**, een partije schaepen, en dat hij vervolgens na van de zekerheid daarvan ten vollen overreed te zijn, dezelve **Jeroen van Stein**, heeft opgeligt⁴³ en in bewaring genomen, verzoekende mitsdien approbatie⁴⁴ op het zelve.

Welgeboore mannen hebben de voorschreeve opligting en in bewaring neemen van dezelve **Joris van Steijn**, geapprobeerd gelijk dezelve approbeeren bij deze.

Vervolgens is **Gijsbert Persoon**, woonende op *Overgeest* onder *Noordwijckerhout* voor hun edele agtbare gerequireerd en heeft gedeposeert⁴⁵ het hierna volgende te weeten:

Dat zijn knecht **Arie de Ruit** op-laastleden zondagmorgen den 7 junij, de klokke vier uren gegaan is na 't land liggende in de *Boekhorsterpolder* onder *Voorhout*, om de koeijen van hem aldaar lopende, te melken.

Dat dezelve aldaar gekomen zijnde ondekt heeft, dat de agt schaepen van hem deposant aldaar mede loopende, uit het land waaren. Dat dezelve knecht daar op direct weder na huis komende tegens hen gezegt heeft dat de schaepen uit het land waaren.

Dat hij deposant vervolgens is opgestaan en in de haarlemmerschuit welke om half

v[er]te

⁴³ opgeligt: opgepakt

⁴⁴ approbatie: goedkeuring

⁴⁵ gedeposeert: getuigenis afgelegd

scan 9, folio 8v

vier uren van *Leiden* was afgevaaren is gegaan. Dat hij te *Haarlem* gekomen zijnde ontdekt heeft dat er een persoon met een koppel schaapen de weg was opgegaan naar *Amsterdam*.

Dat hij als toen een fargon met twee paarden te *Haarlem* heeft gehuurd en met de knegt van de commissaris **Rijse van den Ende** daarop is gaan zitten, en na omtrend een quartier of klein half uur gereeden te hebben, op de hoogte van 't eerste tolhek, staende tusschen *Haarlem* en *Amsterdam* **Joor van Steijn**, zoon van **Pieter Steijn**, woonende onder *Noordwijkerhout* gezien heeft, drijvende sestien schaapen, daar onder zijn deposants agt schaapen, bij hem erkend doordien van allen een stukje van 't regter oor was afgesneeden.

Dat zijl[ieden] de voorn(oemde) **Joor van Steijn**, een eind wegs voor bij gereeden hebbende, van de fargon zijn afgekomen, en de voorn[oemd]e **Joor van Steijn**, drijvende de voors[zegde] schaapen hebben ingewagt.

Dat hij deposant de voornoemde **Joor van Steijn** heeft aangesprooken en aan hem gevraagd hoe hij aan die schaapen kwam. Dat hij zulks onbeantwoord gelaten hebbende, de deposant aan de zelve gezegd heeft dat mijn

scan 9, folio 9

schaapen, waarop de voornoemde **Joor van Steijn** hem geantwoord heeft in deze of dergelijke woorden in substantie: zijn dat jou schaa­pen neemt ze dan maar mede, dat hij deposant aan dezelve **Joor van Stein** als toen gezegt heeft, neem, je moet ze brengen daar je ze gehaald heb, dog het welke hij weigerde.

Dat vervolgens de knecht van den commissaris **van den Ende**, genaamd **Gerrit** de evengemelde **Joor van Steijn** heeft aangegreepen en tegens dezelve heeft gezegt: donders kind neen, gij moet mede. Dat **Joor van Stein** toen tegen hem zijde o god laat me maar los. Het geen dezelve dan ook gedaan heeft, zijnde **Joor van Stein** als toen van daar geraakt zonder hem weder gezien te hebben.

En zijnde hij met de voornoemde **Gerrit** terug na *Haarlem* te voet gegaan met zig neemende de voorn[oemd]e zestien schaa­pen.

Dat Zijl[ieden], in de poort te *Haarlem* gekomen zijnde, ontmoet hebben **Jan de Roode**, woonende aan *Piet Gijsenbrug* en **Laurens Duivenvoorden** woonende onder *Voorhout*, zittende op een chais. Dat **Jan de Rode** hem toeriep, **Gijs**, hebt gij de schaa­pen.

v[er]te

scan 10, folio 9v

het welk hij beantwoord hebbende met ja.

Jan de Rode en **Laurens Duivenvoorden**

van de chais zijn gekomen en zig vervolgens met hun viere in de herberg zijn gegaan, alwaar **Jan de Rode** aan hem verhaald heeft dat de andere agt schaapen aan hem waren toebehorende en dezelve nagt uit zijn land waren gehaald en weggevoerd.

Verders heeft binnen gestaan **Joris van Stein**, zoon van **Pieter van Stein**, oud omtrend 26 jaaren geboortig van en gewoond hebbende te *Noordwijkerhout*, gevange alhier en heeft voor hun edele agtbare geconfesseert:

Dat hij gepasseerde zaterdag avond of nagt de klokken omtrent elf uren is gegaan door zeker hek, zijnde aan de eene kant los, in het land van **Jan de Roo** liggende aan de *Trekvaart* tusschen *Leeuwenhorst* en *Piet Gijsenbrug* onder *Voorhout*, en aldaar uit het zelve land agt schaapen heeft gestolen en met zig genoomen. Dat hij vervolgens van daar is gegaan na *Piet Gijsenbrug* in zeeker stuk land aldaar liggende, zijnde om daar in te komen, door hem het hek liggende in een mikpaal, opgeligt latende hij de agt schaapen bij hem uit het land van **Jan de Roo** gestolen, intusschen de vaart oploopen na de kant van *Haarlem*, en zat 't zelve land mede heeft gestolen agt schaapen. Dat hij met deze agt en de voorgemelde agt, zijnde dus sestien

scan 10, folio 10

schaapen, is gegaan de vaart langs op naar *Haarlem*, met oogmerk, om dezelve te *Amsterdam* te verkoopen, dat hij met deze sestien schaa­pen gekomen zijnde, buiten *Haarlem*, de weg op naar *Amsterdam*, omtrent het eerste tolhek, hem gevange, een fargon, met twee paarden bespannen is voor bij gereden, dat deze een eind wegs voorbij zijnde, twee van de personen daar op zittende van dezelve fargon zijn afgetreeden, en hem hebben ingewagt, dat een van die twee personen hem gevange gezegt heeft ik moet die schaa­pen weero­m hebben dat zijn mijn schaa­pen. Dat hij gevange daar op geantwoord heeft, als 't de jouwe zijn, dan kan je ze mede neemen. Dat deze persoon hem als toen gezegt heeft, neen je moet ze bren­gen daar je ze gehaald heb, dog dat hij zulks geweigerd heeft uit vrees van in handen van de justitie te zullen geraaken. Dat daarop de andere persoon, welke mede van den fargon was gekomen, zijnde bij hem gevange bekend onder de naam van **Gerrit**, woonende als knecht bij de commissaris van 't Leidsche Haarlemmerveer te *Leiden*, hem gevange bij zijn das heeft gegrepen en tegen hem gezegt, hier dondersche dief,

v[er]te

scan 11, folio 10v

je moet ze brengen daar je ze gehaald
heb, dat hij vervolgens tegen die
Gerrit gezegd heeft, o god laat mij
los. Hetwelk deze dan ook gedaan
heeft, en dat hij vervolgens van daar
na *Sparwoude* is gegaan. Den 8 Junij
1789. (in der stond) Mij præsent (is get[eekend])
Fred[ri]k Booij
secretaris

Regtdag den 16 Junij 1789
præsent de heer bailliuw en
alle de welgeboore mannen
demtis⁴⁶ Picaer en de Graaf

Arie de Ruit, oud agt en twintig jaaren,
woonende als knegt bij **Gijsbert Persoon**, op
heden voor hier edele agtbare gecompareerd,
verklaard dat hij op zondagmorgen den
7^e dezer loopende maand junij, de klokke
omtrent vier uren gekomen is in het
land van voornoemde **Gijsbert Persoon**,
liggende over *Piet Gijssenbrug* in de
Boekhorsterpolder bij 's *Gravendam*,
om den koeijen aldaar loopende te melke.

Dat hij depositant het hek van het land gevon-
den heeft, zoo als hij het de vorige dag had
vastgemaakt, te weeten met een touwtje
om twee planken als ook aan de juck
vastgestrikt.

Dat hij depositant als toen ontdekt heeft
dat de agt schaapen van zijn voorn[oemde]
baas **Gijsbert Persoon** uit het land waeren,
dat hij vervolgens direct van daargegaan
is na zijn baas en het zelve aan hem

⁴⁶ demtis: uitgezonderd, behalve

scan 11, folio 11

heeft bekend gemaakt.

Jan de Roode, woonende aan *Piet Gijsenbrug*, mede voor hem edele agtbare gecompareerd, verklaard, dat hij op zondagmorgen den 7 junij laastleeden de klokke na zijn gedagten vijf uuren gehoord te hebben, dat uit het land van **Gijsbert Persoon**, digt bij het zijne geleegen, die nagt schaapen gestoolen waaren, hij daarop na zijn land liggenden bij *Piet Gijsenbrug* onder *Voorhout*, gegaan is, om te verneemen of zijn schaapen aldaar loopende ten getale van agt stuks, nog in het zelve waaren

Dat hij het hek gevonden heeft, vastgemaakt met een touw, zoals hij het zelve de voorgaande dag gelaaten had.

Dat hij vervolgens zijn land is opgegaan dog zijn schaapen op het zelve niet heeft gevonden.

Dat hij als toen gegaan is na **Laurens Duivenvoorde** om een rijtuig, dat deze hem zulks heeft gegeven, en hij met derzelve is gereeden naar *Haarlem*.

Dat hij deposant met **Laurens Duivenvoorden** gekomen zijnde omtrend of onder den *Amsterdamsche poort* gezien heeft **Gijsbert Persoon** en **Gerrit** knegt van den commissaris van het Leidsche Haarlemmerveer te *Leiden*, drijvende een partij schaapen, waaronder ook zijn deposant agt schaapen.

v[er]te

scan 12, folio 11v

Dat zij als toen van het rijtuig zijn afgekomen en met hun viere[n] zijn gegaan, ter de naast bij zijnde herberg, alswaar **Gijsbert Persoon** en de voorn[oemde] **Gerrit** aan hem als ook aan **Laurens Duivenvoorde** hebben verhaald, dat zij zijn schaapen, beneevens die van hem deposant, hadden agterhaald op de weg tusschen *Haarlem* en *Amsterdam* omtrent het eerste tolhek, gedreeven worden de door **Joris van Stein**, zoon van **Pieter van Stein**, woonende te *Noordwijckerhout*, thans gevange alhier.

Articulen gedaan maken
en de edele agtbaren heeren
geswooren welgeboore mannen
van Noordwijckerhout, Hille-
gom Lisse en Voorhout overge-
geeven van wegen den wel-
edelen gestrengen heer Pieter
Willem Boers, bailliuw
van de voors[chreven] dorpen en
ambagten en zulks r[atione] o[fficii]⁴⁷ omme
daarop gehoord en geëxami-
neert te worden. **Joris van
Stein**, zijn heer bailliuws
gevangene.

Te vraagen

Art[icu]l 1.

De gev[ang]e zegt genaamd te zijn **Joris van Stein**, oud omtrent ses en twintig jaar, geboortig van *Noordwijckerhout*, laast gewerkt hebbende in het *Hartekamp* onder *Haarlem* en aldaer ook gewoond hebbende, en te zijn een boerenknecht van zijn ambagt of kostwinning.

Art[icu]l 1.

De naam ouderdom, geboorte en woonplaats, mitsgaders de kostwinning van den gevangenen?

⁴⁷ razione officii: ambtshalve

scan 12, folio 12

2.

De gev[ang]e zegt: Ja.

2.

Of hij gevangene zich niet wel schuldig gemaakt heeft aan diefstal?

3.

De gev[ang]e zegt: Schaapen uit het land gehaald te hebben.

3.

Zoo ja, aan welken?

4.

De gev[ang]e zegt: De schaapen uit het land gejaagd te hebben.

4.

Op welke wijze hij diefstallen gepleefd heeft?

5.

De gev[ang]e zegt: Ja.
De gev[ang]e zegt op de resumtie⁴⁸:
als toen zestien schaapen gestolen te hebben.

5.

Of hij op zaterdagavond of nacht van den 6^e dezer maand junij geen schaapen gestolen heeft?

6.

De gev[ang]e zegt: Onder *Voorhout* bij *Piet Gijsenbrug* uit het land van **Jan de Rode** en nog uit een ander stuk land, waar van hij de eigenaar bij naam niet kend.

6.

Waar hij die gestolen heeft?

7.

De gev[ang]e zegt: het hek van het land van **Jan de Rode** open gevonden te hebben en aldaar de schaapen heeft uitgejaagd, dat hij het hek van het ander stuk land, liggende met een boom in een paal heeft opgeligt en open gezet en de schaapen uit het zelve als toen gejaagd heeft, hebbende hij de hekken wederom gezet zoo als hij gevange de-zelven gevonden heeft.

7.

Hoe en op wat wijze hij die diefstallen gepleegd heeft?

8.

De gev[ang]e zegt: Om te verkoopen.

8.

Met welk oogmerk of tot wat einde hij die diefstal of diefstallen gepleegd heeft?

v[er]te

⁴⁸ resumtie: resumptie, samenvatting

scan 13, folio 12v

9.
De gev[ang]e zegt: Om daar door aan geld te komen.	9.
Wat hem bewoogen heeft die diefstallen te plegen?
10.
De gev[ang]e zegt: Na <i>Haarlem</i>	10.
Waarheen hij met de gestoolen schaapen op zaturdagnagt de 6 dezer maand junij zich begeven heeft?
11.
De gev[ang]e zegt: Dat ze de schaapen weerom gehaald hebben.	11.
Wat hij met de gestoole schaapen gedaan heeft?
12.
De gev[ang]e zegt: De cingels buiten <i>Haarlem</i> om.	12.
Of hij gevangene dezelve naar en door <i>Haarlem</i> heeft gedreeven, dan buiten <i>Haarlem</i> om?
13.
De gev[ang]e zegt: 's Morgens om half seven.	13.
Hoe laat het was toen hij zich te <i>Haarlem</i> of omstreeks <i>Haarlem</i> bevond?
14.
De gev[ang]e zegt: Ja.	14.
Of hij met dezelve schaapen niet de trekvaart van <i>Haarlem</i> naar <i>Amsterdam</i> is opgegaan?
15.
De gev[ang]e zegt: Ja.	15.
Of hem niemand op de weg ontmoet is of heeft bejegend?
16.
De gev[ang]e zegt: De man wiens schaapen het waaren, en Gerrit de knegt van de commissaris van 't Leidsche Haarlemmerveer te <i>Leiden</i> tussen <i>Haarlem</i> en het eerste tolhek op de <i>Amsterdamscheweg</i> .	16.
Zo ja, wie en op welke plaats van de weg?
17.
De gev[ang]e zegt: Dat de man wiens schaapen het waaren, aan hem gev[ang]e gevraagd heeft om de schaapen, en dat hij gev[ang]e aan dezelve gezegt heeft: je kan ze krijgen, als 't de uwe zijn, dat de voorn[oemd]e persoon daarop aan hem gezegt heeft: je moet ze brengen daar je ze gehaald heb, dog dat hij gev[ang]e zulks geweigerd heeft, om dat hij bang was voor de handen van de justitie, dat vervolgens de bovengenoemde Gerrit hem bij de boesem gegrepen en tegens hem gev[ang]e gezegt heeft dat hij een donderse dief was en dat hij mede moest, dat hij gev[ang]e daarop gezegt heeft, o god Gerrit laat mij los, 't welk dezelve toen ook gedaen heeft	17.
Wat hem gevangene bij die ontmoeting of bejegening is wedervaaren?

scan 13, folio 13

18.

De gev[ang]e zegt: Niet te weeten waar ze gebleven zijn, maar dat de voornoemde lieden dezelve hebben mede genoomen.

18. Waar dezelve schaapen eindelijk gebleven zijn?

19.

Vervalt.

19.

Of hij dezelve heeft verkogt?

20.

Vervalt.

20.

Zo ja, waar? aan wie? en tot wat prijs?

21.

Vervalt.

21.

Of hij er de prijs van heeft ontvangen?

22.

Is beantwoord op art[icu]l 18

22.

Zoo hij die schaapen niet verkogt heeft wat er van dezelve is geworden?

23.

De gev[ang]e zegt: Des nademiddags omtrend vijf uren.

23.

Wanneer hij gevangene wederom te *Noordwijckerhout* is terug gekoomen?

24.

De gev[ang]e zegt: Dat hij met de schaapen agterhaald zijnden omtrend het eerste tolhek tusschen *Haarlem* en *Amsterdam*, van daar gegaan is na *Sparwoude*, van *Sparwoude* na *Sparendam*, vervolgens van daar na *Haarlem* en van *Haarlem* na *Noordwijckerhout* bij zijn vader.

24.

Waar hij in tusschen tijd dat hij met de gestoole schaapen in den nagt van de 6 dezer op weg is geweest en zijn terug komst te *Noordwijckerhout* zich opgehouden heeft?

25.

De gev[ang]e zegt: Een poos tijd te *Sparwoude* en te *Haarlem* gezeeten te hebben en op beide de plaats en een kan bier gebruikt heeft.

25. Wat hij in dien tusschentijd gedaan heeft?

26.

De gev[ang]e zegt: Neen.

26.

Of hij gevangene voor het pleegen van die laatste diefstal of diefstallen van schaapen, ook niet wel op andere tijden schaapen of eenig ander vee gestolen heeft?

scan 14, folio 13v

27.
Vervalt.	27.
Zoo ja, waar? en wanneer?
28.
Vervalt.	28.
Wat hij met het gestoolene
vee heeft uitgeveegt?
29.
De gev[ang]e zegt: Het alleen
gedaan te hebben.	29.
Of hem iemand in het pleegen
van die diefstallen geholpen
heeft?
30.
Vervalt.	30.
Zoo ja, wie? de naam,
woonplaats en kostwinning?
31.
De gev[ang]e zegt: Neen.	31.
Of hem gevangene geen per-
soonnen bekend zijn die
zich schuldig gemaakt
hebben aan het pleegen
van schaapen dieverije of
vee dieverije?
32.
Vervalt.	32.
Zoo ja, dat hij die bij naam,
woonplaats en kostwinning
opgeeve?
33.
De gev[ang]e zegt: Neen.	33.
Of er menschen zijn aan
welken het bekend is dat
hij dieverijen gepleegd heeft?
34.
Vervalt.	34.
Zoo ja, dat hij die bij naam,
woonplaats en kostwinning
noeme?
35.
De gev[ang]e zegt: Neen.	35.
Of iemand geweeten heeft, dat
hij op zaterdagavond of nagt
van de 6 dezer schaapen zouden
steelen.

scan 14, folio 14

36.
Vervalt.

36.
Zoo ja, dat hij die nij naam,
woonplaats en kostwinning
noemen?

Aldus gevraagd, geantwoord, geresumeert en op de resumptie geantwoord, present alle de welgeboore mannen, demtis⁴⁹ Pikaart en de Graaf, en bij den gevangene eigenhandig onderteekend, op huden den 16 junij 1789 (geteekend) **Joris van Stijn** (onderstond) Mij preesent (geteekend) Fred[erik] Booij. Secretaris 1789

Ik ondergeteekende **Pieter van der Hans**, oud omtrent zeeventien jaaren, woonende onder *Voorhout*, verklaare ter requisitie van den heer bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, voor de opregte waarheid.

Dat een week of agt geleeden op een vrijdag, zonder den vaste tijd te kunnen herinneren, (dog zijnde denzelven dag na dat de nagt te vooren eenige schaapen welke aan of omtrent clooster schuur gelooopen hebben, waaren gestoolen of vermist) des 's morgens om de streek van half ses uren, ik mij heb bevonden tusschen *Oegstgeest* en de stad *Leiden*, gaande na *Leiden* en zijnde omtrend de paal van agthondert roeden, staande op de *Binnenweg*, op de hoogte van het zogenaamde pennemaakershuisje aldaer heb gevonden **Jooris van Steijn**, drijvende neegen of tien schaapen na de stad *Leijden*. Dat ik eerst wel vooruit zijnde, denzelven **Joris van Steijn**, mij echter met dezelve schaapen

v[er]te

⁴⁹ demtis: uitgezonderd, behalve

scan 15, folio 14v

voor uit is gekoomen, zoodat ik denzelven op het laatst niet meer heb gezien, en hij lang voor mij in de stad moet zijn geweest, zoo hij na de stad voort is blijven gaan.

Verklaarende nog, dat toen voorn[oemd]e **Joris van Steijn** mij, als vore gezegt is, passeerde, hij mij goede morgen heeft gezegt, & ik teegens hem van gelijke zeggende goede morge **Joor**.

Eindigende ik hier mede mijne gegeeve getuigenis geevende, voor redenen van wetenschap het zelve alzo te hebben gezien, gehoord en bijgewoond en daar van nog zeer goede geheugenissen te hebben en voorts als in den text bereid zijnde en aanneemende alle het zelve des gerequereerd wordende onder solemneele⁵⁰ eede te bevestigen.

Ten oirconde dezen onderteekend op den 3^e julij 1789. (is get[eekend]) **Pieter van der Hans**

Regtdag den 16 julij 1789
Præsent de h[ee]r bailliuw en
alle welgebore mannen
demtis⁵¹ Brederoo en Koutijs.

Nadere articulen
gedaan maake en aen
de edele agtbare heeren
geswoore welgeboore man-
nen van Noordwijckerhout,
Hillegom, Lisse en
Voorhout, overgegeeven van
weegen den weledelen
gestrengen heer Pieter

⁵⁰ solemneele: plechtige

⁵¹ demtis: uitgezonderd, behalve

scan 15, folio 15

Willem Broers, bailliuw
van de voors[chreven] dorpen en
ambagten en zulks
r[atione] o[fficii]⁵² omme daarop nader
gehoord te worden **Joris
van Stein**, zijn heer
bailliuws gevange,
te vraagen:

Art[icu]l 1.

De gevange zegt: Ja.

2.

De gevange zegt: Neen.

Pieter van der Hans, voor
hem edele agtbare gecompæreeerd zijnde, zegt den
gevange an dat hij hem
gevangene voor eenige wee-
ken is ontmoet op de weg van *Oegstgeest* na *Leiden*.
De gevange persisteerd na de confrontatie bij zijn gegeve
antwoord, ontkennende **Pieter van der Hans** aldaar ontmoet
of bejegend te hebben.

3.

De ge[vang]e zegt: Daar niet
gepasseerd te zijn.

4.

De gevange zegt: daar niet
geweest tezijn.
Pieter van der Hans zegt de
gevange aan, dat het is geweest op een vrijdag.
De gevange persisteerd bij zijn gegeve antwoord.

Art[icu]l 1.

Of hem gevangene bekend
is **Pieter van der Hans**, woo-
nende onder *Voorhout*?

2.

Of hem voor eenige weeken
dezelvde **Pieter van der Hans**
niet is ontmoet of bejegend
op den weg van *Oegstgeest*
naar *Leijden*?

3.

Op welke dag van de week
het geweest is?

4.

Of het niet is geweest op een
vrijdag?

v[er]te

⁵² ratione officii: ambtshalve

scan 16, folio 15v

<p>5.
Vervalt.</p> <p>6.
Vervalt.</p> <p>7.
De gev[ang]le zegt: die tijd daar niet geweest te zijn.
Pieter van der Hans, voor hun edele agtbare gecompareerd zijnde, zegt de gevange aan, dat hij hen voor eenige weken op den weg van <i>Oegstgeest</i> naar <i>Leiden</i> is ontmoet 's morgens vroeg tusschen vijf en ses uren.
De gev[ang]le zegt: na de confrontatie, op die daar niet geweest te zijn.</p> <p>8.
De gev[ang]le zegt: Pieter van der Hans niet ontmoet te hebben.</p> <p>9.
De gev[ang]le zegt: hem niet gezien en dus niet aengesprooken te hebben.
Pieter van der Hans als voren voor hun edele agtb[are] gecompareerd zijnde, zegt de gevangene aan, dat zij elkanderen hebben aengesprooken op die tijd.
De gev[ang]le zegt nae de confrontatie, hem niet gezien te hebben.</p> <p>10.
Vervalt.</p> | <p>5.
Op welken tijd van den dag het geweest is, des morgens des namiddags, of des avonds?</p> <p>6.
Op wat uur?</p> <p>7.
Of het niet is geweest des morgens vroeg, tusschen vijf en ses uren?</p> <p>8.
Op welke hoogte of plaets van de weg hij gemelde Pieter van der Hans of deezen hem heeft ontmoet?</p> <p>9.
Of hij gevangene en voorn[oemde] Pieter van der Hans elkanderen hebben aengesprooken?</p> <p>10.
Welke discoursen tusschen hem gev[ang]le voorn[oemd]e Pieter van der Hans zijn voorgevallen?</p> |
|---|--|

scan 16, folio 16

Art[icu]l 11.

De gev[ang]le zegt: Neen, op dien tijd, op die plaats niet geweest te zijn.

Pieter van der Hans, zegt de gevangene aan, dat hij gev[ang]le ter zelvder tijd eenige schaapen bij zich had en dreef. De gev[ang]le zegt na de confrontatie, daar niet geweest te zijn op die tijd en dus geen schaapen bij zich heeft kunnen hebben of drijven.

12.
Vervalt.

13.
Vervalt.

14.
Vervalt.

15.
Vervalt.

16.
Vervalt.

17.
Vervalt.

18.
Vervalt.

Art[icu]l 11.

Of hij ter zelvder tijd niet eenige schaapen bij zich had en dreef?

12.
Waarheen hij die schaepen dreef?

13.
Waarom of tot wat einde hij die daar heen dreef?

14.
Waar hij met die schaepen gebleeven is?

15.
Wat hij met die schaepen gedaen heeft?

16.
Zoo hij zegt die schaepen verkoft te hebben, te vragen de plaats waar, de tijd wanneer, den persoon aan wien, en de prijs waar voor?

17.
Of die schaapen aan hem behoorden?

18.
Hoe hij aan die schaapen gekomen is?

v[er]te

scan 17, folio 16v

19.
Vervalt

Art[icu]l 19
Zoo hij zegt, die gekoft
te hebben, te vraagen,
waar, wanneer, van wien,
en voor wat prijs?

20.
Vervalt.

20.
Waar hij die schaapen
gelaaten heeft, voor dat hij
dezelfen op voorgemelden
vrijdag naar *Leijden* dreef?

21.
Vervalt.

21.
Wat hij met het geld 't welk
hij voor die schaapen ontvan-
gen heeft, gedaan heeft?

Zoo de gevangen op art[icu]l
1.2.4.7.9 en 11 of op een
derzelver negatief mogt
antwoorden, hem als
dan te confronteeren
met **Pieter van der Hans**.

22.
De gev[ang]le zegt: Niet anders
als dat hij de schaapen
bij hem gestoolen direct aen
de eigenaer heeft terug
gegeeven, zonder zig daar
tegen te verzetten, en dat
hij voor 't overige om genade smeekt.

22.
Wat hij gevangene ter zijner
verontschuldiging, wee-
gens de bij hem gepleegde
en geconfesseerde dieverijen
heeft bij te brengen?

Aldus gevraagd, geantwoord, geconfron-
teerd en na de confrontatie geantwoord,
en geresumeert, present alle de h[oge] h[eeren]
welgebooren mannen, demtis⁵³ Brederoo en
Koutijs en bij de gevangene eigenhandig
onderteekend huden den 16 julij 1789
(is geteekend) **Joris van Stijn**. (onderstondt)
mij praesent. (geteekend) Fred[erik] Booy
secretaris 1789.

⁵³ demtis: uitgezonderd, behalve

scan 17, folio 17

Ik ondergeteekende **Gerrit Barendsz Weerman**, oud dertig jaren, woonende als stalknegt van 't Leijdse Haarlemmerveer bij de commissaris van 't zelve veer, **Reijse van der Enden**, verklaare ter requisitie van den weledelen gestrenge heer Pieter Willem Boers bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegem, Lisse en Voorhout, waar en woonagtig te weesen, dat hij gepasseerde zondag over drie weeken, des morgens met de schuit van half vier uren van *Leiden* naar *Haarlem* is gevaaren, onderweegen en wel aan *Piet Gijsenbrug* is in de schuit gekomen een persoon genaamd **Jan** (zijnde deszelvs toenaam hem onbekend).

Verhaalende aan hem deposant als ook aan de schipper en deszelvs knegt, dat er dien nagt agt schaapen van hem gestoolen waren, dat dezelve persoon, aan *Halfwegen* weder uit de schuit is gegaan, met oogmerk zoo hij zeide om te zien of hij zijnen schaapen konde ontdekken dat deze persoon weder omtrend de buitenplaats genaamd *Schakenbos* in de schuit is gekomen, verhaalende dat hij een spoor van schaapen gezien had. Dat dezelve persoon vervolgens tot *Haarlem* is mede gevaaren, en te *Haarlem* gekomen zijnde, dezelve persoon hem deposant verzogt heeft met hem mede

v[er]te

scan 18, folio 17v

te willen gaan, om te zien of hij zijne
schaapen zoude kunnen agterhaalen,
dat hij met dezelve de cingel buiten
Haarlem om gegaan is, en gekomen
zijnde aan de *Groote Houtpoort*, en
aldaar van de soldaeten aldaar
staande of de wagt hebbende, vernoomen
hebbende dat deeze geene schaa-
pen hadden zien drijven, van daar met hun
beiden gegaan zijn na de *Kleine-
Houtpoort*, alwaar zij van de soldae-
ten verstaan hebben dat dezelve
een koppel schaa-
pen door een persoon
hadden zien drijven de weg op naar
Amsterdam.

Dat de voorn[oemde] **Jan** daar op bij een
van de stalmeesters daar omtrent
woonende heeft gehoord een
cabriolet met twee paarden, waar-
op zij beiden zijn gaan zitten en
gereeden hebben de weg op na *Am-
sterdam*, dat zij gekomen zijnde
aan deze kant 't eerste tolhek gezien
hebben de persoon van **Joris van Stein**,
drijvende een koppel schaa-
pen ten
getale van zestien.

Dat zij dezelve voorbij gereeden zijnde,
hij deposant beneevens de voornoemde
Jan van de crabiolet zijn
afgesprongen en de voorn[oemd]e **Joris van
Stein** hebben ingewagt of na hem zijn
toegegaan, dat hij deposant hem

scan 18, folio 18

genadert zijnde dezelve heeft bij de borst gegreepen en tegen hem gezegd:

Blixemse schaapendief, wat doe jij
met die schaapen, dat **Joris van
Stein** daarop zeide ben't jou lui
schaapen, neemt ze dan maar meede,
smeekende hem deposant dat hij hem
maar los zoude laten, dat hij dan
heen zoude gaan, dat hij zulks
gedaan hebbende zij met hun beiden
weder na *Haarlem* zijn gegaan
met zig neemende de voornoemde
sestien schaapen, dat zij onder de
Amsterdamsche poort gekomen zijnde
hun ontmoet is **Jan de Roode** en
Laurens Duivenvoorden, zittende op
een chaise, dat deze hun ziende,
stil hebben gehouden, van de chaise
zijn afgekomen en in de herberg daar
omtrent zijnde, zijn gegaan, verhaa-
lende **Jan de Roode** aan hun dat
de eenen agt schaapen van hem waaren
en dat ze de laatst voorgaande nagt
uit zijn land waaren gestoolen. Geevende
voor reedene van waterschap zijn eige
bevinding en al het zelve nog ter goede
geheugenissen te hebben, bereid zijnde
des gerequireerd het voorschereeve bij
hem verklaarde met solomneele⁵⁴ eede
te bevestigen.

Actum Leiden den 25, julij 1789 (get[EEKEND])

Dit merk t is gesteld door **Gerrit Barendsz**

Weerman, (onderstond) mij præsent (get[EEKEND])

George Lincken.

v[er]te

⁵⁴ solomneele: plechtige

scan 19, folio 18v

Eisch.

De weledele gestrenghe heer Pieter Willem Boers, bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, r[atione] o[fficii]⁵⁵ eisscher van 's heeren weege in cas van delict, beklagt in deezen hogen vierschaar voor de edele agtbare welgeboore mannen der voorn[oemde] vier dorpen en ambachten, **Joris van Stijn**, oud (volgens zijn zeggen) omtrend zes en twintig jaaren, geboortig van *Noordwijckerhout*, laast (zoo hij zegt) in het *Hartekamp* onder *Haarlem* gewerkt en ook gewoond hebbende, thans zijn weledeles gestenge gevangene alhier te *Lisse*, hem aanzeggende:

Dat hij gevangene, in stede van zich toe te leggen op eener ordentelijke wijze van leeven en zijn bestaan te zoeken door een gevoeglijken arbeid, niet alleen zich verdagt heeft gemaakt van verscheide diverijen en in zonderheid van schaapen diverijen gepleegd te hebben, maar ook dadelijk op zaturdagnagt den zesden junij dezes jaars 1789 danwel in de vroege morgen van den 7de dier maand onder *Voorhout* bij *Piet Gijzenbrug* in het land van **Jan de Rode**, aldaar liggende, is gegaan, hebbende (zoo hij voorgeeft) het hek van dat land open gevonden, en uit het zelve land heeft gedreeven agt schaapen, en voorts nog van een ander land mede daaromstreeks geleegeen, en van welk hem gevangen de eigenaar zoo hij zegt bij naame onbekend is, de boom liggende in een paal heeft opgeligt, open gezet en daar uit meede gedreeven agt schaapen, en dus

⁵⁵ ratione officii: ambtshalve

scan 19, folio 19

zestien stuks schaapen in de nagt tusschen den 6^e en 7^e der laatst voorleedene maand junij uit twee verschillende landen heeft gestoolen en weggevoerd.

Dat hij gevangene met deze alzo gestoolen koppels schaapen gegaan is eerst naar *Haarlem*, vervolgens naar *Amsterdam*, om die te verkoopen en daar door aan geld te koomen, dan dat hij gevangene agterhaald zijnde geworden door **Gijsbert Persoon** aan wien agt van de voorn[oemd]e zestien schaapen waaren toebehoorende en door **Gerrith Barendsz Weerman**, knecht van **Rijse van den Ende**, commissaris van het Leidsche Haarlemmerveer, dezelve zestien schaapen hem zijn afgenoomen, blijkende van deeze diefstallen zoo uit de bewijzen daarvan zijnde, als met de confessie van den gevangene buiten pijn van ijzer of banden⁵⁶ gedaen.

En naden aal zodanige dieverijen van veel het welk onder de bewaaring en bescherming van het hoogst gezag loopende, voor alle ontvreemding beveiligd diend te zijn, in een land van policie en justitie niet kunnen geleeden, maar andere ter afschrik te vigourenste gestraft behoore te worden.

Zoo concludeert de weled[el] gest[renge] heer eisscher r[atione] o[fficii] eisch doende van 's heeren wegen dat de gevangene ter zaken van de voornoemde schaapen dieverijen bij definitif vonnis van deze hooge vierschaar zal worden gecondemneerd⁵⁷ om geleid en gebragt te worden op het publijcq schavot ter plaatse alwaar men

v[er]te

⁵⁶ buiten pijn van ijzer of banden: zonder gegeseld te zijn, alleen dan is de bekentenis rechtsgeldig

⁵⁷ gecondemneerd: veroordeeld

scan 20, folio 19v

hier gewoon is crimineele justitie te oeffenen en aldaar door de scherpregher aan een galge tusschen hemel en aarde te worden gehangen en met de koorde gewurgd, dat er de dood na volgen, en wijders dat, na verloop van twee uren het doode lighaam van dien galg zal afgenoomen, gevoerd naar het galgeveld, deezes hoogen gerechte, en aldaar als den begraaffenis onwaardig zijnde, wederom aan de galge gehangen worden, tot spijzen van de vogelen des hemels en eindelijk dat de gevange zal worden gecondemneerd in de kosten en misen van justitie ofte tot anderen &c. (is get[eekeend]) P.W. Boers.

Regtdag den 10^e augustus
1789. Præsent de heer bail-
liuw en alle de welgeboore
mannen.

Vonnis.

Alzoo **Joris van Stijn**, oud (volgens zijne opgave) omtrend zes en twintig jaaren, geboortig van *Noordwijckerhout*, laast (zoo hij zegd) in het *Hartekamp* onder *Haarlem* gewerkt en ook gewoond hebbende, thans gevangene alhier te *Lisse*, aan de edele agtbare welgeboore mannen van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, buiten sijn van banden van ijzer, en zulx vrijwilligh heeft geconfesseerd en beleeden, en voorts ook is gebleeken:

Dat hij gevangene ook op zaturdagnagt den zesden junij dezes jaars 1789, of wel in den vroegen morgen van zondag den zevenden dier maand onder *Voorhout* bij *Piet Gijsenbrug* in het land van **Jan de Rode**, aldaar geleegeen, is gegaan, hebbende (zoo hij voorgeeft) het hek van dat land

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen
den 10 augustus
1789 (getekeend)
Jan Piekaert,
Willem van der Toorn.

scan 20, folio 19v (vervolg)

Vergadering van
bailluw en welge-
boore mannen op 's Gra-
vensteijn de 18 junij
1798, en is op dezelve
geresolveert de gev[ang]le
Salomon Heijmans,
drie jaare afslag te
geeven op zijn vijftien
jarig confinement⁵⁸.

Mij præsent,
F. Booij
secretaris 1798

⁵⁸ confinement: opsluiting

scan 20, folio 20

opengevonden, en uit het zelve land heeft gedreeven agt schaapen, en voorts nog van het hek van een ander land, mede daar omstreeks geleege (en van welk de eigenaar aan hen gevangene, zoo hij zegd bij naam onbekend was.) de boom leggenden in een paal, heeft opgeligt, het zelve hek alzoo open gezet, en als toen daar uit mede gedreeven agt schaapen, en dat misdien hij gevange in de gemelde nagt tusschen den 6 en 7 junij dezes jaars, zestien stuks schaapen uit twee verschillende stukken land heeft gestoolen en weggevoerd.

Dat hij gevange met die alzoo gestoolen schaapen gegaan is eerst na *Haarlem*, en vervolgens na *Amsterdam* om dezelve te verkoopen en daar door aan geld te komen, maar dat hij gevange, op de *Amsterdamscheweg* tusschen *Haarlem* en het eerste tolhek, door den eigenaar van agt derzelve schaapen, en door nog een ander persoon is agterhaald geworden, dat hij gevange aan hun heeft gezegd, dat als het hunne schaapen waaren, zij die konden krijgen, en dat zij daar op ook die schaapen hebben medegenoomen: hebbende hij gevange ter zijner verontschuldiging niet anders weeten bij te brengen, dan dat hij de bij hem gestoolen schaapen direct aan de eigenaar had terug gegeven, zonder zig daar teegen te verzetten en dat hij voor 't overige om genade smeekte.

En nademaal zoodanige dieverij van vee in een land, alwaar justitie vigeerd, niet kan worden geleden maar, tot voorbeeld en afschrik van anderen rigouresuselijk behoort te worden gestraft.

Zoo is het dat welgeboore mannen deezer hooge vierschaer gezien en geëxamineerd hebbende de crimineelen eisch en conclusies, door den wel edele gestrenge heer Pieter Willem Boers bailliuw van deezes

v[er]te

scan 21, folio 20v

hooge vierschaar r[atone] o[fficii] aan hun ed[el] agtb[are] op en jegens de gevangene overgegeven, alsmede de confessie van den gevange beneevens de door den heer bailliuw en eisscher ingewonne informatie en voorts rijpelijk gelet hebbende op alles, waar op in dezen te letten stond, (na ingewonnen advies van twee neutrale regtsgeleerden) doende regt in den naam en van weegens de edele groot mogende heeren Staaten van Holland en Westvriesland, de gevange hebben gecondemneerd⁵⁹, en condemneeren hem mits deezen gebragt te worden op het publicq schavot, ter plaatse, alwaar men gewoon is, van weegens deeze hooge vierschaar executie van crimineele justitie te doen, en aldaar door den scherpreger, aan een paal gebonden, met een strop om den hals, met roeden strengelijk te worden gegeesselt, en gebrandmerkt, en voorts geconfineerd⁶⁰ voor den tijd van vijftien jaaren en een tugthuis binnen deze provincie, om aldaar geduurende dien tijd met zijn hande arbeid de kost te winnen, bannen voorts den gevangen, na exspiratie van zijn confinement ten eeuwige dage uit de lande van Holland en Westvriesland, zonder ooit weder daar binnen te mogen koomen op pœne⁶¹ van swaarder straffe, ontzeggenaan den heer bailliuw en eisscher zijne verdere of andere eisch en conclusie, op en jegens de gevangene gedaan en genoomen, en condemneeren laastelijk den gevangen in de kosten en misen van justitie, mitsgaders van den processe.

Aldus gedaen en gearresteerd den 10 augustus 1789 en gepronuntieert ten zelve dage, præsent alle de welgeboore mannen. (get[eekend]) Jan Piekaart, Willem van der Toorn.

⁵⁹ gecondemneerd: veroordeeld

⁶⁰ geconfineerd: opgesloten

⁶¹ pœne: straffe

scan 21, folio 21

Acte van visitatie

Op den 1^e januarij 1790. aan ons ondergeteekende welgeboorren mannen, woonende te *Lisse* kennis gegeeven zijnde, dat in zeecker stuk land of boschje, aan 't einde van de Breewerg tegenover de *Haarlemmermeer* buiten de kaden, toebehoorende aan de heer **Matthijs Ooster**, was gevonden door **Jacob Breeroo**, een koebeest, zijnde een schotvaars toekomende aan dezelve **Jacob Breeroo**, welke dood en half gevilt lag. Hebben wij ons op den gem[elde] dag ten klokke 's middags één uur ons derwaarts begeeven en aldaar het voorschreeven koebeest gevonden half gevilt leggende, en het zelve met adsistentie van voorn[oemde] **Jacob Breeroo** nader geëxamineert hebbende, bevonden, dat van het zelve bijna alle het vet, zo van de nierbeddens als van de pens, was uitgenomen, en dat van het zelve de voorbouten, nevens de borststukken was afgehakt of afgesneeden, alsmede dat de tong was uitgesneeden.

En alle het zelve neevens de nieren was weggenomen, dat vervolgens de huid van het beest, nevens het lighaam gevisiteert zijnde, hebben bevonden, dat het zelve was geschooten op die manier, dat zulks wel met een kogel scheen gedaen te weesen, alzo het gat, daar het schot of scherp doorgegaan was, niet grooter was, als zo, dat er naamelijks een vinger doorgestooken kon worden, zonder dat er eenige andere wonden konden ontdekt worden, dan het beest verder geopend en de pens, daar uitgehaald en uitgewasschen zijnde

v[er]te

scan 22, folio 21v

is in dezelve gevonden eenige swaare gansen haagels, waaruit gebleeken is, dat het zelve koebeest, niet met een kogel, maar zeer van na bij moet geschooten en het geweer zelven tegens het lijf gehouden weezen.

Dat op denzelven dag door ons aen den weledelen gestrengen heer bailliuw van het voorschreeve geval kennis gegeeuen zijnde. En zijn weledelen gestr[engen] den volgenden dag, zijnde den 2^e januarij mede geïnformeert wordende, dat de molenaer van de watermoolen in de voorge-melde polder met name **Cornelis Zandvliet**, had vertelt, dat hij op den voorsz[egde] 31 december 1789 des nademiddags zoo om drie uren in de broekpolder had gezien **Teunis Heemel**, woonende te *Hillegom*, en dat dezelve een snaphaan bij zig had gehad, is in den avond van denzelven 2 januarij 1790 gemelde **Cornelis Zandvliet**, door den heer bailliuw in præsentie van ons welgeboore mannen over dit zeggen onderhouden. En heeft hij als toen onder præsentatie van eede verklaart, dat hij donderdag zijnde den 31 december des nademiddags na gissing om drie uren, half vier is geweest in de watermolen, en dat aldaar bij hen is gekoomen **Teunis Heemel**, hebbende bij zig een snaphaan, en welke tegens hem **Cornelis Zandvliet** zeide, dat hij eens gong zien of hij wat eenden schieten kon.

Dat den heer bailliuw vervolgens nog denzelven avond na *Hillegom* is vertrokken, om daar met h[oge] h[eeren] welgeboore mannen van de bailluagie, te *Hillegom* wonende bij denzelven **Teunis Heemel**, huisvisitatie te doen. (geteekend) Huibert Bredero, Cornelis de Graaf.

scan 22, folio 22

Declaratoir.

Wij Jan Piekaert en Willem van der Toorn, welgeboore mannen, woonende te *Hillegom* verklaaren, dat op den 2 januarij 1790 in den avond, de weledele gestr[enge] heer bail-liuw op *Hillegom* is gekoomen en ons heeft geïnformeert, dat op oude jaarsnagt omtrent de *Broekpolder* onder *Lisse*, een koebeest was doodgeschooten en daarvan het vet en eenig vleesch etc. weggerooft, dat zijn weledele gestrenge eenige suspicie had op **Teunis Heemel** woonende te *Hillegom*, ons verzoekende met zijn weledele gestr[enge] na deszelvs huis te gaan om te zien of daar eenig van dat vleesch of vet te ontdekken was, dat wij met zijn weled[el] gestr[enge] daarop zijn medegegaan en zoo omtrend seven á agt uren bij den voorn[oemde] **Teunis Heemel** in huis zijn gekoomen, dat vervolgens aan hem gevraagd zijnde, waar hij oudejaarsdag en nagt geweest was, heeft hij gezegd met zijn snaphaan na *Lis* geweest te zijn en ook in de *Broekpolder* aldaar was geweest om te zien of hij een gansch of haas krijgen kon, dat hij nog bij de molenaer in de molen was geweest, dat hij des nagts op het koolland van den heer **van den Ende** was geweest om te zien of hij een haas krijgen kon.

Dat vervolgens zijn huis gevisiteert wordende op den zolder is gevonden een ton, waar in niets lag als een stuk nier en een koe tong, en voort om laag daar hij

v[er]te

scan 23, folio 22v

met zijn vrouw huis hield een schoteltje met een stuk rauw rundervleesch, zijnde bij na rond, en niet kennelijk wat stuk zulks was, wijders een schotel met een stuk rundervet, en een tinnetje met eenig gesmolten vet.

Dat gemelde **Teunis Heemel** en zijn vrouw, zoo als zij zagen, dat dit een en ander gevonden was, hebben gezegt, dat dit was vleesch en vet en de tongh van een oirloopje van haar broeder, welke ter *Amsterdam* woonde bij eene **Nelleke Jans** in *Het Wapen van Makkum* in de, en die hun om dat zij niet te eten hadden, zulks daags voor nieuwejaar gebragt had in den graauwe zak die met eenig bloed was.

Dat aan hem gevraagd zijnde, waar het schuitje was, daar hij meede na den *Broekpolder* gevaaren, heeft hij gezegt dat zulke lag in de *Lissersloot*.

Dat wij des s' morgens van de 4 janarij daaraanvolgende, van de heer bailliuw tijding krijgende, dat zijn weled[ele] gestr[enge] direct na *Amsterdam* had gezonden om zigh nadien broeder te informeeren, en dat zulks verkeerd was uitgekomen en **Teunis Heemel** ook na *Amsterdam* gekomen zijnde op verzoek van hem heer bailliuw was aangehouden, en ons verzoekende andermaal het huis van **Teunis Heemel** te visiteeren en eens na het schuitje te zoeken. Is die visitatie door mij ondergeteekende Jan Piekaart en mij mede ondergeteekend Gijsbert

scan 23, folio 23

Nieboer tenzelve dage gedaan, alzo de tweede ondergeteekende als toen geenen occasie had.

En door ons niets anders gevonden als het geene den avond te vooren daar aan huis gevonden was.

't Welk alles op verzoek van den heer bailliuw is gebracht naar het raadhuis te *Lisse*. En hebben wij wijders het schuitje van den voornoemde **Teunis Heemel** gevonden een eindwegs van zijn huis aan de meer. Dog in het zelve niets gevonden. (is geteekend) Jan Piekaart. Willem van der Tooren. Geijsbert Nieuboer

Verklaring.

Heden den vijfdien januarij des jaars zeventien hondert neegentig. Compareerden voor mij Jan Croon, openbaar notaris bij den Hoven van Holland geadmitteerd te Amsteldam resideerende, **Lolke Jansen**, woonende to't **Wijngaard straatje** in *'t wapen van Makkum*, **Johanna Jacobs van Veluwen**, huisvrouw van denzelven **Lolke Jansen**, getuijgen van competenten ouderdom. Dewelke ter requisitie van de weledelen gestrengen heere mr Willem Cornelis Backer, hoofdofficier deezer stad r[atione] o[fficii]⁶², en ten behoeven van die het verder zouden mogen aangaan voor de oprechte

v[er]te

⁶² ratione officii: ambtshalve:

scan 24, folio 23v

waarheid hebben getuijgd en verklaard.

Dat op den zondag den derden januarij laastleden des morgens om agt uren bij hun aan de deur geklopt wierd, de eerste getuijge open doende er een persoon was, welke hem vroeg of zijn zwaager thuijs was, dat de eerste getuijge toen vroeg wie zijn zwaager was, waarop dezelve persoon zeide **Arij Schoock**, waarop de eerste getuijge repliceerde, ha, nu ken ik u wel, koom binnen ik zal vuur aanleggen, waar op dezelve persoon binnen aen den haard op een stoel ging zitten, terwijl de eerste getuijge vuur gereed maakte en de tweede getuijge in 't zelve vertrek zich te bedde aankleedde (dat als toen dezelve persoon onder anderen zeide er is op oude jaars avond zoo wat grapjes gebeurd en een aardig geval, er is bij ons in 't land een koe dood geschooten Er verders bijvoegende dat hij er meede beschuldigd wierd, voorts zeggende ik ben voor bij die man zijn deur gekoomen daar ze bezig waaren met het vleesch te snijden en toen vroegen ze of ik zwijgen kon, waar op ja zeide, wanneer ze mij een stukje of drie vleesch circa agt pond gegeven hebben en wat vet in een ton, 't geen ik mede na huis nam en 't vleesch in 't water zetteden, waarop de eerste getuijge zeide, naar mijn god man je koomt hier om je zwaager te vraagen en die weetje immers dat al

scan 24, folio 24

voor seeven weeken na zee is gegaan
waar op hij zeide zulks niet te weeten
dat de eerste getuijge daar op zeide
dat zou je niet weeten en je zwaager
heeft het aan zijn ouders geschreeven,
waar op hij zeide ja die hebben 't mij
niet gezegd, dat hij toen verder ver-
haalden dat zaterdag avond terwijl
hij zat te 's gravensjassen 't geregt
bij hem aan huis kwam die hem
vroegen of hij van dat geval niet en
wist dat er een koe dood geschooten
was waarop hij gezegd hadde daar
niet van te weeten, dat het geregt
toen gevraagd hadde of hij geen
schietgeweer nahield, waarop hij
geantwoord hadde dat zulks aan
de balk hing. Dat toen verders 't ge-
regt ziende het voorschreeve vlees op
een schotel staan vroeg van waar
hij dat vleesch had? Hij toen zeer
verleegen geworden zijnde eindelijk
geantwoord had dat vleesch heb ik ge-
kreegen van mijn zwager die heeft mij dat
gebragt dat als toen hij eerste getuijge
zeide hoe kan je daar je zwager meede
balasteren daar die man alzo lang
na boord is geweest die kun je wel in
een ongeluk brengen, waar op hij ant-
woorde ik wist niet wat ik zeggen
zou, dat het gerecht al verders gevaegd
had waar die zwager was hij geantwoord
hadde die is thans gelogeed bij eene

v[er]te

scan 25, folio 24v

Lolke Janssen, in de *Wijngaardstraat* te *Amsterdam*, verder teegens hun getuijgen zeggende kijk er is nu niets bij als jij luij nu maar als er na vraag na koojt zeggen wil dat mijn zwaager hier nog is en dat hij de dag voor nieuwjaar met eenig vleesch in een graauwe zak is uitgegaan en dat je denkt dat hij dat bij mij zal gebragt hebben, dat daarop hij eerste getuijge antwoorde wel mijn lieve man dat lijkt er niet na wou jij mijn in zoo'n gevaar brengen, ik heb met die zaak en met jou niets te doen, als je onschuldig bent gaa jij dan na je vrouw en anders moet gij weeten wat je te doen staat, dat hij daar op zeide dat hij om tien ure vertrekken zoude en dan maaken dat hij te twaalf ure bij zijn vouw was, dat zij daar op koffij drinkende onder het zelve spreekende over de konijnen van de eerste getuijge dezelve persoon met de eerste getuijge na achteren is gegaan is gegaan om die te besien, dat eenige tijd daar op bij hun getuijgen aan de deur geklopt wierd, waar op hij 1^e getuige na vooren gegaan is alwaar zoo als hij eerste getuijge zulks alleen verklaard een man was met een brief vraagende of daar een **Teunis van Heemel** van *Lisse* was waa op hij eerste getuijge neen zeide waar na die persoon heen ging.

scan 25, folio 25

Dat hij zoo als hij verder alleen verklaard weeder achter koomende aan bovengemelde peroon vroeg of hij ook van *Lis* of *Leijst* was en hoe hij heette waarop hij zeide **Teun Hemel**, dat hij getuijge toen zeide loop dan schielijk het borstje dat daar zoo geweest is achter na want die heeft een brief voor je. Dat daar op dezelve persoon als ontsteld antwoorde neen, neem, maar ik zal ook maaken dat ik weg koom.

Dat zij toern weeder binnen gekoomen weezende er weederom aan 't huis van de eerste getuijge geklopt wierd, waar op de voormelde **Teun Hemel** of **van Hemel** na achteren zich veterende terwijl de eerste getuijge de deur opendoende twee dienders der justitie er waaren welk hen vroegen of er niet zoo eeven een persoon van *Haarlem* bij hem gekoomen was, waar op hij eerste getuijge ja antwoorde die is achter waarop dezelve binnen gekoomen zijnde, zig van voormelde persoon verzekerd hebbende met dezelve vertrokken zijn.

Geevende zij getuijge voor reedenen van weetenschap ieder voor zo veel hem of haar aangaat zulks alles te hebben gehoord, gezien, bijgewoond, en ondervonden en voorts als in de text

v[er]te

scan 26, folio 25v

mitsdien bereid zijnde om hun respectievelijk gedeposeerde ten allen tijde des gerequireerd wordende nader met solemneelen⁶³ eede te bevestigen.

Gepasseerd binnen *Amsterdam* in presentie van Joseph Johannes van Steeden en Abraham Buijs als getuijgen (onderstond) quod attestor (is get[eekend]) Jan Croon notaris (lagerstond) compareerden voor den ondergeschreeven scheepen der stad *Amsterdam*.

Lolke Jansen, en **Johanna Jacobs van Veluwen** en hebben met solemneelen eede, ter requisitie en behoeven als voren getuijgd en verklaard den inhoud der voorenstaande verklaring waarheid te zijn en daar bij te persisteren⁶⁴.

Zoo waarlijk moest hun deposanten God almachtig helpen.

Amsterdam den 6^e Januarij 1790.
(is get[eekend]) C[ornelijs v[an] d[e] Oudermeulen Jansz

Regtdag den 6 januarij
1790. Præsent de heer
bailliuw en alle de
welgeboore mannen demto⁶⁵
Wassenaer.

De heer bailliuw heeft aan hun edele agtbare kennis gegeeven, dat hij op den

⁶³ solemneelen: plechtige

⁶⁴ persisteren: volharden

⁶⁵ demto: uitgezonderd, behalve

scan 26, folio 26

1^e dezer lopende maand januarij kennis bekomen hebbende dat in zeeker land liggende in de *Broekpolder* onder *Lisse*, den vorige nagt een koebeest was doodgeschooten, dat hij ten zelven dage geadsisteerd met twee heeren welgeboore mannen zig begeeven hebbende te voors[chreven] plaatse, daarvan behoorlijke visitatie was gedaen, (uitwijsens de acte van visitatie) dat hij vervolgens in den avond daags daar aan weder te *Lisse* geweest is en van daer was gegaan na *Hillegom*, en aldaar gekomen zijnde geadsisteerd met twee welgebooren mannen aldaar woonagtig, was gegaen ten huise van **Teunis Hemel** mede onder *Hillegom* woonagtig, en huisvisitatie gedaen, hebbende bij die visitatie bevonden eenig vleesch, een koetong, eenig rundvet zoo gesmolten als ongemolten, dat hem vervolgens was berigt dat **Teunis Hemel** in de nagt van de voorsz[egde] 2 januarij zig metter vlugt van *Hillegom* na *Amsterdam* had begeeven, hij heer bailliuw had gemeend hem aldaer te moeten laten aanhouden, 't welk hem dan ook op de 3^e dezer des voordemiddags was gelukt, waarop hij baill[iuw] gemelde **Teunis Hemel** in de gevangnisse onder het raadhuis alhier had laten overbrengen, verzoekende mitsdien approbatie⁶⁶ op hetzelve.

Welgeboore mannen hebben na examinatie van al hetzelve, de voorgemelde aanhouding en overbrenging van **Teunis Hemel** geaprobeerd.

v[er]te

⁶⁶ approbatie: goedkeuring

scan 27, folio 26v

Zoals hun edele agtbare het zelve appro-
beeren bij dezen.

Artikulen en vraag poinc-
ten gedaen maaken en
overgeleeverd door den
weledele gestrenghe heer
Pieter Willem Boers, als
bailliuw van Noordwijn-
kerhout, Hillegom, Lisse
en Voorhout r[atione] o[fficii]⁶⁷ aan de
edele agtbare heer welge-
boore mannen van dezelve
bailluagie, omme daarop
gehoort en geëxamineert
te worden de persoon van
Teunis Heemel, gewoond
hebbende te *Hillegom*,
dog teegenwoordig zijn
heer bailliuws gevange.

Te vraagen:

Art[iku]l 1.

De gev[ang]e zegt: Genaamd te
zijn **Teunis Heemel**, oud
zoo hij meend agtendertig
jaar, laatst gewoond hebbende
te *Hillegom*, en zijn bestaan
gehad te hebben van in het duin te spitten.

2.

De gev[ang]e zegt: Geweest te zijn
op den dag bij zijn vader
en moeder alhier te *Lisse*.

3.

De gev[ang]e zegt: 's nagts thuis
te zijn geweest, en wel van
12 uren af.

Art[iku]l 1.

Zijn gevangens naam,
toenaam, ouderdom,
woonplaats en middel
van bestaan?

2.

Waar hij gev[ang]e geweest is op
de 31 december laatleden?

3.

Of hij des nachts van die dag
niet van huis is geweest?

⁶⁷ ratione officii: ambtshalve

scan 27, folio 27

4.
De gev[ang]e zegt: Des avonds van 9 of ½ 10 uren af, geweest te zijn op het koolland van de h[ee]r **van den Ende** digt bij zijn gev[ang]e huis om een haas te schieten.
5.
De gev[ang]e zegt: Ja.
6.
De gev[ang]e zegt: Om te vissen.
7.
De gev[ang]e zegt: Dat het zelve schuitje geleegeen heeft in de *Weerlaan* aan het einde van de meer.
8.
De gev[ang]e zegt: Op de 31 dec[em]b[er] het gebruikt heeft om zig over te zetten van de kant daer het geleegeen heeft tot aan de andere zijnde.
9.
De gev[ang]e zegt: Op den 31 dec[em]b[er] laastleeden weder van *Lis* gekomen zijnde, met het zelve schuitje is gevaaren tot aen de *Weerlaan*, aan het einde van de meer.
10.
De gev[ang]e zegt: Dat hij het daer gelaaten heeft.
11.
De gev[ang]e zegt: Omdat hij er thans niet meer mede konde vissen, als niet te vangen zijnde.
12.
Vervalt.
13.
Vervalt.
4.
Zo ja, waar heen?
5.
Of hij gev[ang]e niet heeft een schuitie?
6.
Zo ja, waartoe hij dat gebruikt?
7.
Waar dat schuitje was, toen op den 2 januarij laatsleden de heer bailliuw en h[eer]en welgebooren mannen aan zijn huis zijn geweest?
8.
Waar hij de laaste maal daer meede gevaaren heeft en waar heen?
9.
Of hij met dat schuitje niet gevaaren heeft is naar de meer een quartier omtrend van zijn gevangens huis?
10.
Of hij het daar gelaaten heeft, of daar mede te rug is gekomen?
11.
Zoo hij het daar gelaaten heeft waarom hij het daar gelaten heeft?
12.
Zoo hij het niet aan de meer gebragt heeft, wie het aldaar gebragt heeft?
13.
Op wiens order of tot wat einde?

v[er]te

scan 28, folio 27v

14.
De gev[ang]e zegt: Ja.
15.
De gev[ang]e zegt: Na *Amsterdam* te zijn vertrokken om bij den h[eer] van *Hillegom* te gaan verzoeken om de coddebijersplaats welke vacant is?
16.
De gev[ang]e zegt: Bij **Nolletje Jans**, woonende in 't *Wapen Van Makkum* in de *Wingerstraat*.
17.
De gev[ang]e zegt: Ja met kennis van zijn vrouw naar *Amsterdam* te zijn vertrokken.
18.
De gev[ang]e zegt: Op aanraade van zijn vrouw, daar an toe te zijn gegaan, om aan zijn vrouws broeder te zeggen, dat hij zoude zeggen, dat de stukjes vlees ten zijnen huise gevonden, door hem aldaar gebragt ware.
19.
De gev[ang]e zegt: Ja.
20.
De gev[ang]e zegt: Dat zijn vrouws broeder genaamd is **Arij Schoock**, vaarende in dienst van de Oost Indische Compagnie als onder timmerman.
21.
De gev[ang]e zegt: Ja.
22.
De gev[ang]e zegt: Thans op een Oost Indisch schip in *Texel* liggende te zijn.
14.
Of hij gev[ang]e in de nagt, tuschen den 2^e en 3 januarij laasteleeden niet van *Hillegom* naar *Amsterdam* is vertrokken?
15.
Waarom? En tot wat einde?
16.
Bij wien hij zich te *Amsterdam* begeeven heeft?
17.
Of hij met kennis van zijn vrouw naar *Amsterdam* is vertrokken?
18.
Wie hem gevange aangeraaden heeft om naar *Amsterdam* te vertrekken?
19.
Of zijn vrouw een broeder heeft te *Amsterdam* woonagtig of aldaer eenige tijd zijn verblijf gehouden hebbende?
20.
De naam van dezelve, mitsgaders zijn beroep?
21.
Of dezelve niet vaart in dienst van de O[ost] I[ndische] Compagnie dezer landen?
22.
Of die thans nog te *Amsterdam* is, dan dan naar de *Oost Indien* is vertrokken?

scan 28, folio 28

23.
De gev[ang]e zegt: Zulx niet te weeten.

24.
De gev[ang]e zegt: Neen, zulx niet geweeten te hebben.

25.
De gev[ang]e zegt: Bij **Nolletje Jans** in 't *Wapen van Makkum* in de *Wingerstraat*.

26.
De gev[ang]e zegt: Ja.

27.
De gev[ang]e zegt: Dat dezelve genaamd is **Nolletje Jans**.

28.
De gev[ang]e zegt: Des nagts tusschen gepasseerde zaterdag en zondag, de klokke één uur te zijn vertrokken.

29.
De gev[ang]e zegt: Des zondags den 3e Januarij laastleeden 's morgens de klokke omtrend half agt uren.

30.
De gev[ang]e zegt: Ja daar terstond na toe te zijn gegaan, zonder ergens geweest te zijn?

31.
De gev[ang]e zegt: Ja.

23.
Wanneer die van *Amsterdam* is vertrokken?

24.
Of hij niet wist, dat die alreede vertrokken was, toen hij gevangene naar *Amsterdam* ging?

25.
Waar zijn vrouws broeder te *Amsterdam* heeft 't huis geleegen?

26.
Of hij gevangene te *Amsterdam* koomende op den 3 januarij laastleeden, niet meede bij denzelven logieshouder zijn in trek heeft genoomen?

27.
De naam van dien logieshouder te vraage?

28.
Op welke dag en hoe laat het was, toen hij van *Hillegom* is vertrokken?

29.
Op welke dag en hoe laat het was toen hij te *Amsterdam* is gekoomen?

30.
Of hij bij aankomst te *Amsterdam* terstond naar denzelven logieshouder is gegaan?

31.
Of hij aan denzelven niet gezegd heeft, de rede van zijn komst te *Amsterdam*.

v[er]te

scan 29, folio 28v

32.

De gev[ang]e zegt: Aan **Nolletje Jans** (van dezelve vernoomen hebbende dat zijn vrouws broeder reeds aan boord was) gezegt heeft dat hij kwam om zijn swager te verzoeken hem te zeggen, dat het vleesch te zijne gevangens huis gevonden door hem aldaar gebragt was om reden dat hij gev[ang]e en zijn vrouw aan het geregt hadden gezegt, doot het zelve vleesch door zijn vrouws broeder bij hen was gebragt.

33.

Na dat het vet, vleesch, de tong en stuk nier aan den gevangene was vertoond, is aan dezelve de neevensstaande vraag gedaen en heeft daarop geantwoord: Ja.

34.

De gev[ang]e zegt: Ja het gekreegen te hebben, maer niet te willen zeggen van wie, omdat hij gev[ang]e er op gevloekt heeft van het niet te zullen zeggen, en zulks ook aan die persoon belooft heeft.

35.

De gev[ang]e zegt: Ja.

32.

Zo ja, wat hij gezegt heeft?

33.

De gevangene te vertoonen het vet, vleesch, de tongh en stuk nier, in zijn huis gevonden en te vraagen of hij niet erkent, dat dit vleesch, vet, tongh en stuk nier door den heer bailliuw in zijn huis is gevonden?

34.

Waar vandaen hij dat vet, vleesch, tongh, en stuk nier gekreegen heeft?

35.

Of hij gevangene, toen de heer bailliuw met welgeboore mannen in zijn huis gekomen zijnde, en dat vet, vleesch, tong en stuk nier gevonden hebben, aan derzelve heer bailliuw en welgeboore mannen niet gezegd heeft, doot hij dat vet, vleesch, tongh en stuk nier van zijn voorgem[eld]e vrouws broeder had gekreegen?

scan 29, folio 29

36.
De gev[ang]e zegt: Om de man van welke hij het gekreege heeft niet in swarigheid te brengen, alzo het voorn[oemd]e vet, vleesch, tong en stuk nier, is van een beest door die man aen zijn huis gebragt, zonder dat er de pagt van betaald is.
37.
De gev[ang]e zegt: Ja zulks tegens de waarheid gesproken te hebben.
38.
De gev[ang]e zegt: Niet anders als met **Nolletje Jans** en deszelvs huisvrouw.
39.
Is beantwoord op art[icu]l 32.
40.
De gev[ang]e zegt: Ja.
41.
De gev[ang]e zegt: Neen.
36.
Waarom hij dit gezegt heeft?
37.
Of hij niet erkend met dit zeggen teegens de waarheid gesproken te hebben?
38.
Of hij te *Amsterdam* zijnde, niet met de één, of ander, over dat vet en vleesch gesproken heeft?
39.
Zoo ja, wat hij er van gezegt heeft, en teegens wie?
40.
Of hij er ook niet over gesproken heeft met den castelein of logieshouder bij wien zijn voorn[oemde] vrouws broeder t'huis heeft geleegen?
41.
Of hij aan deze niet verzogt heeft om, wanneer dies weegens aan hen castelein, weegens het vet, vleesch enz., iets gevraagd wierd, te zeggen, dat hij castelein het voorsch[reve] vet, vleesch enz, aan hem gevange gezonde had?

Aldus gevraagd, geantwoord en geresumeert.

v[er]te

scan 30, folio 29v

Præsent al de welgeboore mannen, demto⁶⁸
Wassenaer en bij de gevangene onder-
teekend op den 6^e januarij 1790 (is get[EEKEND])
Teunis Hemel, (verder stond) mij præsent,
(is geteekend) Fred[ri]k Booij
secretaris 1790

Op voorstel van den heer bailliuw hebben
welgeboore mannen, hunne mede
broederen Pikaert en Nieboer beneevens
de secretaris Fredrik Booij geauthoriseerd
en gequalificeert, omme zig te vervoegen
ten huise van **Teunis Hemel** en aldaar
deszelvs huisvrouw **Hermannna Schoock**
liggende in het kraambedde over dese zaak
te hooren. Den 6 januarij 1790.

Op den 9 januarij 1790 op autho-
risatie van de vierschaar met de h[EE]r
bailliuw en de welgeboore mannen
Pikaert en Nieboer, geweest ten huise
van **Teunis Hemel** om deszelvs huis-
vrouw **Hermannna Schoock**, liggende
in het kraambedde te hooren, welke
't volgende heeft gezegt, te weeten
dat haar man op den 31 december 1789
des nademiddags de klokke drie
uuren zoude zulks præcies te kunnen
bepaalen, is uitgegaan, zeggende in
het heengegaan, dat hij nae **Gerrit**
Nevenweg onder *Lis* gong, om te zien
of hij aldaar een haas of een gans
konde schieten, om die aan de diender
Hendrk van Doorn ter hand te stellen,

⁶⁸ demto: uitgezonderd, behalve

scan 30, folio 30

dat dezelve hare man des nagts daaraen
volgende de klokke ontrend één uur weder
is t'huis gekomen, zonder indien tusschen
tijd t'huis te zijn geweest, dat hare man
des andere daags zijnde den 1 januarij
1790. Zeer triest en zoo het scheen tegen haar
zeer stug was, zij hare man daarover
heeft onderhouden en gevraagd na de
reden van die stugheid, met bijvoeging
dat zij geloofde dat hij zig weder door
zijn cornuiten had laten opstooken,
dat hij haar zulks heeft beantwoord
met te zeggen neen maar ik heb een
ongeluk gehad, ik heb in een boschje
in de polder na een gans geschooten
en ik heb bij ongeluk een beesje getroffen
dat het gestorven is, vervolgens ben
ik een eind weegs daar van daar
gegaan, dog ben wederom gekeerd en
heb er 't één en ander van meedegenoomen
denkende 't is dog nu dood, dat hij
vervolgens dien dag verscheide reisen
is uitgegaan, en des avonds t'huis
komende met zig gebragt heeft, dat vlees,
vet, stuk nier en tong, 't welk op den
2 januarij 1790 ten hare huise door de
heer bailliuw en welgeboore mannen
is gevonden en mede genoomen, zeggende
dat is 't geene dat ik van't beesje heb me-
de genoomen, dat, nadat de voornoemde
bailliuw en welgeboore mannen van
haar vertrokken waren, dezelve haare

v[er]te

scan 31, folio 30v

man tegens haar gezegt heeft, hoe stellen we 't nu daar wij gezegt hebben dat het van je broeder was, dat zij als toen hare man geraden heeft van maar direct na *Amsterdam* te gaan en die te verzoeken dat hij zoude zeggen dat hij 't aan haar huis gebragt had, niet beter wetende of hare broeder was nog te *Amsterdam*, dat hare man ook vervolgens des nagts de klokke twaalf uure met dat oogmerk naar *Amsterdam* is vertrokken.

Regtdag den 15 januarij
1790 præsent de heer
bailliuw en alle de welgeboore mannen demto⁶⁹ Willem van der Toorn.

Nadere articulen
gedaan maaken en overgelevert door den weledelen gestrengen heer Pieter Willem Boers als bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout r[atione] o[fficii]⁷⁰ aan de edele achtbare heeren welgeboore mannen van dezelve bailluagie, omme daar op ten tweeden maale te hooren **Teunis Hemel**, zijn heer baill[iu]ws gevange.

Te vraagen.

Art[icu]l 1.

De gev[ang]e zegt: Dat het vroeger als drie uuren is geweest, want dat hij te drie uuren bij zijn vader en moeder te *Lis* al was.

Art[icu]l 1.

Of hij gevangene op donderdag den 31 december laastleden, des namiddags ten drie uuren niet is van huis gegaan?

⁶⁹ demto: uitgezonderd, behalve

⁷⁰ ratione officii: ambtshalve

scan 31, folio 31

2.
De gev[ang]e zegt: na *Lis* te zijn gegaan.

Art[icu]l 2.
Zoo ja, waarheen?

3.
Vervalt.

3.
Zoo neen, wanneer dan?

4.
De gev[ang]e zegt: Ja.

4.
Of hij, bij 't uitgaan niet aan zijn vrouw gezegt heeft dat hij naar **Gerrit Nevenweg** onder *Lisse* ging?

5.
De gev[ang]e zegt: Ja.

5.
Of hij insgelijks niet aan zijne vrouw gezegt heeft, dat hij ging zien of hij een haas of gans kon schieten, om dien aan den diender **Hendrik van Doorn** ter hand te stellen?

6.
De gev[ang]e zegt: omstreeks van half agt uren des avonds van dienzelven dag weder zijn t'huis gekoomen.

6.
Wanneer hij weder t'huis is gekoomen?

7.
De gev[ang]e zegt: Dat hij des avonds van dienzelve dag de klokke omtrend tien uren weder is uitgegaan en in de nagt de klokke omtrend één uur weder is t' huis gekomen.

7.
Of hij niet in de nagt van nieuwejaarsavond de klokke omtrend één uur weder t'huis is gekoomen?

8.
De gev[ang]e zegt: Ja des avonds te half agt.

8.
Of hij in den tusschen tijd van drie uren 's middags tot een uur 's nachts wel t'huis was geweest?

v[er]te

scan 32, folio 31v

9.

De gev[ang]e zegt: Tusschen de tijd dat hij 's middags is uitgegaan en de klokke half agt weder is t' huis gekomen, te zijn geweest na *Lis* en des avonds tusschen tien uren dat hij weder is uitgegaan en de klokke één uur des nagts dat hij is t' huis gekomen te zijn geweest op 't land van den h[ee]r **van den Ende** onder *Hillegom*

10.

De gev[ang]e zegt: Dat hij des namiddags van huis naar *Lis* gaende tusschen beide aan de watermolen van de *Lisserbroekerpolder* een half uur omtrend vertoefd heeft, en als toen direct na *Lis* te zijn gegaan.

11.

Is beantwoord op art[icu]l 10.

12.

De gev[ang]e zegt: Ja.

13.

Vervalt.

14.

De gev[ang]e zegt: even voor het klokslag van vijf uren.

15.

De gev[ang]e zegt: Neen, niet dan voor 's avonds ten tien ure daer na toe te zijn gegaan.

9.

Waar hij in dien tusschentijd is geweest?

10.

Of hij op den 31 december laastleeden ten drie ure van huis gaende ter stond naar *Lisse* is gegaan?

11.

Zoo neen, waar hij dan te voren nog is geweest?

12.

Of hij te *Lisse* gekomen zijnde, terstond bij zijn vader en moeder is gegaan?

13.

Zo neen, waar en bij wien hij dan is geweest?

14.

Hoe laat het was, toen hij van *Lisse* afging?

15.

Of hij terstond van *Lis* te *Hillegom* komende op het koolland van den h[ee]r **van den Ende** is gegaan?

scan 32, folio 32

16.

De gev[ang]e zegt: Ja een snaphaen met een schot haze hagel bij zig gehad te hebben, zonder meer.
De gev[ang]e zegt nader: Dat er ook gansen hagel onder was.

17.

De gev[ang]e zegt: De snaphaen over een jaar of anderhalf van *Arij Knoppert* te hebben gekogt, en de hagel voorleeden jaar te *Haarlem*.

18.

De gev[ang]e zegt: Ja.
De gev[ang]e zegt nader: Daar ook gansen hagel op gehad te hebben.

19.

De gev[ang]e zegt: Het zelve weder na zijn huis te hebben gebracht.
De gev[ang]e zegt nader: Met het schot dat als toen op zijn snaphaen was en waaronder gansen hagel een koeibeetje met ongeluk geschooten te hebben.
De gev[ang]e zegt op de resumptie: Het Koeibeetje geschooten te hebben, zoo als hij 't op art[icu]l 25 beleeden heeft.

20.

De gev[ang]e zegt: Aan zig zelve.

21.

De gev[ang]e zegt: Toen hij van 't koolland van de h[ee]r **van den Ende** is weggegaan, 't schot heeft weggeschooten, dat als toen op de snaphaen was.

22.

De gev[ang]e zegt: 't Zelve in de lugt geschooten te hebben.

16.

Of hij toen schietgeweer en hagel bij zig had?

17.

Waar hij dat schietgeweer en hagel gekreegen had?

18.

Of hij daar meede naar *Lisse* was gegaan en daarmede weder terug gekomen?

19.

Waar het gebleeven is?

20.

Aan wie het toebehoort?

21.

Of hij daadlijk in nieuwejaars nagt, zijnde tussche den 31^e dec[embe]r 1789 en de 1 januarij 1790 het schietgeweer gebruikt en daarmede geschooten heeft?

22.

Waar hij geschooten heeft?

v[er]te

scan 33, folio 32v

23.

De gev[ang]e zegt: Neen, geen gans of haas gezien te hebben.

24.

De gev[ang]e zegt: Geen koebeest gezien te hebben.

De gev[ang]e zegt nader: toen ter tijd niet, maar dat het is geweest des avonds van den 31 december 1789 de klokke omtrend half ses.

25.

Vervalt.

De gev[ang]e zegt nader: Dat hij gev[ang]e tijde hij van *Lis* kwam langs de *Lisserbroekweg*, gezien heeft een koebeesje, liggende op het buitenland op het einde van de *Breeweg* aan de meer onder *Lisse*, en het zelve van nabij genadert zijnde, met zijn snaphaen, voorzien van een schot ganze hagel, op het zelve geschooten en geraakt heeft, zoodat het opgesprongen zijnde, eenige treden daarvan daer is nedergevallen en gestorven, dat hij vervolgens het zelve met zijn mes dat hij bij zig had en 't welk hem te *Amsterdam* is afgenoomen, heeft gevild, en daar van heeft mede genoomen en uit het zelve gesneden, de voorbouten en de borsten, als mede het vet zoo van de pens als de nieren, beneevens de nieren en tong, dat hij al het zelve in zijn schuitje, 't welk hij nadat het beesje door hem was doodgeschooten gebragt was omtrend de plaats daar het zelve dood was liggende heeft gedaan in het vischban, en dat geen 't welk bij hem in huis is gevonden en aan hem alhiervertoont naar zijn huis heeft medegenoomen, en dat hij 't overige, naamlijk: de voorbouten en borststukken in het boot heeft laten liggen, totdat de heer bailliuw en welgeboore mannen ten zijne huise zijn geweest op den 2 januarij 1790 wanneer hij het zelve, zoodra zij vertrokken waren, uit het voors. schuitje heeft gehaald en in het hoofde of gat van de meer heeft gegoid.

23.

Of hij daadlijk op een gans of een haas geschooten heeft?

24.

Of hij met schieten toen geen koebeest gekwest heeft?

25.

Zo ja, omstandig verhaal daar van te vergeven?

scan 33, folio 33

26.
De gev[ang]e zegt: Neen.

27.
De gev[ang]e zegt: Neen.

De gev[ang]e zegt nader: Dat het vet, vleesch, nier en tong, welke hij erkend in zijn huis gevonden te zijn geweest, is van dat beesje, dat hij, zooals hij gev[ang]e op art[icu]l 25 gezegt heeft, op ouwejaarsavond omtrend half ses uren heeft doodgeschooten.

28.
De gev[ang]e zegt: Geen koebeest gezien te hebben.
De gev[ang]e zegt nader: Het gedaan te hebben zooals hier voren op art[icu]l 25. geconfesseert heeft.

29.
De gev[ang]e zegt: Neen.

30.
De gev[ang]e zegt: Dat vet, vleesch, nier en tong, het welk hij gekreegen heeft, des avonds voor ouwejaarsavond van 't laast afgeloopen jaare zulks op de 30 december 1789 te hebben t' huis gebragt.
De gev[ang]e zegt nader: het zelve ouwejaarsavond te hebben 't huis gebragt.

26.
Of hij gevangene met aan zijn vrouw verhaalt heeft, dat hij naar een gans geschooten hebbende, bij ongeluk een beesje had geraakt dat hij gestorven is?

27.
Of het vet, vleesch, nier en tong, welke hij erkend in zijn huis gevonden te zijn geweest niet is van dat beesje, dat hij zegt bij ongeluk geschooten te hebben?

28.
Hoe hij dat vet, vleesch, nier, en tong bekoomen heeft, en van 't koebeest afgehaald?

29.
Of hij aan zijn vrouw openbaarende dat hij een koebeest geschooten had met daarbij gezegd heeft deze of dergelijke woorden: Ik heb er een of ander van mede genoomen, denkende 't is dog nu dood?

30.
Of hij des anderendaags 's avonds dat vet, vleesch, nier, en tong niet heeft gebragt aan zijn huis?

v[er]te

scan 34, folio 33v

31.

De gev[ang]e zegt: des avonds
van den 30 december 1789
dat vet, vleesch, nier en
tong t' huis brengende,
aan zijn vrouw gezegt heeft,
daar heb ge wat vleesch dat
ik gekreegen heb.

De gev[ang]e zegt nader: Het zelve vet, vleesch, nier en tong, ouwe-
jaars avond t' huis gebragt te hebben, en aan zijn vrouw overge-
geeven zonder dat te hebben gezegt.

32.

Vervalt.

Is beantwoord op art[icu]l 25.

33.

De gev[ang]e zegt: Ja.

34.

De gev[ang]e zegt: Dat zijne vrouw
hem geraaden heeft naar *Amster-
dam* te gaan, omdat met zijn
broeder of swager **Arij Schoock**
aftedoen, en die te verzoeken dat hij zeggen zoude, dat het bij hem
gevangene gevonden vet, vleesch, nier en tong door hem **Arij
Schoock** aldaar gebragt was.

De gev[ang]e zegt nader: Dat op die tijd hij aan zijn vrouw
gezegd heeft, dat hij een beesje had doodgeschooten, en dat
er dat, naamlijk: het ten zijne huise gevonden vet,
vleesch en nier en tong van was.

35.

De gev[ang]e zegt: Zulx niet te
weeten.

De gev[ang]e zegt nader: Ja.

31.

Of hij toen het zelve niet aan
zijn vrouw heeft overgegeeven
of laten zien, zeggende in
substantie, aan zijn vrouw
dat is 't geen dat ik van 't
beesje heb medegenoomen?

32.

Waar hij het ondertusschen
gelaten had?

33.

Of het niet een waarheid is dat
hij gevangene, nadat de h[ee]r
bailliuw en h[ooge] h[eer]en welgebore
mannen vertrokken waren
met zijn vrouw daarover
gesproken heeft?

34.

Wat gesprek tusschen hem en
zijne vrouw daarover gevallen
is?

35.

Of hij aan zijn vrouw niet gezegd
heeft deze of diergelijke woorden
hoe stellen wij 't nu, daar wij
tegen haar gezegd hebben dat het
van je broeder was.

scan 34, folio 34

36.

De gev[ang]le zegt: Dat nadat de heere bailliuw en welgeboore mannen vertrokken waren, zijn vrouw hem gevange zulx geraaden heeft.

37.

De gev[ang]le zegt: Ja.

38.

De gev[ang]le zegt: Na dat de responsiven bij de gev[ang]le op art[iculi] 15, 34 en 36 van 't vorig verhoor gegeven, hem waren voorgehouden, dat zulks na waarheid bij hem is opgegeeven.

De gev[ang]le zegt nader: Ja, om dat hij het koebeest heeft doodgeschooten, en zulks niet dorst belijden.

Zoo hij, persisteert bij het zeggen dat hij dat vleesch wezendlijk van iemand gekreegen heeft, en dien iemand niet wil noemen, hem voor te houden, dat hij het moet zeggen, en dat er dwang middelen zouden moeten gebruikt worden om het hem te doen zeggen: en zoo nog hardnekkig bij zijnen onwilligheid blijft, als dan te verzoeken dat hij aan de paal zal

36.

Of zijne vrouw hem toen niet geraaden heeft, om naar *Amsterdam* te gaan ten einde van haar broer te verkrijgen dat hij zoude zeggen, dat die, naamlijk zijn broeder, dat vleesch, vet, nier en tong aan 't huis van hem gevangene gebragt had?

37.

Of hij ook niet wezendlijk tot dat einde naar *Amsterdam* is vertrokken?

38.

Of al het geen wat hij bij zijn vorig verhoor ter zijnen responsiven ad art.[iculi] 15, 34, 36 serhaalt heeft, niet zijn onwaarheden door hem voorgewend, om het doodschieten van 't koebeest niet te belijden.

v[er]te

scan 35, folio 34v

gezet worden, en gegees-
selt, ten einde hij zijnen
man noemen?

De gev[ang]e persisterende bij het zeggen dat hij dat vleesch
weezendlijk van iemand gekreegen heeft, en dien
iemand niet willende noemen, heeft de heer
bailliuw na dat de gevangene de gevolgen
van die hardnekkigheid waren voorgehouden,
verzogt dat dezelve gev[ang]e aan de paal zoude
gezet worden, en gegeesselt, ten einde hij gev[ang]e
zijnen man zouden noemen, 't welk hij bij hun edele
achtbaare geaccordeert zijnde, en de gev[ang]e onkleed
en weder voor hun edele achtbare gebragt zijnde,
heeft aangenoomen de waarheid te zullen beleiden,
en is vervolgens dezelve gevangene opnieuw op de
voorgaande articulen gehoord.

Aldus gevraagd, geantwoord, nader gevraagd en geant-
woord, geresumeert en op de resumtie⁷¹ geantwoord,
præsents alle de heeren welgeboore mannen
demto⁷² W[jille]m van der Toorn en bij de gev[ang]e eigenhandig
onderteekend op den 15^e januarij 1790. (geteekend)
Tenis Hemel. (onderstond) mij præsents. (is geteekend)
Fred[ri]k Booij Secretaris 1790.

Regtdag den 27 januarij
1790. Præsents de heer baill[iu]w
en alle de welgeboore mannen
demtis⁷³ Vreedenburg en Koudijs

Nog nadere artikulen gedaen
maken en overgelevert door
den weledele gestrenghe heer
Pieter Willem Boers, als
bailliuw van Noordwijcker-
hout, Hillegom, Lisse en
Voorhout r[atione] o[fficii]⁷⁴ aan de edele

⁷¹ resumtie: resumptie, samenvatting

⁷² demto: uitgezonderd, behalve (de heer)

⁷³ demtis: uitgezonderd, behalve (de heren)

⁷⁴ ratione officii: ambtshalve

scan 35, folio 35

achtbaare heeren welgeboore mannen van dezelve bailluagie, omme daar op ten derden maale te hooren **Teunis Hemel** zijn heer bailliuws gevange.

Te vraagen.

Art[icu]l 1.

De gev[ang]le zegt: Na dat aen hem zijnen responsive ad art[icu]l 25 van zijn tweede verhoor was voorgehouden, daarbij te persisteren.

2.

Vervalt.

3.

De gev[ang]le zegt: Zulx uit gebrek gedaen te hebben.

4.

De gev[ang]le zegt: Zulx wel geweeten te hebben maar ter dier tijd het zelve niet ingedagt te hebben.

Art[icu]l 1.

Aan de gevangene voor tehouden zijne responsive ad art[icu]l 25 van zijn tweede verhoor, vervolgens te vragen of hij bij het geen hij daar gezegd en bekend heeft, blijft persisteren, dan des wegen nog iet heeft bij te voegen of te veranderen?

2.

Zoo hij zegt daar iet te hebben bij te voegen, of te veranderen, te vragen: Wat?

3.

Wijders te vragen, wat hem gevangene bewoogen heeft, het koebeest, bij zijne responsive ad art[icu]l 25 van zijn tweede verhoor vermeld, dood te schieten, te villen, de voorbouten en de borsten, als mede het vet zoo van den pens als nieren beneevens de nier en tong van het zelve af te snijden, voorts dat alles mede te neemen, te vervoeren en zich toe te eigenen?

4.

Of hij niet geweeten heeft, dat hij met zodanigen daad te pleegen, geweld en dieverij pleegde te zijns naastens land, daar het vee voor alle geweld en diefte veilig moet zijn?

v[er]te

scan 36, folio 35v

5.
De gev[ang]e zegt: Zulx uit onvrede
gedaen te hebben en te smeecken
om genade.

5.
Of hij iet tot zijne verschoning
heeft intebrenge, en wat?

Aldus gevraagd, geantwoord en geresumeert, present alle
de welgeboore mannen, demtis Vreedenburg en Koutijs
en bij de gevangene eigenhandig onderteekend, op den
27 januarij 1790.(geteekend) **Teunis Hemel.** (onderstond)
Mij præsent. (get[ee]kend)) Fred[erik] Booij
Secretaris 1790

Arij de Groot, scheepmaker, woonende
aan de *Trekvaart* in de knip onder *Voorhout*,
voor hun edele agtbaren gecompareerd zijnde,
heeft verklaard, dat 's maandags den
25 januarij 1790 even na de middag, op
deszelvs werf gekoomen is, deszelvs
knecht **Jan de Swart**, beneevens **Zacharias
Hazebroek**, turfschipper, en nog twee
andere personen hem onbekend, komende
van de weg van *Voorhout*, dat zijne
voorm[eld]e knecht evengemelde **Zacharias Haze-
broek** en de twee andere personen, met
de hellingschouw van hem getuige na
de overzijde van de vaart heeft overgezet,
zijnde zijn knecht vervolgens met de
ledige hellingschouw weder terug ge-
komen, dat zijn knecht vervolgens bij hem
gekomen zijnde, hem verhaald heeft dat
hij met de voorm[elde] drie personen was ge-
weest ten huize van **Pieter van Duuren** die
zelve dag op de middag of kort na de middag
terug brengende een fles waar inne ze bevorens
brandewijn hadden gehaald, en daar vervolgens
een borrel hadden gedronken. Den 27 januarij
1790.

scan 36, folio 36

Verklaaring.

Ik ondergeteekende **Pieter van Duuren**,
grossier in sterke drank, woonende te
Voorhout, verklaare op den eed bij den aanvang
van mijne bedieninge als welgeboore man
van *Voorhout* gedaan, ende zulks ter re-
quisitie van den weledele gestrengen heer
bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom,
Lisse en Voorhout voor de opregte waarheid.

Dat in het begin van de maand julij van het
jaar 1789 (zonder de præciese tijd te kunnen
bepaalen) zo om de streek van half twaalf
uuren in de voormiddag bij mij aan huis is
gekomen **Jan Snikkert** met een ledige
genever kan in de hand aan mij vraagende
om een stoop⁷⁵ genever, dewelke ik geweigert
heb te geeven zonder geld.

Dat de voorn[oemde] **Jan Snikkert** ziende, dat
ik hem geen genever zonder geld wilde geven,
tegens mij heeft gezegt Geef het mij maar
van Duuren dan win ik een stoop genever
en anders verlies ik hem. Want daar
zit een geheele hoop volk bij mijn zuster.

Die hebben gewet, om een stoop genever, dat
ik geen stoop genever zonder geld, bij jouw
zoude krijgen, en ik heb wel geld, maar se
hebben het uit zijn zak gehaald, omdat
ik het niet betaalen zoude, verder zeggende
het geld ligt bij mijn zuster in een thékopje
daar kan je het morgen krijgen.

Dat ik deposant door het spreken voor hem
van mijn vrouw en door zijne sterke expres-
sien en vloeken van het hem **Jan Snikkert**, dat
zulks de opregte waarheid was, hem een
stoop genever zonder betaling heb gegeeven, waar-

v[er]te

⁷⁵ stoop: kan met een inhoud van 2,4 liter

scan 37, folio 36v

meede hij ook is heen gegaan.

Dat ik deposant bij de voorn[oemde] **Jan Snikkert** zijn zuster met name **Jannetje Snikkert** nu getrouwt met **Willem Duivenvoorde**, de volgende dag dat voorn[oemde] **Jan Snikkert** de stoop genever gehaald had, gegaan zijnde met eenige drank welke zij besteld had, en welke zij mij direct heeft betaald. En aan haar ook vragende om het geld van het stoop genever dat haar broeder **Jan Snikkert** de vorige dag gehaald had, heeft dezelve verklaard daar niets van te weten.

Dat ik deposant de voorn[oemde] **Jannetje Snikkert** het voorge[melde] geval vertelt hebbende, dezelve daarop aan mij heeft geantwoord: Wel heb je dat gegeven, daar zal je van je leeve niet van krijgen. Aan mij deposant verhaalende, dat zij van dit stoop genever niet en wist, en dien middag bij haar grootmoeder gegeten had, en den geheelen dag niet had t' huis geweest.

Eindigende ik deposant hier meede mijne gegevene getuigenisse verklaarende daar van nog goede geheugenissen te hebben. Gevende verders voor reedenen van weetenschap alle het zelve alzo te hebben gehoord, gezien, en ondervonden en voorts als in den tekst.

Ter oirconden hebben ik deeze onderteekend den 8 januarij 1790. (is geteekend)

Pieter van Duuren.

Verklaaring

Compareerde voor de heere Dirk Wassenaer

scan 37, folio 37

en Cornelis Flore Duijndam, welgebore mannen der vrije heerlijkheeden van beijde de Noordwijcken, Langeveld en Offem, **Immetje Cornelisdr Romeijn**, zijnde een dogter van **Cornelis Romeijn**, mr broodbakker binnen den dorpe van *Noordwijk-binnen*, zijnde van competente ouderdom, omme de waarheid getuigenisse te geeven dewelke ter requisitie van den wel- edele gestrenghe heer Adriaan Hoogop bailliuw der voorsch[reven] heerlijkheeden r[atione] o[fficii]⁷⁶ verklaarde waar en waaragtig te weesen.

Dat omtrend drie weeken geleeden, zonder zig den precise tijd te kunnen herinneren, des avonds zoo om ses uren, ter occasie zij in 't voorhuis, of in de winkel was, bij haar is gekoomen zeker persoon, welke zij deposante naderhand gehoord heeft te weesen **Jan Snikkert** woonende te *Voorhout*, dewelke aan haar heeft gevraagd, om zes bollen voor rekening van **Bastiaan van Leeuwen**, wonende mede onder *Voorhout*, voorgeevende bij denzelve als arbeider te weesen, waarop zij deposante de gemelde ses bollen aan hem heeft gegeeven, waar-meede hij is heengegaan zonder daer eenig geld voor gegeeven te hebben.

Wijders niet meer getuigende gevende voor redenen van wetenschap het voorestaande gehoord, gesien en bijgewoond te

v[er]te

⁷⁶ razione officii: ambtshalve

scan 38, folio 37v

hebben, en het zelve als nog in goede geheuge te hebben, en voorts voorts als in den tekst.

Zeggende tot bevestiging

Zoo waarlijk helpe mij God almagtig

Ten oirconde hebben wij deze onderteekendt den 9^e februarij 1790. (is geteekendt)
Jannetje Cornelis Romijn. Dirk Wassenaer
Cornelis Duijndam Fz (verder stondt)
Mij præsent.(Is get[eekend]) mr Struijk Jz geswo[re]
clercq ter secretarije van Noordwijk.

Verklaaring.

Compareerde voor de heeren Dirk Wassenaeren Cornelis Flore Duijndam, welgebore mannen der vrije en hoge heerlijkheeden van beide de Noordwijcken, Langevelt en Offem, **Willem van der Ploeg**, broodbakker, woonende te *Noordwijk-binnen*, en zijnde van competente ouderdom, dewelke ter requisitie van den weledelen gestrengen heer Adriaan Hoogop, bailliuw van welgemelde heerlijkheeden verklaarde voor de opregte waarheid.

Dat omtrend drie weeken geleeden, zonder zig den præciesen dag te kunnen herinneren, des avonds zoo om zes uren bij hem is gekoomen zeeker persoon, welke hij depos[an]t naderhand gehoord heeft, te weesen **Jan Snikkert**, woonende te *Voorhout*, vragende woont hier niet **Willem** de Bakker, dat hij deposant daarop gerepliceert hebbende

scan 38, folio 38

van ja, dezelve persoon aan hem heeft gevraagd om zes bollen voor reekening van **Dirk van Zomeren**, woonende op *Bergerslaan* onder *Noordwijckerhout*, voorgeevende bij denzelve als arbeider te werken.

Dat hij deposant aan denzelve persoon zeggende, gaat hiernaast bij die man zijn vader, als daar uit dat huis iemand met je mee komt, dan kan je se krijgen.

Dat de voorm[elde] jonge op dit moment zeggen van hem deposant is heenen gegaan, zonder brood van hem deposant gekreegen te hebben.

Eindigende hij deposant hier meede zijner gegeeve getuigenisse, geevende voor reedene van weetenschap het voorenstaande alzoo te hebben gehoord, gezien en ondervonden, en daarvan nog goede geheugenisse te hebben ende voorts als in de tekst.

Zeggende ter bevestiging

Zoo waarlijk helpe mij God almagtig

Ter oirconde hebben wij deze onderteekend op de 9 februarij 1790. (geteekend) **Willem van der Ploeg**. Dirk Wassenaer. Cornelis Duijndam Jz. (onderstond) Mij præsent. (is geteekend) mr Struijk Jz gesw[ore] clercq ter secretarije van Noordwijk.

Regtdag den 10 februarij 1790
præsent de heer bailliuw en
alle welgebore mannen.

De heer bailliuw heeft aan de over-
legt twee beëdigde verklaringen gegeeven

v[er]te

scan 39, folio 38v

bij **Immetje Cornelis Romijn** en **Willem van der Ploeg**, en een onderhandse verklaring van **Pieter van Duuren**, en heeft vervolgens verzocht decreet van apprehensie⁷⁷ op de persoon van **Jan Snikkert**, woonende onder *Voorhout*, welk verzoek na examinatie der voorzeide verklaringen bij hun edele agtbare is verleend.

Jan Snikkert oud 19 jaeren, zijnde van bestaan een boerenarbeider, geboortig van *Voorhout* en woonende aldaer, vervolgens ten zelve dage in hegtensse gebragt en terstond voor hun edele agtbare gecompareerd zijnde, heeft geconfesseert dat hij in de maand december van 't afgelopen jaar 1789 zonder de tijd nader te kunnen bepaelen is geweest bij de bakker **Willem van der Ploeg** onder *Noordwijk* en aldaar gevraagd heeft om ses bollen brood voor reekening van **Dirk van Someren**, en dat aldaar als arbeider werkte.

Dat hij in dezelve maand december veertien dagen te voren, geweest is ten huise van **Cornelis Romijn** en aldaar op der naam van **Bastiaan van Leeuwen** heeft gehaald en gekreegen ses bollen broods voorgeveevende bij dezelve **Bastiaen van Leeuwen** als arbeider te werken, zeggende hij gev[ang]e zulx gedaen te hebben uit hongersnood en omdat hij bij niemand aan 't werk konde komen door zijn zeere hoofd en 't welke thans aan 't geneezen is.

⁷⁷ apprehensie: gevangenneming

scan 39, folio 39

Op den 11 februari 1790 de gevange **Jan Snikkert** verzogt hebbende om den heer bailliuw te spreken, is denzelven na door zijn wel edele gestrenge gehoord te zijn, meede gebragt voor de heeren Huibert Breeroo en Jan de Graaf. welgeboore mannen, woonende te *Lisse*. En heeft hij gevange als toen gezegt: dat omtrend 14 daagen voor alderheilige, zonder echter den præciese tijd te weeten, **Arij** zijnde knegt bij **Huibert van der Holst**, bouwman op *Berg en Dael* teegens hem gevange heeft gezegt: Ik ben het geweest die menheer **Hubrecht** met steenen gegooid heeft, niet om **Hubrecht**, maar om de jonge van **Piet Fluite**.

Dat hij gevange daarop gezegt hebbende, wel als je hem zoo eens geraakt had, dan kon het ongelukkig aangekoomen hebben, dezelve **Arij**, daarop gezegt heeft. Ja, ik wouw, dat ik hem geraakt had, ik meende hem dood te gooijen.

Dat verders denzelve **Arij** eenige dagen voor kersmis teegens hem gevange heeft gezegt, dat de koetzier van de heer **Hubrechts** in de zomer verteld had, dat de wijn in het waschhuis lag.

En aan hem gevange heeft gevraagd om met hem dezelve daar uit te haalen. En dat hij gevange daarop heeft geantwoord

v[er]te

scan 40, folio 39v

van daar de dender van te geeven, dat hij wel beter wist, dat daar geen wijn in was.

Dat denzelve **Arij** eenige dagen nader had tegens hem gevange gezegt heeft, ik heb er in geweest, maar daar is geen donder in.

Dat denzelve **Arij** eenige dagen na kersmis aan hem gevange heeft voorgeslagen om uit faisante schieten te gaan en hij gevange, maar tegens den avond, zoo om tien uren in de barg (meenende in den barg van zijn baes) moest komen, dat hij hem gevange wat te drinken zoude geven.

Dat hij gevange vervolgens denzelven avond zo om half tien uren, op de bestemde plaats gekomen zijnde, voornoemde **Arij** zoo om tien uren bij hem is gekomen, bij zich hebbende drie flessen met wijn, direct zeggende, ik heb ze al, die ik laast niet krijgen kon.

Dat hij gevange vervolgens tegens hem zeggende hoe ben je der in gekoomen? Hij **Arij** daarop geantwoord heeft, wel se waaren in de kelder van 't huis. Dat hij gevange daarop gerepliceert hebbende, wel hoe kon je daar in, daar staet een diefijzer in, hij daarop geantwoord heeft, ik heb mij naakent uitgekleet want anders kon ik er niet in, verders

scan 40, folio 40

zeggende, ik heb meer als wij in zes
weeken kunnen uitdrinken, ik heb
alderleij zoort, ik weet niet wat het
al is.

Dat zijn gevangene zuster getrouwt
met **Willem Duivenvoorden**, tegens
hem gevange gezegt heeft dat **Gerrit
Duivenvoorden** tegens haar gezegt had,
dat de voorn[oemde] **Arij** tegens derzelve
Gerrit Duivenvoorden verteld had,
dat hij gevange bij het steelen van de
wijn, bij den heer **Hubrechts** geweest
was.

Ten oirconde hebben wij welgeboore
mannen voorn[oem]t deze onderteekend
den 11 februarij 1790. (is geteekend)
Huib[er]t Breroo. Jan de Graaf.

Extra ordinarij regtdag
præsent de heer bailliuw
en alle de welgeboore
mannen, demto⁷⁸ Hendrik
van Delvt, den 12 februarij
1790.

De heer bailliuw aan welgeboore mannen
voorgehouden hebbende, het geene de gev[ang]e
Jan Snikkert op gesteven ten overstaan
van de heer welgeboorde mannen Huibert
Breeroo en Jan de Graaf gezegt had,
heeft zijn weledele gestr[engen] voorgeslagen
om **Arij Kerkvliet**, bouwknegt bij **Huib[er]t**

v[er]te

⁷⁸ demto: uitgezonderd, behalve

scan 41, folio 40v

van der Holst, te laten haalen en op dit zeggen van de voorn[oemde] **Jan Snikkert** te hooren, 't welk door heeren welgeboore mannen toegestaan zijnde, is denzelve **Arij Kerkvliet** gehaald en op dit zeggen van den gev[ang]e **Jan Snikkert** gehoord en teegens denzelve geconfronteerd zijnde, heeft hij nadat de gevange **Jan Snikkert** weder weg gebracht was, bekend, dat hij neevens **Jan Snikkert** en **Dirk Vogel** de wijn bij de heer **Hubrechts** gestoolen had, dat hij met **Jan Snikkert** en **Dirk Vogel** zoo om de streek van kersmis laastleeden des avonds zoo om tien uren is gegaan na de kelder van het heerehuis van de heer **Hubrecht**, om er de wijn uittehaalen, dat **Jan Snikkert** als toen door het keldergat is gekroopen en aldaar een partij flessen wijn uitgehaald heeft, welke hij gev[ange] nevens voorn[oemde] **Dirk Vogel** heeft aangenoomen en welke wijn zij te zamen bij **Dirk Vogel** aan huis hebben gebracht, en dezelve zoo van tijd tot tijd daar hebben uitgedronken.

De gevange **Jan Snikkert** nader gehoord zijnde, heeft bekend en gezegt, dat hij op verzoek van **Arij Kerkvliet** en van **Dirk Vogel** door het keldergat gekroopen was en de wijn er uit gehaald had, welke **Dirk Vogel** en **Arij Kerkvliet** aangenoomen hebben en nevens hem gevange aan het huis van **Dirk Vogel** gebracht, en dat zij dezelve daar hebben uitgedronken.

scan 41, folio 41

De heer bailliuw aan h[oge] h[eren] welgebore mannen overleggende de confessie van beide de gevangenen **Jan Snikkert** en **Arij Kerkvliet** en waar bij zij beiden als hunner meede complicé opgeever **Dirk Vogel**, heeft zijn weledele gestr[enge] aen hun edele agtbare verzogt decreet van apprehensie⁷⁹ op de persoon van voorn[oemde] **Dirk Vogel**, 't welke dan ook door hun edele agtb[are] is geaccordeert.

En dezelve **Dirk Vogel** nog voor het scheiden van de vierschaar in detensie gebragt zijnde, is denzelve op verzoek van den heer bailliuw voor heer edele agtb[are] gebragt en summier verhoort zijnde, heeft hij gevange gezegt oud te weesen tusschen de 48 en 49 jaere, te wonen onder *Voorhout* en werkman te weesen en hij gevange verder gevraagt zijnde omtrend het steelen en uitdrinken van de wijn, heeft voorgegeeven daar niets van te weeten.

Regtdag den 16 februarj 1790.
Præsent alle de welgeboore mannen en de heer bailliuw.

Artikulen en vraagpoin-
ten gedaan maaken door
den wel edele gestrenghe heer
Pieter Willem Boers als
bailliuw van Noordwijcker-
hout, Hillegom, Lisse en

v[er]te

⁷⁹ apprehensie: gevangenneming

scan 42, folio 41v

Voorhout r[atone] o[fficii]⁸⁰ omme
overgelevert te worden
aan de edele achtbaren
here welgeboore mannen
van de voorsgemelde dorpen
en ambagten, ten einde
daarop gehoord en geëxa-
mineert te worden **Arij**
Kerkvliet, bouwknegt
geweest hebbende bij **Hui-**
bert van der Holst, woo-
nende onder *Voorhout*,
dog tegenswoordig zijn heer
bailliuws gevange.

Te vraagen.

Art[icu]l 1.

De gev[angen]e zegt: Genaamd te
zijn **Arij Kerkvliet**, te hebben
gewoond bij **Huibert van der**
Holst als bouwknegt, ge-
boortig van *Oegstgeest* en
oud zoo hij meend 18 á 19 jaeren.

2.

De gev[angen]e zegt: Neen van zijn
leven niet.

3.

Vervalt.

4.

Vervalt.

5.

De gev[angen]e zegt: Dat de koetzier
van de heer secretaris **Hubrecht**
genaamd **Jan**, hem in het
najaar van de gepasseerde
jaare 1789, een poos na de
Valkenburger paardenmarkt
heeft komen roepe uit het huis
van zijn baas **Huib[er]t van der Holst**, zeggende tegens hem gevange daar

Art[icu]l 1.

Zijn gevangene naam, toe-
naam en, woonplaats, ge-
boorteplaats, ouderdom en
middel van bestaan?

2.

Of hij gevange niet met de
zoon van **Pieter Fluite** woor-
den of questie gehad heeft?

3.

Wanneer zulks is geweest?

4.

Wanneer zulks is geweest?

5.

Of hij niet in het gepasseerde
najaar de voorn[oemde] zoon van
Pieter Fluite met een chais
is gerancontreert⁸¹ in den avond-
stond?

⁸⁰ ratione officii: ambtshalve

⁸¹ gerancontreert: gerencontreert, ontmoet, tegengekomen

scan 42, folio 42

komende met de chais aan, (daar hij meenende de jonge heer **Hubrecht** zoon van de h[ee]r secretaris, en **Gerrit van der Fluite**) dat hij gevange zig als toen geposteerd hebbende in het bosch bij het passeeren der voorn[oemde] chais met de zoon van den h[ee]r secretaris **Hubrecht** en **Gerrit van der Fluite** daarop met steene na dezelve heeft gegooid, zonder te weete of hij iemand daarvan heeft geraakt.

6.
De gev[ange]e zegt: Ja.

7.
De gev[ange]e zegt: Ja.

8.
De gev[ang]e zegt: Ja.

9.
De gev[ang]e zegt: Daartoe eenige steenen welke op de werf van zijn baas lagen, te hebben gebruikt.

10.
De gev[ang]e zegt: Na beide te hebben gegooid.

11.
De gev[ang]e zegt: Daartoe voor zijn zelve geen reeden te hebben gehad, maar zulks op aansetzten van de voornoemde koetzier te hebben gedaen.

6.
Of bij denzelven in die chais niet zat de jonge heer **Hubrecht**?

7.
Of hij gevange niet wist, dat dezelve jonge heer **Hubrecht** in die chais zat?

8.
Of hij de jonge heer **Hubrecht** en de zoon van de **Piet Fluite** in die avond, wanneer zij met het rijtuig omtrend het hek van de boerenwooningh staande nevens de buitenplaats niet met steenen heeft gesmeete?

9.
Zo ja, hoe hij gevange aan die steenen kwam?

10.
Of hij na de heer **Hubregt** of na de voorn[oemde] zoon van **Piet Fluite** heeft gegooid?

11.
Waarom hij na dezelve heeft gegooid?

v[er]te

scan 43, folio 42v

12.

De gev[ang]e zegt: De koetzier van den h[ee]r secret[ari]s **Hubrecht** genaamd **Jan**

13.

De gev[ang]e zegt: Dat de voorn[oemde] koetzier voor reden daarvan aan hem gev[ang]e gegeven heeft, dat de jonge heer **Hubrecht** zooveel van dezelve koetzier aan zijn mauwe klapte.

14.

De gev[ang]e zegt: Dat de voorn[oemde] koetzier hem verscheidene maalen had aangeweest om de jonge heer **Hubrecht** te kloppen als hij met de schuit kwam, ook wel om hem met steenen te gooijen, dat dezelve koetzier in den namiddag van die dag dat hij gev[ang]e dezelve persoon met steenen heeft gegooid, bij hem is gekoomen, zeggende nu rijd hij, naamlijk de jonge heer **Hubrecht** na Sassenheim, en als hij weder koomd, dan zal ik je waar-schouwen, dan moet gij hem met steenen gooijen.

15.

De gev[ang]e zegt: Zulks buiten de gemelde namiddag of avond, niet te kunnen opgeeven, als dat het is geweest, gedurende de somer van het laast afgelope jaar 1789. Dat er nu en dan daar bij geweest is de jonge welke als toen ter tijd bij zijn baas werkte genaamt **Floor Bronsgeest**, woonende bij zijn moeder te *Noortwijk*, alsmede dat er op dien namiddag wanneer hij gev[ang]e in den avond steenen na de jonge heer **Hubrecht** en **Gerrit van der Fluite** gegooid heeft, **Arij van der Lubbe** er is bij geweest toen hem de voorn[oemde] koetzier tot het gooijen van steenen na de even gemelde personen, heeft aangezet?

16.

Vervalt.

12.

Wie hem gevange daartoe heeft aangezet?

13.

Zoo den gevange iemand noemde te vragen wat reedenen of dezelve daartoe heeft gehad?

14.

En wat, of dezelve alzo tegens hem gevange heeft gezegt om hem daartoe aan te spooren?

15.

En wanneer dezelve hem daar toe aangezet of aangespoord heeft? En of er ook iemand bij praesent geweest is, zo ja, wie?

16.

Wanneer en op welke tijd dezelve hem daar toe aangespoord hebben?

scan 43, folio 43

17.
Beantwoord op art[icu]l 5.

18.
De gev[ang]e zegt: Ja.

19.
De gev[ang]e zegt: Door het
keldergat.

20.
De gev[ang]e zegt: Jawel.

21.
De gev[ang]e zegt: Neen.

22.
De gev[ang]e zegt: Neen.

23.
De gev[ang]e zegt: Niemendal.

24.
De gev[ang]e zegt: Ja, en daar-
toe mede door de koetsier
Jan hiervoren genoemd
te zijn aangezet.

25.
De gev[ang]e zegt: Jawel.

17.
Of hij gevange zich nog kan
herinneren den præciesen tijd
dat hij met steenen na de heer
Hubrechts en de zoon van
Piet Fluite heeft gegoid?

18.
Of hij gevange niet zo om de
streek van kersmis in het
waschhuis op de plaats van
den heer **Hubrechts** is geweest?

19.
Hoe hij gev[ang]e daar in is ge-
koomen?

20.
Of hij gevange daar niet in
is geweest om te zien of daar
wijn in was?

21.
Of hij gev[ang]e daar wijn in ge-
vonden heeft?

22.
Of hij daar ook iets anders
in gevonden heeft?

23.
Wat hij gevange daar al
uitgenoomen heeft?

24.
Of hij gev[ang]e niet eenige dagen
laater de wijn uit de kelder
bij den heer **Hubrecht** heeft
willen steelen?

25.
Of hij **Dirk Vogel** en **Jan Snikkert**
niet aangezet heeft om die
met hem gevange te steelen?

v[er]te

scan 44, folio 43v

26.

De gev[ang]e zegt: Jawel.

27.

De gev[ang]e zegt: Dat hij gev[ang]e met **Dirk Vogel** en **Jan Snikkert** gekomen zijnde omtrend het keldergat van de kelder daar de wijn in was, **Dirk Vogel** een kaars heeft opgestookt, welke dezelve met zig genoomen had, hebbende hij de **Vogel** daartoe vuur geslagen en een swavelstok gebruikt dat de voorn[oemd]e **Jan Snikkert** als toen door het keldergat in de kelder is gegaan en dat **Dirk Vogel** aan **Snikkert** de brandende kaars heeft overgegeven, en dat als toen **Jan Snikkert** een lat van de wijnkelder welke aan het eene einde los was heeft afgetrokken, vervolgens de wijn daar uitgehaald en de flessen heeft overgegeven aan **Dirk Vogel** en hem gev[ang]e.

28.

Is beantwoord.

29.

De gev[ang]e zegt: Ter dier tijd een fles of twaalf.

30.

De gev[ang]e zegt: Neen.

31.

De gev[ang]e zegt: Dezelve te hebben uitgedronken ten huise van **Dirk Vogel** alwaar hij die gebragt hadden.

32.

De gev[ang]e zegt: Neen.

33.

De gev[ang]e zegt: Met **Jan Snikkert** daar in te zijn geweest.

26.

Of **Jan Snikkert** niet, omdat hij gevange niet door het keldergat kon, daar door is gekroopen?

27.

Hoe zij aan die wijn zijn gekomen?

28.

En hoe **Jan Snikkert** in die kelder is gekomen?

29.

Hoe veel wijn zij wel uit die kelder hebben gestolen?

30.

En of zij ook iets anders daar uit gestolen hebben?

31.

Wat zij met die wijn hebben uitgevoerd?

32.

Of zij van dezelve wijn ook hebben verkogt?

33.

Of **Jan Snikkert** en **Dirk Vogel** ook met hem in het waschhuis zijn geweest?

scan 44, folio 44

34.
De gev[ang]e zegt: Dat **Jan Snik-**
kert mede door het kelder-
gat daarin gekoomen is.

Aldus gevraagd, geantwoord en geresumeert
præsent alle de welgeboore mannen en
bij den gev[ang]e eigenhandig onderteekend
op den 16 februarij 1790. (is geteekend)
Dit merk + is geteld bij de gev[ang]e **Arij**
Kerkvliet. (onderstond) Mij præsent,
(geteekend) Fred[er]ik Booij
secretaris 1790

Artikulen en vraag pointen
gedaan maaken door de
weledele gestrenge heer Pieter
Willem Boers, als bailliuw
van Noordwijckerhout, Hille-
gom. Lis en Voorhout r[ationne] o[fficij]⁸²
omme overgelevert te worden
aan de edele achtbaare
heeren welgeboore mannen
van de voorn[oemde] dorpen en am-
bachten, ten einde daar op
gehoort en geexamineert te
worden **Dirk Vogel** gewoond
hebbende te *Voorhout*, dog
tegenswoordig zijn heer
bailliuws gevange. Te vraagen:

Art[icu]l 1.
De gev[ang]e zegt: Genaamd te zijn,
Dirk Vogel, woonende aan
's-Gravendam onder *Voorhout*,
oud agt en veertig jaaren, en
te zijn een boeren arbeider.

34.
Zoo ja, hoe zij daar in gekoo-
men zijn?

Art[icu]l 1.
Zijn gevangens naam, toenaam
woonplaats, ouderdom, middel
van bestaan?

v[er]te

⁸² ratione officii: ambtshalve

scan 45, folio 44v

2.
De gev[angen]e zegt: Ja.
 3.
De gevangen]e zegt: Nu en dan met dezelve wel een pijp te hebben gerookt, en zij te meermaelen ten zijnen huise te hebben geweest.
 4.
De gev[ang]e zegt: Ja.
 5.
De gev[ang]e zegt: Van den heer secretaris **Hubrecht**.
 6.
De gev[ang]e zegt: Neen zulks niet te weeten.
 7.
De gev[ang]e zegt: Zulks van den een en den ander ander te hebben gehoord, toen de heer **Hubrecht** buiten was geweest.
 8.
De gev[ang]e zegt: Zulks niet te weeten.
 9.
De gev[ang]e zegt: Neen.
 10.
De gev[ang]e zegt: Ja, met **Jan Snickert** en **Arij Kerkvliet** daarover wel te hebben gesproken.
 11.
De gev[ang]e zegt: Tegen hun gezegt te hebben, dat hij niet begreepen kon hoe dat de menschen zulke dingen durvde doen.
2.
Of hij gevangene niet met **Arij Kerkvliet** en **Jan Snickert** conversatie of omgang heeft gehouden?
 3.
Zoo Ja, wanneer al?
 4.
Of hij gevangene niet gehoordt heeft, dat er een wijnkelder bestolen was?
 5.
Van wie of die wijnkelder was?
 6.
Of hij gevangene niet weet, wanneer zulks is geschied?
 7.
Van wie gev[ang]e zulks gehoord heeft?
 8.
Of hij gev[ang]e niet weet, wat voor soort van wijn zulks geweest is?
 9.
Of hij gev[ang]e, ten tijde, dat die wijn gestolen is, geen conversatie met voorn[oemd]e **Jan Snickert** en **Arij Kerkvliet** gehouden heeft?
 10.
Of hij gev[ang]e met dezelve daar over niet gesproken heeft?
 11.
Wat hij gevangene daaral zo over gezegd heeft?

scan 45, folio 45

12.
De gev[ang]e zegt: Neen.

13.
Vervalt.

14.
Vervalt.

15.
De gev[ang]e zegt: Neen.

16.
Vervalt.

Aldus gevraagd, geantwoord en geresumeert,
præsent alle de welgeboore mannen en bij
den gevangene eigenhandig onderteekend,
op den 16 februarij 1790. (Is geteekend)
Dit merk X is gesteld bij **Dirk Vogel**.
(onderstond) Mij præsent (get[eekend]) Fred[erik] Booij
secretaris 1790.

Regtdag den 2 maart 1790
præsent de heer bailliuw
en alle de welgeboore mannen.

Artikulen en vraagpoinc-
ten gedaan maaken door
de weledelen gestrengen
heer Pieter Willem Boers
als bailliuw van Noord-
wijckerhout, Hillegom
Lisse en Voorhout, r[atationne] o[fficii]⁸³

12.
Of hij gev[ang]e niet aangezegt
is om die wijn of dezelve
wijnkelder te besteelen?

13.
Wie hem gev[ang]e daar toe het
eerste heeft aangezegt?

14.
Wat hij gevange op die
aanzoeken heeft gedaan?

15.
Of hij gev[ang]e niet bij dat
steelen is geweest?

16.
Zoo hij zegt: Ja te vragen
wie daar al bij is geweest?

v[er]te

⁸³ ratione officii: ambtshalve

scan 46, folio 45v

omme overgeleevert te worden aan de edele agtbare heeren welgeboore mannen van de voorn[oemde] dorpen en ambagten, ten einde ende op gehoorde geexamineert te worden **Jan Snikkert** gewoond hebbende onder *Voorhout*, dog teegenswoordig zijn heer bailliuws gevange.

Te vraagen.

Art[icu]l 1.

De gev[ang]e zegt: Ja.

2.

De gev[ang]e zegt: Om de wijn die **Arij Kerkvliet** tegens hem gezegt had dat er in was, met behulp van dezelve **Arij Kerkvliet** daar uit te haalen en mede te neemen.

3.

De gev[ang]e zegt: Door het keldergat, dat open was, daar in te zijn gekoomen.

4.

De gev[ang]e zegt: Dat hij op de plaats van de h[ee]r **Hubrecht** ontmoet heeft **Arij Kerkvliet** bovengenoemd, en mede alhier gevange, welke aan hem gev[ang]e zeide: daar is een avonttuurtje met verdere bijvoegng dat er in het voorn[oemde] waschhuis van den heer h[ee]r **Hubrecht** wijn lag, en dat de koetzier van voorn[oemde] heer **Hubrecht** zulks hem gezegt had.

5.

De gev[ang]e zegt: Met **Arij Kerkvliet** daar in te zijn geweest.

Art[icu]l 1.

Of hij gevange niet zoo om de streek van kersmis 1789 in het waschhuis op de plaets van den heer **Hubrecht** is geweest?

2.

Wat hij gevange daar in moest doen?

3.

Hoe hij gevange, in dat waschhuis is gekoomen?

4.

Wat hem gevange aanleiding heeft aangegeeven om daar in te gaan?

5.

Wie met hem gev[ang]e daar in is geweest?

scan 46, folio 46

6.
De gev[ang]e zegt: Neen.
7.
De gev[ang]e zegt: Daaruit
niets mede genoome te hebben.
8.
De gev[ang]e zegt: Neen.
9.
De gev[ang]e zegt: Ja, een dag
of ses na dat hij met
Arij Kerkvliet in het wasch-
huis geweest is.
10.
De gev[ang]e zegt: **Dirk Vogel**
en **Arij Kerkvliet**
11.
De gev[ang]e zegt: Ja.
12.
De gev[ang]e zegt: **Dirk Vogel**
en **Arij Kerkvliet**.
13.
De gev[ang]e zegt: Ja.
14.
De gev[ang]e zegt: **Dirk Vogel** en
Arij Kerkvliet, welke bij hem
zijn gekomen aan de hooijberg
staande op de werf van de wed[uw]e
Willem van der Lubbe, in welke
hij lag te slaapen, en hem gevange hebbe wakker gemaakt, en hem
hebben voorgeslagen om met hun beide mede te gaan na het
huis van de h[ee]r secretaris **Hubrecht** staande op de plaats Bergen-
daal, en uit de kelder van dezelve huisinge de wijn te haalen,
voorgeevende geen van beide door het keldergat te kunnen komen.
6.
Of hij gev[ang]e daar wijn in
gevonden heeft?
7.
Wat hij gev[ang]e uit het waschhuis
genoomen of gestoole heeft?
8.
Of **Dirk Vogel** ook met hem
gevange in dat waschhuis
is geweest?
9.
Of hem gevange eenige dagen
later iemand heeft aangezet
om de wijn uit de kelder
van het heerenhuis van den
heer **Hubrecht** te steelen?
10.
Wie hem gevange daar toe
aangezet heeft?
11.
Of hij gev[ang]e die wijn uit die
kelder gestoolen heeft?
12.
Wie die wijn met hem gev[ang]e
gestoolen heeft?
13.
Of hij gev[ang]e niet door het kelder-
gat van de kelder aan het
heerehuis is gekoomen?
14.
Wie hem gev[ang]e daartoe heeft
verzogt, namentlijk om door het
keldergat te kruipen?

v[er]te

scan 47, folio 46v

15.

De gev[ang]e zegt: Het keldergat open gevonden te hebben.

16.

Vervalt.

17.

Vervalt.

18.

De gev[ang]e zegt: Ja.

19.

De gev[ang]e zegt: Één van de latten van het hok daar de wijn in lag, en die aen het eener einde los was, daar van heeft afgetrokken, en door die opening de flessen met wijn er heeft uitgehaald.

20.

De gev[ang]e zegt: Dezelve wijn door het keldergat, aan **Dirk Vogel** en **Arij Kerkvliet** welke aan de buitenkant stonden, heeft overgegeven.

21.

De gev[ang]e zegt: Ter dier tijd een fles 17 á 18.

22.

De gev[ang]e zegt: Dat hij gev[ang]e **Dirk Vogel** en **Arij Kerkvliet** dezelve 17 á 18 flessen wijn hebben medegenoomen en gebragt aan 't huis van **Dirk Vogel** en eenige flessen daarvan, aldaar hebben uitgedronken.

15.

Of het keldergat van die kelder ook gesloote was?

16.

Zoo ja wie het vengster voor dat keldergat zijnde open heeft gemaakt?

17.

En op wat wijs zulks open is gemaakt?

18.

Of de wijn in dezelve kelder welke hij gevange met behulp van **Dirk Vogel** en **Arij Kerkvliet** gestoolen heeft, niet lag in een hok, welke met houten latten afgesloten was?

19.

Een omstandig verhaal van hem gevange te vraagen hoe hij die wijn, agter dezelve latten vandaan gehaald heeft?

20.

Hoe hij gevange die wijn verders uit de kelder gekregen heeft?

21.

Hoe veel wijn hij gevange wel uit die kelder gestoolen heeft?

22.

Wat hij gev[ang]e met die wijn heeft gedaan?

scan 47, folio 47

23.

De gev[ang]e zegt: Neen ter dier tijd niet.

24.

De gev[ang]e zegt: Ja nog eene reis, een dag vier á vijf na die tijd, met **Dirk Vogel**.

25.

De gev[ang]e zegt: In de twintig.

25a.

De gev[ang]e zegt: Ja.

26.

De gev[ang]e zegt: Dat **Dirk Vogel** zulks heeft mede gebragt.

27.

De gev[ang]e zegt: Dat **Dirk Vogel**, vuur heeft geslagen en vervolgens door een swavelstok, welke **Dirk Vogel** bij zig heeft gehad, een kaars die dezelve ook met zig had genoomen, heeft aangestooken. Zegt nader: De tweede reis een lamp op dezelve wijs heeft aangestooken.

28.

De gev[ang]e zegt: de eerste reis het door een van beiden te zijn gedaan, zonder te kunnen zeggen door wie, en de tweede reis door **Dirk Vogel**.

23.

Of hij gev[ang]e al de wijn welke in die kelder was heeft medegenoomen?

24.

Of hij gev[ang]e meermaalen in die kelder is geweest? Zoo ja, wanneer? En met wie?

25.

Hoeveel flessen wijn zij als toen hebben gestolen?

25a.

Of hij gev[ang]e, wanneer hij in die kelder is geweest ook ligt heeft gehad?

26.

Hoe hij gev[ang]e aan dat ligt is gekoomen?

27.

Aan hem gev[ang]e een omstandig verhaal te vraagen van de manier op welke hij gevange dat ligt heeft aangekreegen?

28.

Wie het ligt heeft vastgehouden toen hij door het keldergat is gekroopen? En wie hem gevange hetzelfde heeft overgegeeven?

v[er]te

scan 48, folio 47v

29.
De gev[ang]e zegt: Neen.

30.
De gev[ang]e zegt: Dat ik weet niet.

31.
De gev[ang]e zegt: Voor zoover hij weet, niet, als het zoontje van **Dirk Vogel**.

32.
De gev[ang]e zegt: Het zoontje van **Dirk Vogel**.

33.
De gev[ang]e zegt: Neen.

34.
Vervalt.

35.
De gev[ang]e zegt: Neen.

36.
De gev[ang]e zegt: Neen.

29.
Of hij gev[ang]e ook van die wijn heeft verkogt? Welke hij gestolen heeft?

30.
Of iemand anders van die wijn heeft verkogt?

31.
Of ook iemand anders van die wijn heeft gedronken, als hij gevange, **Arij Kerkvliet** en **Dirk Vogel**?

32.
Zo ja, Wie?

33.
Of de koetzier van den heer Secretaris **Hubrecht** genaamd **Jan**, hem gev[ang]e ook nu en dan heeft aangezet om de jonge heer **Hubrecht**, zoon van gemelde heer **Hubrechts** zoon kwaad of overlast aen te doen?

34.
Zoo ja, wanneer al?

35.
Of dezelve koetzier hem gev[ang]e ook te kennen heeft gegeven of in zijn gevangens presentie gezegt dat de wijn van zijn heer in het waschhuis lag?

36.
Of dezelve koetzier hem gevange ook niet heeft aangezet om de wijn van zijn heer te steelen?

scan 48, folio 48

37.
Vervalt.

Aldus gevraagd, geantwoord en nader geantwoord en geresumeert, en bij de gevangene onderteekend, præsent alle de welgeboore mannen op den 2 maart 1790. (is geteekend) Dit merk + is gesteld bij de gevangene **Jan Snikkert**. (onderstond) Mij præsent. (is get[eekend]) Fred[erik] Booij. secretaris 1790.

Artijkelen en vraagpointen gedaan maaken en overgelevert door den weledelen gestrenghe heere Pieter Willem Boers, als bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, r[atione] o[fficii]⁸⁴ aan de edele achtbare heere welgeboore mannen der voorgemelde dorpen en ambagten, ten einde daar op gehoord en teegens malkanderen geconfronteerd te worden **Dirk Vogel, Jan Snikkert** en **Arij Kerkvliet** gewoond hebbende onder *Voorhout*, doch tegenswoordig zijn heer bailliuws gevangenen.

Te vraagen:

Art[icu]l 1.
De gev[ang]e **Jan Snikkert** zegt: Ja.
De gev[ang]e **Arij Kerkvliet** zegt: Ja.
De gev[ang]e **Dirk de Vogel** zegt: Neen.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt nader: Ja.

37.
Zoo ja, wat dezelve koetzier heeft gezegt om hem daar toe aan te zetten?

Art[icu]l 1.
Of zij gevangenen niet zo om de streek van kersmis laastleeden met malkanderen zijn gegaan na de kelder van het heerenhuis op de buitenplaats *Berg en daal* tegenswoordig door de h[ee]r secretaris **Hubrecht** bewoond wordende?

v[er]te

⁸⁴ razione officii: ambtshalve

scan 49, folio 48v

2.
De gev[ang]e **Jan Snikkert** zegt: Ja wel.
De gev[ang]e **Arij Kerkvliet** zegt: Ja.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt: Neen.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt nader: Ja.
3.
De gev[ang]e **Dirk Vogel**, zegt: Neen.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt nader: Ja.
4.
De gevangene **Dirk Vogel** zegt: Ja, dat hij zulks gedaan heeft!
5.
De gevangene **Dirk Vogel** zegt: Dat **Jan Snikkert** toen reeds in de kelder was.
6.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt: Jawel daar was een vengster voor of een raamtje, kunnende zulks zig niet nader herinneren.
De gev[ang]e **Arij Kerkvliet** zegt: Dat het een raamtje was hetgeen er voor het keldergat stond.
De gev[ang]e **Jan Snikkert** zegt: Dat toen hij er bij quam 't er niet voor was.
7.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt: Niet te kunnen zeggen, of hetgeen er voor het keldergat stond, gesloten of los gegaan is als hebbende **Arij Kerkvliet** het er vandaar genoomen.
De gev[ang]e **Arij Kerkvliet** zegt: Dat het raamtje het welk voor het keldergat was, niet gesloten is geweest.
2.
Of zij niet na die kelder gegaan zijn om uit dezelve de wijn te steelen?
3.
Of hij gev[ang]e **Dirk Vogel**, wanneer zij bij die kelder gekoomen zijn, niet vuur heeft geslagen?
4.
Of dezelve gevangene **Dirk Vogel** als toen vuur geslagen hebbende niet een swavelstok heeft genomen en daarmede een kaars welke hij bij zig had, heeft aangestoken?
5.
Of de gevangene **Jan Snikkert** alstoen vervolgens niet door het keldergat is gekroopen?
6.
Of niet voor dat keldergat was een vengster?
7.
Of dat vengster niet was gesloten?

scan 49, folio 49

8.
Vervalt.
9.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt:
Ja zulks gedaan te hebben.
10.
De gev[ang]e **Dirk Vogel** zegt:
Zulks niet te weeten.
11.
De gev[ang]e **Jan Snikkert** zegt:
Een lat dat aan het eene einde los was te hebben afgetrokken.
12.
De gev[ang]e **Jan Snikkert, Arij Kerkvliet** en **Dirk Vogel** zeggen:
Ja.
13.
De gevangenen **Jan Snikkert, Arij kerkvliet** en **Dirk Vogel** zeggen: Ja.
14.
De gev[angen]e **Jan Snikkert** zegt
17 à 18.
Arij Kerkvliet zegt: Na hij gist 12 13 of 14.
Dirk Vogel zegt: zulks niet te weeten.
8.
Zoo ja, wie van hun gevangenen, dat heeft opengemaakt? En hoedanig dat is opengemaakt?
9.
Of **Jan Snikkert** in die kelder zijnde **Dirk Vogel** hem niet de brandende kaars heeft overgegeeven?
10.
Of de gev[ang]e **Jan Snikkert** vervolgens niet een lat, welke voor het hok waarin de wijn lag, heeft losgemaakt?
11.
Hoe of hij gevange **Jan Snikkert** die los gemaakt heeft?
12.
Of hij gev[ang]e **Jan Snikkert** als toen met eenige flessen met wijn uit dat hok heeft gekreegen en en door het keldergat gestookten?
13.
Of zij gevangene **Dirk Vogel** en **Arij Kerkvliet** die flessen niet hebben aangenoomen?
14.
Of zij ter dier tijd of dier nagt niet omtrend twaalf flessen wijn, daaruit hebben gehaald.

v[er]te

scan 50, folio 49v

15.

De gevangenen **Jan Snikkert**,
Arij Kerkvliet en **Dirk**

Vogel zeggen: Neen, niets
anders daar uit te hebben
medegenoomen.

16.

De gevangenen **Jan Snikkert**,
Arij Kerkvliet en **Dirk**

Vogel zeggen: Ja.

17.

De gev[ang]e **Dirk Vogel**, zegt:
Ja.

18.

De gev[ang]en **Dirk Vogel** en **Jan**
Snikkert zeggen: Ja,
eenige dagen daarna
zonder zulks præciese
te kunnen opgeeven.

19.

De gev[ang]e **Dirk Vogel** en **Jan**
Snikkert zeggen: Dat **Jan**
Snikkert toen weder door het
keldergat is gekroopen.

20.

De gev[ang]en **Dirk Vogel** en
Jan Snikkert zeggen: Die
wijn mede te hebben uitge-
dronken, ten huise van **Dirk Vogel**.

21.

De gevangene **Jan Snikkert**
zegt: Wel in de twintig.
De gevangene **Dirk Vogel**
zegt: Het niet præcies te
weeten.

15.

Of zij gevangenen ook ter
dier tijd iets anders uit die
kelder hebben genoomen?

16.

Of zij gevangenen die ge-
stolen wijn niet hebben
gebracht ten huise van
de gevangene **Dirk Vogel**?

17.

Of zij die wijn bij hem gev[ang]e
Dirk Vogel aan huis niet
hebben uitgedronken?

18.

Of zij gevangenen **Dirk**
Vogel en **Jan Snikkert**
met naderhand nog eens
tezamen en zonder **Arij**
Kerkvliet wijn uit die
voorgem[eld]e kelder hebben
gestolen?

19.

Zo ja, aan hun gevan-
genen te vragen hoe zij
in die kelder zijn gekomen?

20.

En wat zij gevangenen met
die wijn hebben uitgevoerd?

21.

Hoe veel wijn of zij nog wel
uit die kelder tezamen en
zonder **Arij Kerkvliet** hebben
gestolen?

scan 50, folio 50

22.
De gevangene **Jan Snikkert**
en **Dirk Vogel** zeggen:
Neen, daar van niets
verkocht te hebben.

23.
De gevangen **Jan Snikkert**
en **Dirk Vogel** zeggen:
Neen.

24.
De gevangenen **Dirk Vogel**
en **Arij Kerkvliet**, zeggen:
Jawel.

25.
De gevangenen **Dirk Vogel**
en **Arij Kerkvliet** zeggen:
Jawel.

26.
De gevangenen **Dirk Vogel**
en **Arij Kerkvliet** zeggen:
Ja

27.
De gevangenen **Dirk Vogel**
en **Arij Kerkvliet**, zeggen:
Neen.

28.
De gevangene **Dirk Vogel** zegt:
Arij Kerkvliet.
Arij Kerkvliet zegt: Dat hij
zulks gedaan heeft.

22.
Of zij gevangenen **Jan Snikkert**
en **Dirk Vogel** ook van die
wijn welke zij tezamen ge-
stoolen hebben, hebben
verkocht?

23.
Of zij ook aan iemand van
die wijn gegeven hebben?

24.
Of zij gevangenen **Dirk Vogel**
en **Arij Kerkvliet** niet de
eerste avond dat zij de voor-
gemelde wijn gestoolen hebben,
zijn gekoomen aan de hooij-
barg daar **Jan Snikkert**
te slaapen laf?

25.
Of zij gevangenen alstoen
Jan Snikkert niet hebben
geroepen?

26.
Of zij denzelve **Jan Snikkert**
niet hebben geroepen om hem
te verzoeken om door het kelder-
gat te kruipen alzo de
gevangenen **Arij Kerkvliet**, zoo
hij zeide, daar niet door kon?

27.
Of **Jan Snikkert** toen ter tijd
al wist van dat plan om
die wijn te steelen?

28.
Wie van hun gevangenen, daar
het eerste van gestoolen heeft?

v[er]te

scan 51, folio 50v

29.
De gevangenen **Arij Kerkvliet**
zegt: Dat de koetzier
van de heer **Hubrecht** ge-
naamd **Jan**, hem daartoe
aangezet heeft.

De gevangenen **Dirk Vogel** en **Jan Snikkert**, zeggen: Dat
de voornoemde koetzier **Jan**, hun daar nooit over
gesproken toe aangezet heeft.

30.
De gevangenen **Jan Snikkert**,
Dirk Vogel en **Arij Kerkvliet**
zeggen: Ja.

31.
De gev[ang]e **Jan Snikkert**, zegt:
Ja.

32.
De gev[ang]e **Arij Kerkvliet** zegt:
Ja.

29.
Of de koetzier van de heer
secretaris **Hubrechts**, ge-
naamd **Jan**, hun gevan-
genen ook daartoe aange-
zet heeft?

30.
Of zij gevangenen als nu
niet moeten bekennen zich
door het steelen van die
wijn aan swaare straffen
te hebben schuldig gemaakt?

31.
Of hij gevangene **Jan Snik-
kert** niet meede moet
bekennen door het haalen
van brood op een ander
zijn naam zich daar en
boven aan swaare straffe
te hebben schuldig gemaakt?

32.
Of hij gevangene **Arij Kerk-
vliet** niet mede moet
bekennen door het gooijen
met steenen na de jonge
heer **Hubrecht** en de zoon
van **Piet Fluite**, daar en
boven zig aan straffe te
hebben schuldigh
gemaakt?

scan 51, folio 51

33.
De gevangene **Dirk Vogel**,
zegt: Niets tot zijne
verschooning te weeten
in te brengen.

De gevangene **Jan Snikkert** zegt: Tot het steelen van
de wijn door zijne mede gevangenen te zijn verleid,
en uit hongersnood het brood op een andermans
naam te hebben gehaald, en voorts om genade te
verzoeken.

De gev[ang]e **Arij Kerkvliet**, zegt: Tot het één en ander
door de koetzier van de heer secret[ari]s **Hubrecht**, ge-
naamd **Jan** te zijn aangezeten het anders
niet zoude hebben gedaan.

Aldus gevraagd, geantwoord, nader
geantwoord en geresumeert, en bij de
drie gevangenen onderteeekend, præsent
alle de heeren welgeboore mannen, op
huiden den 2 maart 1790. (geteekent)

Dit merk + is gesteld bij de gevangene
Dirk Vogel. Dit merk + is gesteld bij
de gevangene **Jan Snikkert**. Dit merk
+ is gesteld bij de gevangene **Arij
Kerkvliet**. (onder stond) Mij præsent
(is getreekend) Fred[erik] Booij
secretaris 1790.

Eisch.

De wel edele gestrenge heer Pieter Willem
Boers, bailliuw van Noordwijckerhout,
Hillegom, Lisse en Voorhout, r[at]ione o[ff]icij⁸⁵, eisscher
van 's heere weegen in cas van delict,
beklaagt in deze hoge vierschaar voor
de edele achtbaare heeren welgeboore

33.
En eindelijk wat zij gevan-
genen tot hunne verschoning
weeten uitebrengen?

v[er]te

⁸⁵ ratione officii: ambtshalve

scan 52, folio 51v

mannen der voorn[oemde] vier dorpen en ambagten
Teunis Heemel, oud (volgens zijn zeggen)
zoo hij meend agt en dertig jaaren, gewoond
hebbende te *Hillegom*, thans zijn weledele
gestrengte gevangenen alhier te *Lisse*, hen
aanzeggende:

Dat hij gevangene, wel verre van zijn bestaan
en kostwinning te zoeken door een eerlijken
en veroorloofden arbeid, zijne levenswijze
in teegendeel, zodanig heeft gehouden,
dat hij reeds lang, daardoor in verdenking
is gekoomen van zich schuldig te maaken
aan het ontnemen van zijn naastens goed.

Dat hij gevangenen eindelijk zich door
zijne boose neiging tot dieverij, zoo verre
heeft laten vervoeren, dat hij op donderdag
den 31 december des nu jongst afgeloopen
jaar 1789 in den avond de klokke omtrend
half ses uren, zich heeft begeeven op het
buitenland, op het einde van de *Breewegh*
aan de meer, onder *Lisse*, en de aldaar met
een snaphaan gelaaden met een schot
ganzenhagel, is gegaan naar een koebeest
van nabij genadert zijnde, op het zelve met
het schot ganzenhagel geschooten, en
zodanig getroffen heeft, dat het zelve koebeest
opgesprongen zijnde, eenige treden van de
plaats daar hij gevangene het getroffen had, is
nedergevallen en gestorven.

Dat hij gevangene het voorn[oemde] koebeest, dus
geweldig op het voorn[oemde] buitenland gedood
hebbende, vervolgens met zijn mes, 't welk hij

scan 52, folio 52

bij zich had, heeft gevild en uit of van het zelve heeft afgesneeden de voorbouten ende borststukken, als mede het vet, zoo van de pens als nieren, beneevens de nieren en tong.

Dat hij gevangene voorts een schuitje gebragt hebbende omtrend de plaats, alwaar het zelve koebeest was liggende, in het visch bon van dat schuitje de voorzeide bouten, borststukken, vet, nieren en tong heeft gelegd en daar van heeft mede genoomen het vet, een gedeelte vleesch, de nier en tong, welke bij hem in huis gevonden, alhier in 't gerichte aan hem vertoond, en door hem erkend zijn, voor dat geene gedeeltelijk, 't welk hij van het zelve koebeest had afgesneeden en mede naar huis genoomen, en dat hij de voorbouten en borststukken in het bon van 't schuitje, hier vooren gemeld, had laten liggen.

Dat hij gevangene, zoo ras, als door hem eisscher en welgeboorene mannen te zijne huise op den 2 januarij dezes jaars 1790 visitatie was gedaan en bij hem gevangene gevonden het voorgemelde vleesch, vet, nier en tongh aan hem in het geregte vertoond, en hij heer eisscher en welgeboore en welgeboore mannen weder was vertrokken, als toen de meergemelde bouten en borststukken is gaan haalen uit het schuitje, en dezelve in het hoofde of gat van de meer heeft geworpen.

Dat hij gevangene zich voorts naar *Amsterdam* begeeven hebbende, ten einde zijne vrouws broeder, genaamd, zoo hij zegt, **Arij Schoock** over te haalen om te verklaaren, dat het bij hem

v[er]te

scan 53, folio 52v

aan huis gevonden vleesch, vet, nier en tong,
door hem **Arij Schoock**, aan hem gevangene was
gegeeven. Hij gevangene naderhand te
Amsterdam geapprehendeerd⁸⁶ en hier in 't gerechte
gebragt zijnde, gezegd heeft, toen hem gev[angen]e
het echreven] vleesch, vet, tong en nier is ver-
toond geworden, dat hij gevangene al het zelve
gekreegen had, maar niet te willen zeggen
van wien, omdat hij gevangene er op
gevloekt had, van het niet te zeggen,
en zulks aan den persoon beloofd had, met
verder voortewenden, dat hij den man niet
wilde noemen, om de man van welke hij
het gekreegen had niet in zwaarigheid
te brengen, alzoo het voorn[oemd]e vleesch, vet, tong
en stuk nier quasi was van een beest, door
dien man aan zijn huis geslagt, zonder
dat er de pagt van betaald was, 't welk hij
naderhand bekend heeft voorgewend te hebben
omdat hij het koebeest had dood geschooten,
en zulks niet dorst te belijden.

Blijkende van deeze aan hem aangetijde
misdaeden bij de procedures teegens hem
gevangene voor deeze hooge vierschær ge-
houden, en uit zijn gevangenens eige confessie
buiten pijn van ijzer of banden⁸⁷ gedaen.

En nademaal zodanig geweldadeg dooden van
een koebeest, mitsgaders het af of uitsneiden
van een gedeelte van het zelve, dat gedeelte
met zich te neemen, om het tot eigen baeten
te besteeden, meedebrengt een hoog gaande
veedieverije, met geweld gepleegt, op eens
anders land, dus terplaatse aan de publijcque
veiligheid en zekerheid toevertrouwd, en waar
het vee, voor alle molest⁸⁸ en ontvreemding onder

⁸⁶ geapprehendeerd: gevangen genomen

⁸⁷ buiten pijn van ijzer of banden: zonder gegeseld te zijn, alleen dan is de bekentenis rechtsgeldig

⁸⁸ molest: geweldpleging

scan 53, folio 53

de publijcque bescherming zijn gesteld en behoorden beveiligd te zijn, in een land van politie en justitie niet kan geleeden worden, maar ten afschrik van anderen, vooral in een tijd, in welke het pleegen van veedieverijen, maar al te veel word ondernoomen en in zwang gaat, op het aller strengste behoort te worden gestraft.

Zoo concludeert de weledele gestrenghe heer eisscher r[atione] o[fficii]⁸⁹ eisch doende van 's heerens wegen, dat de gevangene ter zaake van de voornoemde geweldige veedieverije bij definitief vonnis van deze hoge vierschaar zal worden gecondemneerd⁹⁰ om geleid en gebragt te worden op het publijcq schavot te plaatse alswaar men hier gewoon is crimineele justitie te oeffenen, en aldaar door den scherpregter aan een galge tusschen heemel en aarde te worden gehangen en met de koorde gewurgd, dat er dood na volge. En wijders, dat na verloop van twee uren het doode lighaam van dien galg zal afgenoomen, gevoerd, naar het galgeveld, deezes hoogen gerechts, en aldaar als de begraaffnisse onwaardig zijnde wederom aan de galge gehangen worden, tot spijs van de vogelen des hemels. En eindelijk dat de gevangene zal worden

v[er]te

⁸⁹ ratione officii: ambtshalve

⁹⁰ gecondemneerd: veroordeeld

scan 54, folio 53v

gecondemneerd in de kosten en
misen van justitie ofte tot
anderen etc. (is geteekend)
P.W. Boers.

Regtdag den 26. maart en
1 april 1790 præsent de
heer bailliuw en alle de
welgeboore mannen.

Vonnis.

Alzoo **Teunis Heemel**, oud (volgens zijne
opgave) agt en dertig jaaren, laast ten
Hillegom gewoond, en zijn bestaan gehad
hebbende, van in het duin te spitten,
thans gevangene alhier te *Lisse*, aan de ed[el]e
achtb[ar]e welgebooren mannen van Noordwijn-
kerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout,
buiten pijn en banden van ijzer, en mitdien
vrijwillig, heeft geconfesseert enbeleeden,
en voorts ook is gebleeken:

Dat hij gevangene, op donderdagden 31^e de-
cember van den laastgepasseerden jaare 1789
in den avond de klokke omtrend half zes
uuren, ziende een koebeest liggen op het
buitenland, op het einde van de *Breeweg*
aan de meer, alhier onder *Lisse*, tot het zelve
koebeest van nabij genadert is, en aldaar met
zijn snaphaan, voorzien met een schot ganze-
hagel, op het zelve koebeest geschooten, en
zodanig getroffen heeft, dat het gemelde
koebeest, opgesprongen zijnde, eenige treden
van de plaats, daar hij gevange het zelve ge-
troffen had, is nedergevallen en gestorven.

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen
den 1 april 1790
(is geteekend)
Jan Piekaart
Willem van
der Toorn.

scan 54, folio 53v (vervolg)

Vergadering van
bailliuw wel-
gebore mannen
op 's Gavensteijn
den 18 junij 1798
en is op dezelve ge-
resolveerde gev[angen]e
Teunis Hemel, drie
jaaren afslag te
geeven, op zijn twintig
jarig confinement⁹¹.

Mij Præsent
F. Booij
scretaris 1798

⁹¹ confinement: gevangenschap

scan 54, folio 54

dat hij gevange, het meergemelde koebeest op die wijze op het voornoemde buitenland gedood hebbende, vervolgens het zelve met zijn mes, het welke hij bij zig had, gevild, en daaruit of van gesneeden heeft, de voorbouden en de borststukken, als meede het vet, zoo van de pens, als van de nieren, beneevens de nieren zelve, mitsgaders de tong, al het welke hij gevangene van dat buitenland met zig genoomen, en gebragt heeft in zijn schuitje, het welk hij gevangene, nadat het voorgemelde koebeest door hem was doodgeschooten, gebragt had omtrend de plaats alwaar het voornoemde koebeest nederlag, hebbende hij gevangene toen in het vischban van datzelve schuitje de voorgemelde voorbouden en borststukken, laten leggen, terwijl hij gevangen na zijn huis medegenoomen heeft het vet, een gedeelte vleesch, de nier en tong, al het welke daarna in het huis van hem gevangene gevonden, en vervolgens bij zijn verhoor aan hem vertoond is geworden, gelijks hij gevangene al het zelve ook toen erkent heeft, voor het geene hij van, of uit het zelve koebeest gesneeden, en met zig na huis genoomen had.

Dat hij gevangen daarna, en wel, naadat op den 2^e januarij laastleeden aan het huis van hem gevangen gevonden was het voorgemelde vet, vleesch, nier en tong, de voorn[oemd]e voorbouden en borststukken, uit zijn gevangens schuitje gehaald, en die in het hoofd of gat van de meer geworpen heeft, hebbende hij

v[er]te

scan 55, folio 54v

gevangen eerst wel getragt gehad, het zoo te doen voorkoomen, als of hij het voorgemelde bij hem of te zijnen huise gevonden vet, vleesch, nier en tong, van iemand gekreegen had, dog daarna tot zijne verontschuldiging niets anders weeten bij te brengen, dan dat hij het voorsz[egde] koebeest doodgeschoten, gevild, de voorbouten, en de borststukken, alsmede het vet, zoo van de pens, als van de nieren, beneevens de nier en tong, van het zelve afgesneeden, dat alles op de voorschreeven wijze meede genoomen, vervoerd, en zig toegeëigend heeft, uit gebrek. Dat hij gevangen wel geweeten heeft, dat hij, met zodanigen daad te pleegen, geweld en dieverije pleegde, in zijn naastens land, daar het vee voor alle geweld en diefte moet veilig zijn, maar het zelve ter dier tijd niet ingedagt te hebben, dat hij het uit armoede gedaan had, en smeekte om genade.

En nademaal zodanig een aanvalle en schieten op een koebeest, verzeld van dieverij van een gedeelte van het zelve, in een land alwaar justitie vigeert, niet kan worden geleeden, maar tot voorbeeld en afschrik van anderen, rigoureuselijk behoord te worden gestraft. Zoo is het, dat welgeboore mannen dezer hoge vierschaar, gezien en geëxamineert hebbende den crimineelen eisch ende conclusie, door de weledelen gestrengen heere

scan 55, folio 55

Pieter Willem Boers, bailliuw van deze hoge vierschaer, r[atione] o[fficii]⁹² op en de jeegens, de gevange overgegeven als meede de confessie van den gevangen, beneevens de informatien, door den heer bailliuw en eisscher ingewonnen, en voorts op alles rijpelijk hebbende geleth, waarop in deeze te letten stond, (na ingenomen advies van twee neutraale regtsgeleerden) doende recht in den naam, en de van weegens de edele groot mogende heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, den gevangen hebben gecondemneerd⁹³, en condemneeren hem mits dezen, omme gebragt te worden op het publiek schavot ter plaatse, alwaar men gewoon is, van weegens deze hoge vierschaar executie van crimineele justitie te doen, en aldaar door de scherpreghter aan de paal gebonden, met een strop aan den hals, met roeden strengelijk gegeesselt, en daar na gebrandmerkt te worden; confineeren⁹⁴ voorts den gevangen voor den tijd van twintig jaeren, in een tugthuis binnen deze provincie omme aldaar, geduurende die tijd met zijnen harden arbeid den kost te winnen, bannen wijders de gevangen, na expiratie van zijne confinement, ten eeuwigen dage uit den lande van Holland en Westvriesland, zonder ooit weder daar binnen te mogen komen, op pœnen⁹⁵ van zwaarder straffe; ontzeggen aan den heer bailliuw en eisscher zijnen verderen of anderen eisch en conclusie, op ende jeegens den gevangen gedaen en genoomen, en condemneeren den gevangen in de kosten en missen

v[er]te

⁹² ratione officii: ambtshalve

⁹³ gecondemneerd: veroordeeld

⁹⁴ confineeren: gevangennemen

⁹⁵ pœnen: straffe

scan 56, folio 55v

van justitie, mitsgaders in de kosten
van de processen.

Aldus gedaan in de hoge vierschaar binnen
den dorpen Lisse, den 26 maart 1790.
Præsent alle de welgeboore mannen, geresu-
meert en gepromentieert den 1 april 1790.
Præsent alle dezelve welgeboore mannen
(geteekend) Jan Piekaart. Willem van der
Toorn.

Eisch.

De weledelen gestrengen heer Pieter Willem
Boers, bailliuw van Noordwijckerhout,
Hillegom, Lisse en Voorhout r[atione] o[fficii] eisscher
van 's heeren wegen, beklagt in deeze
hooge vierschaar voor de edele achtbaare
heeren welgeboore mannen der voornoemde
dorpen en ambagten **Jan Snikkert**, oud
(volgens zijn zeggen) negentien jaaren,
laast gewoond hebbende onder *Voorhout*,
dog thans zijn wel edele gestrengens gevangen alhier te
Lisse, hem aanzeggende: Dat hij in de
plaats van met werken op een eerlijke wijze
aan de kost te koomen en zich als een braaf
en ordentelijk ingezeeten te gedraagen integen
deel zich niet heeft ontzien om in de maand
december van den gepasseerden jaare 1789 bij
den bakker **Willem van der Ploeg** te *Noordwijk*
te gaan en aldaar heeft gevraagd om zes
bollen brood voor reekening van **Dirk van
Zomeren**, voorgeevende bij denzelven als
arbeider te werken.

scan 56, folio 56

Dat hij in dezelve maand december is geweest ten huise van Cornelis van Romijn, broodbakker te Noordwijk, en aldaat op de naam van **Bastiaan van Leeuwen** zes bollen heeft gevraagd, welke hij gekreegen en ook meede genoomen heeft.

Dat hij gevange zo om de streek van kersmis laastleeden, met **Arij Kerkvliet** door het keldergat van het waschhuis op de plaats *Bergendaal* is gekroopen om te zien of daar wijn in was.

Dat hij eenige dagen later met dezelve **Arij Kerkvliet** en **Dirk Vogel**, is gegaan na de kelder van het heerehuis op dezelve plaats *Bergendaal* en toen door dit keldergat is gekroopen en een brandende kaars welke **Dirk Vogel** hem heeft gegeven, heeft aangenoomen. Dat hij vervolgens een lat van het houte hok welke los was heeft afge noomen en toen vervolgens verscheide flesschen met wijn door het keldergat heeft gestooken, welke **Arij Kerkvliet** en **Dirk Vogel** hebben aangenoomen en vervolgens met en benevens hem gevange gebragt na het huis van **Dirk Vogel** en daar meede van die wijn heeft gedronken.

Dat hij gevange eenige dagen daar na met **Dirk Vogel** weder na de voorgemelde kelder is gegaan, en als toen weder door het keldergat gekroopen zijnde, weder verscheide flesschen met wijn door het keldergat heeft gestooken en vervolgens met denzelve **Dirk Vogel** die

v[er]te

scan 57, folio 56v

wijn weder heeft gebragt na het huis van **Dirk Vogel** en met denzelven van die wijn weder heeft gedronken.

Blijkende van deeze an hem aangetijgde misdaaden bij de procedures teegens hem gevangene voor deeze hooge vierschaar gehouden en met zijn gevangens eige confessie buiten pijn van ijzer of banden gedaen.

En nademaal zodanige daaden in een land van goede politie en justitie niet kan geleeden worden, maar ten afschrik van anderen dient te worden gestraft.

Zo concludeert de weledele gestrenghe heer eisscher r[atione] o[fficii] eisch doende van 's heeren weege, dat de gevange ter zake van dezen gepleegde dieverijen, bij vonnisse van deze hooge vierschaar zal worden gecondemneerd⁹⁶ om geleid en gebragt te worden op het publijck schavot ter plaatse alwaar men hier gewoon is crimineele justitie te oeffenen en aldaar aan een paal gebonden strengelijk met roeden door den scherpregter zal worden gegeesselt. En voorts voor den tijd van tien eerstkomende jaaren, zal worden gebannen uit de lande van Holland en Westvriesland en

⁹⁶ gecondemneerd: veroordeeld

scan 57, folio 57

voorts voor zijn leven lang
uit deze bailluagie, zoo wijd
en zijd als de limieten van
dien zijn strekkende.

En eindelijk dat de gevangene
zal worden gecondemneerd in
de kosten en misen van
justitie ofte tot anderen &c.
(geteekend) P.W. Boers.

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen
den 1 april 1790
(get[EEKEND]) Jan Pikaart
Willem van der Toorn.

Vonnis.

Geswoore welgeboore mannen van Noordwijk-
kerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout,
gezien hebbende de crimineele eisch en
conclusie van den weledelen gestrengen
heer Pieter Willem Boers, als bailliuw
van de voorsz[EGDE] dorpen en ambagten, r[atione] o[FFICIJ]
Jan Snikkert, zijn heer bailliuws ge-
vange, gedaan en genoomen, en daar-
jeegens gehoord des gevanges confessie, buiten
pijn van ijzer of banden gedaan, ende op
alles gelet, dat in deezen te considereeren
stond ofte heeft mogen moveeren, doende recht
in de naam ende van weegen de edele groot-
mogende heeren, Staaten van Holland en Westvriesland
condemneeren de gevange geleid en gebragt
te worden op het publijcq schavot, voor de
vierschaar alhier binnen den dorpe van
Lisse, tot het straffen van boosdoenders
geordineert, en aldaar gebonden zijnde aan

v[er]te

scan 58, folio 57v

een paal door de scherpregher wel strengelijck met roeden te worden gegeesselt. Bannen voorts den gevange voor den tijd van vijf eerstkomende en agtereenvolgende jaren, uit den lande van Holland en Westvriesland, zoo wijd en zijd de paalen van die zijne strekkende, zonder middelerwijle weder daar binnen te mogen komen, op poene⁹⁷ van zwaarder straffe, ontzeggen den heer eisscher zijne verdere of andere eisch en conclusie, en condemneeren⁹⁸ den gevange in de kosten en misen van justitie, ter tauxatie en moderatie⁹⁹ van welgeboore mannen voornoemd.

Aldus gedaan in de hogen vierschaar binne den dorpen van Lisse, den 26 maart 1790. Present alle de welgeboore mannen, geresumeert en gepronuntieert den 1^e april 1790. Present alle dezelve welgeboore mannen (is get[eekend]) Jan Pikaart, Willem van der Toorn.

Eisch.

De weledele gestrenghe heer Pieter Willem Boers, bailluw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout. r[atione] o[fficii] eischer van 's heeren wege, beklagt in deze hooge vierschaar voor de edele achtbare heere welgeboore mannen der voorn[oemd]e dorpen en

⁹⁷ poene: straffe

⁹⁸ condemneeren: veroordelen

⁹⁹ ter tauxatie en moderatie: ter vaststelling en regeling

scan 58, folio 58

ambagten **Arij Kerkvliet**, oud (volgens zijn zeggen) zo hij meend agtien a neegentien jaaren, laast gewoond hebbende onder *Voorhout*, dog thans zijn weledele gestrengte gevangene alhier te Lisse, hem aanzeggende:

Dat hij gevange in plaatse van zig als een stil, ordentelijk en braaf ingezeeten te gedraagen, integendeel zich niet heeft ontzien om in het gepasseerde najaar eenige tijd na de Valkenburgermarkt de zoon van den heer secretaris **Hubrecht** en **Gerrit van der Fluite**, wanneer dezelve met een chais kwaamen aanreiden met steenen te gooien.

Dat hij gevange zoo om de streek van kersmis van het pepasseerde jaar 1789 met en beneevens **Jan Snikkert** door het keldergat van het waschhuis op de plaats *Bergendaal* is gekroopen en zoo in dat waschhuis is gekoomen, om te zien of daar wijn in lag.

Dat hij gevange **Dirk Vogel** heeft aangezet om met hem de wijn uit de kelder van het heerenhuis op dezelve plaats staande te steeken, en vervolgens enige dagen later met dezelve **Dirk Vogel** in den avond is gegaen na de hooijbarg op de werf van de wed[uw]e **Willem van der Lubbe**, in welke **Jan Snikkert** te slapen lag, en als toen met voorn[oemde] **Dirk Vogel**, dezelve **Jan Snikkert** heeft wakker gemaakt en

v[er]te

scan 59, folio 58v

voorgeslagen om met hunbeiden, meede te gaan na het voorn[oemde] heerenhuis en daar uit de kelder de wijn te haalen, alzoo hij gevange niet door het keldergat kon.

Dat hij gevange vervolgens met de vootr[n[oemde]] **Dirk Vogel** en **Jan Snikkert** na de meergemelde kelder is gegaan en als toen **Jan Snikkert** door het keldergat gekroopen zijnde verscheide flesschen met wijn door het keldergat heeft gestookt welke hij gevange neevens voorn[oemde] **Dirk Vogel** heeft aangenoomen en met dezelve **Dirk Vogel** en **Jan Snikkert** vervolgens gebragt na het huis van de voorn[oemde] **Dirk Vogel** en daar meede van die wijn heeft gedronken.

Blijkende van deze aan hem aangetijgde misdaden bij de procedures tegens hem gevangene voor deze hooge vierschaar gehouden en uit zijn gevangens eige confessie buiten pijn van ijzer of banden gedaen.

En nademaal zodanige daade, in een land van goede politie en justities niet kan geleeden worden, maar ten afschrik van anderen diend te worden gestraft.

Zoo concludeert de weledele gestrenghe heer eisscher r[atione] o[fficii] eisch doende van 's heeren wege dat de gevange ter zake van deeze gepleegde baldadigheidt en dieverije bij vonnisse van

scan 59, folio 59

dezelve vierschaar zal worden
gecondemneert¹⁰⁰ om geleid en
gebracht te worden op het
publijcq schavot ter plaatse
alwaar men hier gewoon is
crimineele justitie te oeffenen
en aldaar aan een paal
gebonden, strengelijk met
roeden door den scherpreger
zal worden gegeesselt, en
voorts voor den tijd van tien
eerstkomende en agtereenvol-
gende jaaren zal worden
gebannen uit den lande van
Holland en Westvriesland,
en voorts voor zijn leeven zal
worden gebannen uit deze
bailluagie zoo wijd en zijd
als de limieten van dien
zijn strekkende, en eindelijk
dat de gevange zal worden
gecondemneert in de kosten
en misen van justitie, ofte
tot anderen &c. (is geteekend)
P. W. Boers.

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen
den 1 april 1790
(get[EEKEND]) Jan Piekaert
Willem van der
Toorn.

Vonnis.

Geswoore welgeboore mannen van Noord-
wijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout,
gezien hebbende de crimineelen eisch en
concludie van de weledelen gestrenge heer
Pieter Willem Boers, als bailliuw van de
voorsz[EGDE] dorpen en ambagten r[atione] o[fficij] eisscher
op ende jegens de persoon van **Arij Kerkvliet**,
zijn heer bailliuws gevange, gedaan en

v[er]te

¹⁰⁰ gecondemneert: veroordeeld

scan 60, folio 59v

genoomen, en daar jeegens gehoord des
gevanges confessie, buiten pijn van ijzer
of banden gedaan, ende op alles gelet
dat in deezen te considereeren stond ofte heeft
mogen moveeren, doende regt in de naame
ende vanweegen de edele groot mogende
Staaten van Holland en Westvriesland,
condemneeren der gevange geleid en
gebragt te worden op het publijcq schavot
voor de vierschaar alhier binnen den
dorpe van *Lisse*, tot het straffen van
boosdoenders geordoneert, en aldaar
gebonden zijnde aan een paal, door
den scherpregher wel gestrengelijck met
roeden te worden gegeesselt, banne
voorts den gevangen voor den tijd van
vijf eerstkomende en agtereenvolgende
jaaren, uit den lande van Holland en
Westvriesland zoo wijd en zijd de paalen
van dien zijn strekkende, zonder midde-
lerwijle weder daar binnen te mogen
komen, op poene¹⁰¹ van zwaarder straffe,
ontzeggen den heer eisscher zijnen verderen
of anderen eisch en conclusie, en condem-
neeren den gevangen in de kosten en misen
van justitie, ter tauxatie en moderatie
van welgebore mannen voornoemd.

Aldus gedaan in de hoge vierschaar binnen
den dorpe van *Lisse*, den 26 maart 1790 præ-
sent alle de welgeboore mannen, geresumeert en
gepronuntieert den 1 april 1790. Præent alle dezelve
welgeboore mannen. (get[eekend]) Jan Piekaert. Willem
van der Toorn.

¹⁰¹ poene: straffe

scan 60, folio 60

Eisch.

De weledele gestrenghe heer Pieter Willem Boers, bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout r[atione] o[fficii] eisscher van 's heeren weege, beklaagt in deze hooge vierschaar voor de edele agtbare heeren welgeboore mannen der voorn[oemde] dorpen en ambachten **Dirk Vogel**, oud (volgens zijn zeggen) agt en veerig jaaren, laast gewoond hebbende onder *Voorhout*, dog thans zijn weledele gestrenghe gevange alhier te *Lisse*

Dat hij gevange in plaatse van zich als een stel en braaf ingezeten te gedragen, in teegendel zich niet heeft ontzien om met **Arij Kerkvliet** en **Jan Snikkert**, zoo om de streek van kersmis laastleeden te gaan na de kelder van het heerenhuis op de plaats *Bergendaal* en dat hij gevange daar gekomen zijnde heeft vuur geslagen en met dat vuur heeft aangestooken [e]en swavelstok, met welke hij gevange vervolgens een kaars welke hij bij zich had heeft opgestooken. Dat **Jan Snikkert** door het keldergat gekroopen zijnde hij gevangen aan denzelven die brandende kaars heeft overgegeeven.

Dat **Jan Snikkert** vervolgens eenige flesschen met wijn door het keldergat gestooken hebbende hij gevange nevens **Arij Kerkvliet** die heeft aangenoomen en dezelve met **Jan Snikkert** en **Arij Kerkvliet** na het huis van hem gevange gebragt, en aldaar van die

v[er]te

scan 61, folio 60v

wijn heeft gedronken.

Dat hij gevangene eenige dagen daarna met **Jan Snikkert** weder na die kelder is gegaan en **Jan Snikkert** weder door het keldergat gekroopen zijnde, toen weder verscheide flessen wijn heeft gekreegen welke zij weder te huise van hem gevangene hebben gebragt en hij gev[ang]e met **Jan Snikkert** die wijn heeft uitgedronken.

Blijkende van deeze aan hen aangetijgde misdaden bij de procedures tegens hen gevangene voor deeze hooge vierschaer gehouden en uit zijn gevangenes eige confessie buiten pijn van ijzer of banden gedaan.

En nademaal zodanige daaden in een land van goede policie en justitie niet kan geleeden worden maar ter afschrik van andere diend te worden gestraft.

Zoo concludeert de weledele gestrenghe heer eisscher r[ationne] o[fficci] eisch doende van 's heeren weege, dat de gevangene ter zaake van deze gepleegde dieverijen, bij vonnisse van deeze hoge vierschaar zal worden gecondemneert¹⁰² om geleid en gebragt te worden op het publijcq schavot ter plaatse alwaar men hier gewoon is crimineele justitie

¹⁰² gecondemneert: veroordeeld

scan 61, folio 61

te oeffenen, en aldaar aan
een paal gebonden strenge-
lijk met roeden door den
scherpregter zal worden
gegeesselt, en voorts voor
den tijd van tien eerstkomende
en agtereenvolgende jaaren
worden gebannen uit den
lande van Holland en
Westvriesland, en voorts
zijn leven lang zal worden
gebannen uit deze bail-
luagie, zoo wijd en zijd
als de limieten van
dien zijn strekkende
en eindelijk dat de gev[ang]e
zal worden gecondemneerd
in de kosten en misen
van justitie, ofte tot
andere &c. (get[EEKEND]) P.W. Boers

Vonnis.

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen
den 1 april 1790.
[get[EEKEND] Jan Piekaart
Willem van der
Toorns

Geswoore welgeboore mannen van
Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse
en Voorhout, gezien hebbende de crimineele
eisch en conclusie van de weledele ge-
strengen heer Pieter Willem Boers, als
bailliuw van de voors[chreven] dorpen en
ambagten, r[ationne] o[fficii] eisscher op ende jegens
den persoon van **Dirk Vogel**, zijn
heer bailliuws gevange, gedaan en
genoomen, en daar jeegens behoort des
gevanges confessie, buiten pijn van

v[er]te

scan 62, folio 61v

ijzer of banden gedaan, ende op alles gelet, dat in dezen te considereeren stond ofte heeft mogen moveeren, doende regt in de naame ende van weegen de edele groot mogende Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren¹⁰³ de gevange geleid en gebragt te worden op het publijcq schavot voor de vier-schaar alhier binnen den dorpe van *Lisse*, tot het straffen van boosdoenders geordeneert, en aldaar gebonden zijnde aan een paal, door den scherpregher wel strengelijk met roeden te worden gegeesselt. Bannen voorts den gevange voor de tijd van vijf eerst-komende en agtereenvolgende jaaren, uit den lande van Holland en Westvriesland zoo wijd en zijd de paalen van dien zijn strekkende zonder middelerwijle weder daar binnen te mogen komen, op poene¹⁰⁴ van zwaarder straffe, ontzeggen den heer eisscher zijne verdere of andere eissch en conclusie, en condemneeren de gevange in de kosten en misen van justitie, ter tauxatie en mederaties van welgebore mannen voornoemd.

Aldus gedaen in de hoge vierschaer binnen de dorpe van *Lisse*, den 26 maart 1790.
Præsent alle de welgebore mannen, gere-sumeert en gepronuntieert den 1 april 1790.
Præsent alle dezelve welgeboore mannen.
(get[eekend]) Jan Piekaart, Willem van der Toorn

¹⁰³ condemneeren: veroordelen

¹⁰⁴ poene: straffe

scan 62, folio 62

Regtdag den 27 april
1790. Present de heer
bailliuw en alle de welge-
boore mannen.

Lijst der personen bij
zijne hoogheid geëligeend
tot welgebooren mannen
van Noordwijckerhout,
Hillegom, Lisse en
Voorhout voor den jaare
1790.

in de kantlijn:

Beedigd den
27 april
1790. (get[EEKEND])
Fred[erik] Booij
secret[aris]

Jacobus Vreedenburg te *Voorhout*,
Pieter van Duuren te *Voorhout*,
Huibert Breeroo te *Lisse*,
Cornelis de Graaf te *Lisse*,
Daniel Hoefman te *Lisse*,
Jan Velthoven te *Hillegom*,
Nicolaas Deen te *Hillegom*,
Dirk Koutijs te *Noordwijckerhout*,
Cornelis Zeevenhuisen te *Noordwijckerhout*.

Gedaen in 's-Gravenhage den 22 januarij
1790 (is geteekend) **W[illem] Pr[ins] van Orange**. (onderstond)
Ter ordonnantie van zijne hoogheid (is get[EEKEND])
P.J. de Larreij.

Regtdag den 7 juni 1790.
Præsent alle de welgeboore
mannen, demto¹⁰⁵ Koutijs, en
de heer bailliuw mede præsent

Nadat **Marijtje Goedbloed**, woonende onder
Voorhout, hare verklaring hadde beëdigd,
luidende als volgt:

Ik ondergeteekende **Marijtje Goedbloed**, woonende

v[er]te

¹⁰⁵ demto: uitgezonderd, behalve

scan 63, folio 62v

te *Voorhout*, doch zigh thans onthoudende te *Sassenheim*, verklaare ter requisitie¹⁰⁶ van den hoogedelen hooggebooren heer bailliuw van Rhijnland en alle die het verder zoude mogen aangaan, waar en waaragtig te zijn; dat ik ondergeteekende laastleeden zondag den 16 dezer, mij alleen te huis bevindende te *Voorhout* voorsz[egd] en op de werf van de scheepmakerije aldaar aan het water leggende en bezig zijnde met het schuuren van een ketel bij mij gekomen is, zekere **Pieter Jansz** of **Pieter Vicaerts**, door de wandeling genaamd **Zwarte Piet** of **Piet de Huzaar**, zijnde koddebeijer¹⁰⁷ bij den heer van Noordwijk en meede woonende onder *Voorhout*, dat voorsz[egde] **Pieter Jansz** of **Pieter Vickaarts** verscheide jaaren getragt hebbende verkeering over mij te maaken, doch het welk ik altijd gewijgerd hebbe, als geen genegenheid voor hem hebbende, mij eerst heeft aangesprooken over zekere persoon genaamd **Kees**, en werkende als knecht op den voorsz[egde] scheepmakerije, die zoo als hem gezegd was verkeeringe over mij zoude maaken, en daarover op eene verregaande wijze met vloeken en schelden tegen mij zijnde uitgevaaren, hoe zeer ik hem het tegendeel onder het oog bragt, mij eindelijk met een pols, welke hij bij zich had, voorover in het water heeft tragten te stooten, waarop

¹⁰⁶ ter requisitie: op verzoek

¹⁰⁷ koddebeijer: veldwachter, duinwachter

scan 63, folio 63

ik ondergeteekende weer opgestaan zijnde,
en hij mij andermaal aanvallende, ik einde-
lijk ben opgesprongen om hem tegen te
houden, wanneer ik ondergeteekende gezien
heb, dat hij met een groot mes gewapend
was, het welk hij bloot in de hand had,
en daar meede naa mij heeft gestooken.

Dat ik ondergeteekende mij op de vlugt
begeeven hebbende, aanstonds gemerkt hebbe
dat ik door de voorsz[egde] steek op eene gewel-
dadige weize in mijn dije van het linker
been was gekwest geworden, zijnde de-
zelfde door alle mijne klederen door
en door gegaan, en loopende het bloed
mij langs de beenen.

Dat ik ondergeteekende alzo gekomen
zijnde aan het huis van **Cors Verdigaal**
woonende meede onder *Voorhout*, en
aldaar de voorsz[egde] wond verbonden hebbende,
verzorgt hebbe om mij weg te brengen
nadien ik door de voorsz[egde] **Pieter Jansz**
of **Pieter Vickaarts** wierde vervolgd, zoo
als dan ook dien zelvdn agtermiddag
door zekere **Piet van het Hoekje** en **Cris**
van Leeuwen, beide woonende onder *Voorhout*
voorsz[egd] met de wagen van voorschreeve
Verdigaal ben gebragt naar *Sassenheim*
alwaar ik 's avonds circa ses uren
ben gekoomen ten huise van den pastoor
aldaar.

Dat gemelde pastoor mij niet in huis
durvende houden, mij heeft doen transporteere

v[er]te

scan 64, folio 63v

nadat alvorens de voorsz[egde] wonde daar nader was verbonden, naa de huizinge van **Dirk** op Knorrenburg, alwaar door den chirurgijn **M. Gulde**¹⁰⁸, van *Sassenheim* voorsz[egd] het eerste verband is gelegd.

Dat ik onderges[chrev]en: ook aldaar niet gerust zijnde, nadien voorsz[egde] huisinge al te zeer afgeleegen was en meergem[elt]e **Piet Jansz** of **Piet Vickaerts**, zoo als ik ben geïnformeerd geworden, mij daar telkens kwam opzoeken, eindelijk mij hebbe doen transporteeren naar *Sassenheim* ten huise van voorsz[egde] chirurgijn, alwaar ik mij heden nog bevinden.

Geevende voor redenen van wetenschap hetzelve in eigen persoon te hebben ondervonden, en voorts als in den text, bereid zijnde des gerequireerd hetzelve met solomneelen¹⁰⁹ eede te bevestigen. Actum den 21 maj 1790. (onderstond) Dit merk + is gesteld bij **Marijtte Goedbloed**, zeggende niet te kunnen schrijven. (verder stond) Mij præsent. (get[EEKEND]) T.J.A. Pagenstocher (lager stond) beëdigd den 7. junij 1790. (nog lager stond) In kennisse van mij secretaris (get[EEKEND]) Fred[erik] Booij
1790.

Is voor hun edele agtbare gecompareerd¹¹⁰ Pieter **Jansz Vickaerts**, anders genaamd **Swarte Piet**, zeggende te zijn koddebeijer bij den

¹⁰⁸ Matthijs van Gulde(n) 1757-1813, chirurgijn en apotheker van Saasenheim

¹⁰⁹ solomneelen: plechtige

¹¹⁰ gecompareerd: verschenen

scan 64, folio 64

heer van Noortwijk, oud 55. jaaren, woonende onder *Voorhout* en gebooren te *Broek in Gulikkerland*¹¹¹, en heeft geconfesseert dat hij op den 16 majj laastleeden gekomen is op de werf van de scheepmakerije van **Arij de Groot** onder *Voorhout*, en aldaar naar zeekere **Marijtje Goedbloed** na eenige woordenwisselingen met dezelve gehad te hebben en welke bezig was met aan 't water een ketel te schuuren, met de pols te stooten en vervolgens dezelve **Marijtje Goedbloed**, met een mes 't welk hij in zijne handen had, in 't voorbij lopen, zonder egter te kunnen bepaalen, hoe zulks gekoomen is (als zijnde hij zeer dronken geweest) heeft gequest.

Dezelve zegt nader: Dat hij **Marijtje Goedbloed**, leggende voor de helling, met de pols gestooten heeft; dat dezelve voorwaards in 't water, staande op de voorsz[egde] helling is gevallen, en dat de reden waarom hij zulks gedaen heeft, geweest is, omdat **Marijtje Jongbloed** omtrend agt dagen te voren, wanneer hij met dezelve **Marijtje Goedbloed** woorden had gehad, over zeekeer persoon, genaamd **Kees**, werkende op de scheepmakerije van **Arij de Groot**, welke hij meende dat over haar **Marijtje Jongbloed** verkeerde, tegen hem gezegt had ik kan je gemakkelijk van kant helpen, als ik je maar voor een stuiver rottekruid in geef, ook is er een karel, die zal je, als hij je ontmoet, met een mes attaqueeren.

v[er]te

¹¹¹ Gulikkerland: Land van Gulik, hertogdom Gulik Noordrijn-Westfalen

scan 65, folio 64v

Regtdag den 11 junij 1790.
Present de heer bailliuw
en alle de welgeboore mannen.

Is beëdigd **Cornelis Verschoor**, als dienaar van
de justitien.

Articulen gedaan maaken
en de edele agtbare heeren
geswoore welgeboore mannen
van Noordwijckerhout, Hillegom,
Lisse en Voorhout, overgegeven
bij ofte van weegen den heer
Pieter Willem Boers, bailliuw
van de voorsz[egde] dorpen en
ambagten, omme daarop te
hooren **Pieter Jansz Vickaerts**
anders genaamd **Swarte Piet**,
thans zijndeheer eisschers
gevangene.

Art[icul] 1.

De gev[ange] zegt: Dat hij **Marijtje Goedbloed**, leggende voor de helling, met de pols gestooten heeft, dezelve, voorwaerds in het water, staande op de voorsz[egde] helling is gevalle, en dat de reden waarom hij zulks gedaen heeft, geweest is, omdat **Marijtje Goedbloed**, omtrent agt dagen te voren, wanneer hij met dezelve **Marijtje Goedbloed**, woorden had gehad, over zekere persoon genaamd **Kees**, werkende op de scheepmakerije van **Arij de Groot**, welke hij meende dat over haar verkeerde, tegens hem gezegt had ik kan je gemakkelijk van kant helpen, als ik je maar voor een stuiver rottekruid ingeef, ook is er een kaerel, die zal je als hij je ontmoet met een mes attaqueeren.

Art[icul] 1.

Te vragen:
Wat hij gevange voor redenen
had om **Marijtje Goedbloed**,
met de pols in het water
te stooten?

scan 65, folio 65

2.
De gev[ang]e zegt: Dat hij haar niet vervolgt heeft, maar dat zij voorbij hen is komen loopen, en dezelve als toen gequest heeft, en ook daartoe geen voornemen gehad heeft, als meede niet te kunnen bepaalen hoe zulks gekomen is, alzoo hij zeer dronken is geweest.
3.
De gev[ang]e zegt: Vanzelvs weder opgereesen te zijn, als zijnde er op de plaats waar zij gevallen was, weinig water.
4.
De gev[ang]e zegt: Neen, zulks niet te hebben gedaan, maar integendeel hier en daar gezegt heeft dat hij er berouw van had.
5.
Vervalt.
6.
Is beantwoord op art[icu]l 1.
7.
De gev[ang]e zegt: Ja.
2.
Wat reeden hij had om haar te vervolgen en met een mesch te steeken?
3.
Hoe dezelve **Maartje Goedbloed** weder uit het water is gekomen?
4.
Of hij gevange na dat zulks gebeurd is aan den een en anderen niet wel gezegt heeft of ten minste zig uitgelaten heeft, dat hij het haar evenwel betaald zoude zetten?
5.
Wat hij gev[ang]e daar meede heeft gemeend?
6.
Wat hem gev[ang]e aanleiding heeft gegeven tot het mishandelen van voorn[oemd]e **Marijtje Goedbloed**?
7.
Of hij gevange niet moet bekennen zich hierdoor aan swaare straffe te hebben schuldig gemaakt?

v[er]te

scan 66, folio 65v

8.
De gev[ang]e zegt: Er nooit
beledigd te hebben, maar
te dier tijd dronken te zijn
geweest.

Aldus gedaan, geantwoord en geresumeert,
præsent alle de welgeboore mannen, en bij
gevangene eigenhandig ondertekend
op de 11 junij 1790. (is geteekend)
Pieter Jansen Ficars.

Eisch.

De heer bailliuw concludeert dat de voorzeide
Pieter Jansz Vickaerts, anders genaamd
Swarte Piet, ter zake dat de gevange
Marijtje Goedbloed met de pols gestooten
heeft, dat zij voorwaards in 't water staende
op de helling van d' sloopmakerije van
Arij de Groot, geraakt is, als mede dezelve
met een mes gequest heeft, zodanigh
arbitralijk zal worden gestraft, als
heeren welgeboore mannen zullen bevinden
te behooren, en dat voorts de gevange
gecondemneert¹¹² worde in de kosten.

Vonnis.

Welgeboore mannen van Noordwijckerhout,
Hillegom, Lisse en Voorhout, gehoord de
mondelingen eisch en conclusie van de
weledelen gestrengen heer bailliuw, en
daartegens gehoord het geconfesseerde
van **Pieter Jansz Vickaerts**, anders genaamd
Swarte Piet, condemneeren denzelve den
tijd van vier dagen, in de gevangnisse alhier

8.
Wat hij gevange ter zijner
verschooning weet in te brengen?

¹¹²gecondemneert: veroordeeld

scan 66, folio 66

te *Lisse*, met water en brood te worden
gespijzigt. Bannen voorts denzelven
voor den tijd van de eerstkomende vier
jaaren uit de bailluagie van *Rhijnland*
en van de eerstkomende vijftien jaaren uit
deze bailluagie, zoo wijd en zijd de
paalen van beiden zijn strekkende, zonder
middelerwijle daar weder binnen te mogen
komen, op poene¹¹³ van swaarder straffe,
en condemneeren voorts dezelve in de
kosten.

Actum in de vierschaar, præsent alle de
welgeboore mannen, den 11 junij 1790.
(is getekend) Daniël Hoefman. Nicolaas
Deen.

Regtdag den 25 junij 1790.
Preesent de heer bailliuw
en h(hooge) h(eeren) commissarissen
welgeboore mannen Huibert
Breeroo, Cornelis de Graaf
en Daniël Hoefman.

Marijtje Goedbloed voor hun edele agtbare
gecompareerd zijnde, zegt: dat **Pieter
Jansz Vickaarts**, anders genaamd **Swarte Piet**,
op vrijdag namiddag den 18 dezer lopende
maand junij, de klokke vier à vijf uuren,
bij haar is gekomen op de krocht, leggende
onder *Voorhout* over de *Bontekroesbrug*,
voorbij het land van den schout van *Voorhout*
terwijl zij bezig was met het erwten wieden,
bij zig hebbende **Pieter Werkhoven** oud agtien

v[er]te

¹¹³ poene: straffe

scan 67, folio 66v

jaaren en **Johannes Beijer** oud omtrend veertien jaaren, haar onderhoudende over het vonnis het welke op den 11 junij 1790 ten lasten van hem **Pieter Jansz Vickaerts** was geëxecuteerd, als mede over het geene zij ten lasten van hem **Pieter Jansz Vickaerts** getuigd had, met bijvoeging dat het haar schuld was dat hij zodanig een vonnis gekreegen had.

Pieter Werkhovenen Johannes Beijer zeggen zulks mede gehoord te hebben.

Johannes Beijer voornoemd, woonende ten huise van **Klaas Goedbloed** en **Maria Goedbloed**, zegt: Dat op zaterdag avond, den 19 junij laastleeden even na dat hij te bed gegaan was, eenig gerugt gehoord heeft aan de deur van de stal annex aan het huis, dat hij daarop is opgestaan en gegaan in de stal, dat terwijl hij daar was iemand van buiten, de deur van dezelve stal tragte open te krijgen met de deur heen en weder te schudden, dat terwijl hij in de stal was door iemand van buiten welke hij aan zijn spraak hield voor **Pieter Jansz Vickaart** anders genaamdt **Swarte Piet**, wierd toegeroepen Jan; doet maar open, dog dat hij zulks geweigerd heeft, dat hij daarop aan hem gevraagd heeft, off **Marijtje** t' huis was, dat hij zulks

scan 67, folio 67

met ja beantwoord heeft, zeggende als jij
ze wat te zeggen heb, doet mij dan
maar de boodschap.

Articulen gedaan maken
en de edele agtbare heeren
commissarissen geswoore
welgeboore mannen van
Noordwijckerhout, Hillegom,
Lisse en Voorhout, overge-
geeven bij ofte van wegen
den heer Pieter Willem Boers,
bailliuw van de voors[chreven]
dorpen en ambagten, omme
daarop te hooren Pieter
Jansz Vickaerts, anders
genaamd **Swart Piet**, thans
zijn heer eisschers gevange.

Te vragen:

Art[icu]l 1.
De gev[ang]e zegt: Ja.

Art[icu]l 1.
Of hij gev[ang]e op den 11 dezer
lopende maand junij niet
door deze vierschaar bij von-
nisse is gebannen voor den
tijd van de eerstkomende
vier jaaren uit de bailluagie
van *Rhijnland* en van de
eerstkomende vijftien jaaren
uit deze bailluagie
zoo wijd en zijd de paalen
van beiden zijn strekkende
zonder middelerwijlen daar
weder binnen te mogen
komen op, poene¹¹⁴ van zwaarder
straffen.

v[er]te

¹¹⁴ poene: straffe

scan 68, folio 67v

2.
De gev[ang]e zegt: Ja.

2.
Of hij gev[ang]e des niettegenstaende op vrijdag namiddag de klokke tusschen vier en vijf uren is gekomen op de krog¹¹⁵ van **Klaas Goedbloed**, liggende onder *Voorhout*?

3.
De gev[ang]e zegt: Ja.

3.
Of aldaar niet aan het werken of erwten wieden was **Maria Goedbloed**, dochter van **Klaas Goedbloed**, beneevens twee jongelieden met naamen **Pieter Werkhoven** en **Johannes Beijer**?

4.
De gev[ang]e zegt: Ja.

4.
Of hij aldaar niet met de voorn[oemde] **Maria Goedbloed** gesproken heeft?

5.
De gev[ang]e zegt: Dat hij aan haar gepresenteerd heeft, een bedje, beneevens eenige meubeltjes, alzo hij wist dat de kinderen nu sliepen op een kafbedje, en dat ze maar eene ketel had om water in te koken.

5.
Waar dat gesprek in bestaan heeft?

6.
De gev[ang]e zegt: Ja.

6.
Of hij gev[ang]e onderanden niet tegen dezelve **Maria Goedbloed** gezegd heeft, dat het haar schuld was, dat hij gebannen was, want als ze niet na *Den Haag* geloopt had dat het zo erg niet met hem zoude afgelopen hebben?

¹¹⁵ krog: teellandje

scan 68, folio 68

7.
De gev[ang]e zegt: Om tien uren
daar geweest te zijn.

8.
De gev[ang]e zegt: Neen.

9.
De gev[ang]e zegt: Neen.

10.
De gev[ang]e zegt: Dat, toen hij
aan de staldeur gekomen
was, er reeds iemand, zijnde
Jan Beijer, in de stal was.

11.
De gev[ang]e zegt: Ja.

12.
De gev[ang]e zegt: Ja.

13.
De gev[ang]e zegt: Neen, niet naar
Marijtje te hebben gevraagd, en
alleenlijk tegen **Jan Beijer** gezegd
heeft, dat hij 't aan **Marijtje** niet
zeggen zoude, dat hij er aan huis
was geweest.

7.
Of hij gev[ang]e des zaturdags 's nagts
de klokke omtrend tusschen
half elf en elf uren niet is
geweest aan 't huis van
Klaas Goedbloed, woonende
te *Voorhout*?

8.
Of hij gev[ang]e geen moeite gedaen
heeft om door de deur van
de stal annex aan hetzelfde
huis, in het voorn[oemde] huis
van **Claas Goedbloed** te komen?

9
Of hij gev[ang]e niet de voorn[oemde]
staldeur heen en weeder
geschud heeft om daar-
door, gelijk hij bevorens
toen hij er woonde meerma-
len gedaen had, de grendels
te doen afspringen, en alzoo
in huis te koomen?

10.
Of hij gev[ang]e als toen niet is ont-
waar geworden dat er iemand
in destal gekomen was?

11.
Of hij gev[ang]e van buiten niet aan
de binnen zijnde persoon, heeft
geroepen **Jan**, doet maar open?

12.
Of zulks niet aan hem geweigerd
is?

13.
Of hij vervolgens niet gevraagd heeft
aan die persoon, of **Marijtje** thuis was,
en of deze niet gezegd heeft, Ja, maar
als je een boodschap aan haar hebt,
zegt die dan maar aan mij?

v[er]te

scan 69, folio 68v

14.
De gev[ang]e zegt: De eerste reis om haar her voornoemde goed te geven, omdat hij wist, dat zij 't nodig had, en de andere reis, om **Jan Beijer** te verzoeken van een hemd en een paar koussen bij de schoenmaker **Leenbroek** woonende allernaast **Claas Goedbloed**, leggende aldaar, vandaan te haalen.

15.
De gev[ang]e zegt: Ja.

16.
De gev[ang]e zegt: Zulks uit goedgheid en in onnozelheid gedaan te hebben, en excus te verzoeken.

Aldus gevraagd en geantwoord, in presentie van h[ooge] h[eer]en commissarissen welgebore mannen Huibert Bredero, Cornelis de Graaf en Daniel Hoefman, en bij de gevangenen eigenhandig ondertekend op den 25 junij 1790. (geteekend) **Pieter Jansen Ficars** (onderstond) Mij present (get[eekend]) Fred[erik] Booij secretaris

Regtdag den 22 october 1790
Præsent de heer bailliuw en alle de welgeboore mannen **David Gabliskie**, heeft als cipier en dienaer van de justitie, voor h[ooge] h[ee]re commissarissen welgeboore mannen den eed gedaan.

14.
Wat reden hij gehad heeft om op twee diffrente reisen en wel de eenen reis des 'snagts zijn bannisement¹¹⁶ te komen violeeren¹¹⁷?

15.
Of hij gev[ang]e niet moet erkennen door het voorsch[reven] violeeren van zijn bannissement strafschuldig te zijn?

16.
Wat hij gev[ang]e tot zijne verschooning weet bij te brengen?

¹¹⁶ bannisement: verbanning
¹¹⁷ violeeren: schenden

scan 69, folio 69

Regtdag den 9 december
1790. Præsent de heer baill[u]w
en alle de welgeboore mannen

Is gesolveert de bode dezer bailluagie
G.W. Lencke, te autoriseeren om de
agterlate goederen van **Pieter Jansz
Vickaerts** ad opus jus habentium¹¹⁸, te
verkoppen, mitsdoende reekening en
verantwoording.

Regtdag 31 maart 1791.
Præsent de heer bailliuw
en alle de welgeboore man-
nen den 31 maart 1791.

Lijste van de personen
bij zijne hoogheid geëli-
geerd tot welgeboore mannen
van Noordwijckerhout, Hille-
gom, Lisse en Voorhout,
voor de jaare 1791.

in de kantlijn:

Beedigd den
31 maart 1791.
(onderstond)
Mij præsent
(is geteekend)
Fred[erik] Booy
secretar[i]s

Pieter van Duuren te *Voorhout*,
Daniel Hoefman te *Lisse*,
Jan Velthoven te *Hillegom*,
Nicolaas Deen te *Hillegom*,
Cornelis Zeevenhuisen te *Noordwijckerhout*,
Arij van der Zaal te *Lisse*,
Ijsbrand van Wateringen te *Lisse*,
Adam van Wateringen te *Noordwijckerhout*,
Jacobus Kreket te *Voorhout*.

's-Gravenhage, den 8 januarij 1791 (is get[ee]kend)
W[illem] Pr[ins] van Orange (onderstond) Ter ordonantie
van zijne hoogheid (is get[ee]kend) P.J. Larreij

v[er]te

¹¹⁸ ad opus jus habentuum: ten behoeve van de rechthebbende

scan 70, folio 69v

Regtdag den 22 junij 1791.
Present de heer bailliuw
en alle de welgeboore mannen.

Jan Carel Passie, voor hun edele agtbare gerequireerd zijnde ter zake van vegterije en onordentelijke uitdrukkingen en bewoordingen, heeft dezelve voor hun edele agtbare gecompareerd zijnde, verzogt, dat deze zaak bij den h[ee]r bailliuw zoude mogen worden afgedaan.

H[oog]e h[eer]en welgebore mannen stellen deze zaak in handen van den h[ee]r bailliuw om dezelve af te doen.

Regtdag den 23 maart 1792.
Present de heer bailliuw en
alle de welgeboore mannen.

Lijste van de personen bij
zijne hoogheid geëligeerd¹¹⁹
tot welgeboore mannen van
Noordwijckerhout, Hillegom
Lisse en Voorhout voor
den jaare 1792.

in de kantlijn:

Den 23 maart
1792 alle de
welgebore mannen
beëdigd (onderstond)
mij præsent
(get[EEKEND]) Fred[erik] Booij
secretaris.

Jan Piekaart te *Hillegom*,
IJsbrand van Wateringen te *Lisse*,
Arij van der Zaal te *Lisse*,
Willem van der Toorn te *Hillegom*,
Cornelis Nuboer te *Hillegom*,
Cornelis Wassenaer te *Voorhout*,
Jacobus Kreket te *Voorhout*,
Adam van Wateringen te *Noordwijckerhout*,
Hendrik van Delvt te *Noordwijckerhout*.

Gedaan in 's-Gravenhage den 18 februarij 1792
(get[EEKEND]) **W[illem] Pr[ins] van Orange**. (onderstond) Ter ordonnantie van
zijne hoogheid. (get[EEKEND]) P.J. de Larreij.

¹¹⁹ geëligeerd: uitgekozen

scan 70, folio 70

Summier gehoord **Salomon Moses**, oud omtrend 49. jaaren, geboortig van *Amersvoort*, woonende overal, zijnde een reisiger, en doende comanschap¹²⁰ in al wat hij op een eerlijke manier krijgen kan, welke op woensdag den 21 maart 1792 wegens 't steelen van een stukje duikerstark uit een winkel te *Lisse*, op heeterdaad is geapprehendeert¹²¹ en in de gevangenis geleid.

Marijtje van Gerwen, wedue van **Cornelis van Zoelen**, winkelierster in citsen¹²², catoenen, linne en wollens, woonende te *Lisse*, zegt: Dat door **Cornelia Outshoorn**, woonende als dienstmaagd bij de schoolmeester **Jacob van der Jagt** alhier, haar getuige is gezegt, dat door zekere jood thans alhier in hegtenis, uit haar voorhuis van een tafel was gestoolen een stukje of lapje duikerstark, gelijk zij dan ook bij examinatie bevonden heeft dat het van de tafel af was, en zijnde hetzelfde welke aan haar op heden is vertoond.

Cornelia Outshoorn, oud 21 jaaren, woonende als dienstmeid bij **Jacob van der Jagt**, schoolmeester alhier; zegt: Dat zij woensdag den 21 maart 1792 des voormiddags de klokke omtrend half elf uren, voor het huis van den wedue **Cornelis van Zoelen**, winkelierster, woonende alhier heeft zien heen en weder passeeren zekere jood, thans alhier in hegtens, en na omtrend en half quartier daar mede bezig geweest te zijn; heeft zij gezien dat dezelve jood, over de onderdeur, zijnde de bovendeur open, door middel van een stok welke dezelve bij zig had, uit het voorhuis te zijde van het raam,

v[er]te

¹²⁰ comanschap: koopmanschap, nering, werkzaamheden

¹²¹ geapprehendeert: gevangengenomen

¹²² citsen: zijden stof

scan 71, folio 70v

heeft weggenomen een stukje of lapje
duikerstrank en hetzelfde voor in zijne rok¹²³
gestooken en vervolgens van daar is heen
gegaan.

Dat zij vervolgens na dezelve jood is toege-
gaan en hem heeft gevraagd wat hij met
het goed van die vrouw doen moest, waar-
op hij het zelve lapje, (zijnde het geene
haar op heden is vertrouwd) voor haar voeten
op de weg heeft neergegooid; dat zij het
zelve opgeraapt heeft en aan de voornoemde
wedue **Van Zoelen** teruggebracht heeft,
zeggende met het overgegeven daar van,
aan de wedue **Van Zoelen** dat zulks
door een jood uit haar huis genomen
was; zijnde vervolgens de jood naar
de kant van 't raadhuis 't dorp verder
ingeloopt.

Regtdag den 29 maart
1792. Præsent de heer
bailliuw en alle de welge-
boore mannen, demto¹²⁴ van
der Toorn.

Frans Thomas Verrees, oud 17 jaaren,
woonende bij deszelvs moeder onder *Lisse*,
zegt: Dat hij op woensdag 21 dezer
lopende maand maart des morgens tussen
tien en elf uren, zijnde op het kerkhof bij
Rijmpje, gezien heeft, dat de dienstmaagd
van de schoolmeester **Van der Jagt** alhier,
genaamd **Cornelia**, na zekere jood, thans
alhier in hegtenis, heeft zien toelopen,
en vervolgens zien en horen aanspreken,

¹²³ rok: kledingstuk dat over het hemd wordt gedragen

¹²⁴ demto: uitgezonderd, behalve

scan 71, folio 71

zeggende **Cornelia**, tegens dezelve jood onderandere, nu zal ik je helpen, dat de voorn[oemde] jood, daarop een lapje duikersterk (zijnde 't geen aan hem getuige is vertoond) heeft op de straat voor de voeten van dezeleve **Cornelia** nedergegooit; zijnde de jood als toen aan 't loopen gegaan, 't dorp in, na de kant van 't raadhuis.

Jan van Zoelen en **Jan van Beek**, zeggen: Dat zij op het geroep van zeker jongetje, werkende bij de eerstgemelde, zekere jood, thans alhier in hegtenisse, dat dezelve bij zijn moeder goed uit de winkel gestolen had, hebben agtervolgd en agterhaald, zijnde 't dezelve, welke de eerstgenoemde van zijn werk afkomende had ontmoet, welke hem lopende tegen was gekoomen.

Artikulen en vraag punten
aan de edele achtbare heer
welgeboore mannen van
Noordwijckerhout, Hillegom
Lisse en Voorhout, overgelegd
door ofte van wegens den wel
edelen gestrengen heer Pieter
Willem Boers, als bailliuw
der voors[chreven] dorpen en ambagten
r[atione] o[fficii]¹²⁵ ten einde daar op gehoord
ende geëxamineert te worden
de persoon van **Samuel Moses**,
tegenswoordig alhier gevangen.

Art[icu]l 1.
De gev[ang]e zegt: Genaamd te zijn,
Salomon Moses, geen vaste woon-
plaats te hebben, oud te zijn om-
trend negen en veertig jaaren, en
koopmanschap te doen.

Art[icu]l 1.
Aan hem gev[ang]e te vragen zijn gevang[en]s
naam, toenaam, woonplaats, ouder-
dom en middel van bestaan

v[er]te

¹²⁵ ratione officii: ambtshalve

scan 72, folio 71v

2.
De gev[ang]e zegt: Dien nagt geslaapen te hebben, ten huise van **Jan** in de Prins, op 't Levendaal omtrend de joodenkerk binnen de stad *Leiden*.
3.
De gev[ang]e zegt: Voorneemens te hebben gehad om naar *Amsterdam* te gaan.
4.
De gev[ang]e zegt: Nergens anders dan in de herberg omtrend de woonplaats van de wed[uw]e **Van Zoelen**, doende een citse¹²⁶ en catoene winkel.
5.
Is beantwoord art[icu]l 4
6.
De gev[ang]e zegt: Ja, als hij van *Leiden* naar *Haarlem* ging.
7.
De gev[ang]e zegt: Hetzelve te hebben gekogt.
8.
De gev[ang]e zegt: Het pak kousse op woensdag morgen den 28^e dezer, tusschen *Leiden* en het *Warmonderhek* gekogt te hebben, van een bovenlander¹²⁷, welke met ijzerwerk en linden te koop gaat.
2.
Waar hij gev[ang]e des 's nagts tusschen dingsdag en woensdag den 21 maart 1792 heeft geslaapen?
3.
Wat hij gev[ang]e te *Lisse*, op den Voor[noemd]e woensdag den 21 maart 1792 te doen had?
4.
Of hij gev[ang]e nergens aan het een of ander huis te *Lisse* is aangeweest?
5.
Zoo ja, aan welk huis of huizen hij gevang]e is aangeweest?
6.
Of hij gev[ang]e ook meermalen te *Lisse* is geweest?
7.
Hoe hij gev[ang]e aan het pak koussen gekoomen is, dat hij bij zich heeft gehad?
8.
Zoo hij gev[ang]e zegt het zelve gekogt te hebben, te vraagen:
Van wie hij het zelve gekogt heeft?

¹²⁶ citse: zijden

¹²⁷ bovenlander: Westfaler, Oostfries

scan 72, folio 72

9.

De gev[ang]e zegt: Daarvoor
gegeven te hebben 23 st[uivers]
voor 't paar, uitmakende
dertien guldens sestien stuivers.

10.

De gev[ang]e zegt: Dat de
persoon van wien hij het
gekogt heeft, zoo van zijn
postuur is geweest, hebbende
een blauwe rok aan, en
een marsje¹²⁸ met messen
en schaaren en linnen op
zijn rug.

11.

De gev[ang]e zegt: Een lombard-
briefje¹²⁹ gekogt te hebben
van zekere vrouw in
Schoonhoven, doende koop-
manschap, dog dezelve niet
te kennen; dat hij met
dat lombardbriefje vrijdag den 16 maart 1792 is gekomen
in *Ouwater*, en alstoen meende te lossen de voors[chreven] lapjes
cits uit de bank van leening aldaar, dog de leenbank
reeds gesloten zijnde, het zelve toen niet heeft kunnen
lossen, hebbende hij het zelve lombardbriefje aan de
vrouw van zijn slaapsteede, genaamd **Pieterneel de Diender**
overgegeven en verzogt van 't zelve voor hem te lossen,
geevende aan haar daartoe een gulden, en welke vrouw
hem gevange des zondags daar aan die lapjes catoen
heeft ter handen gesteld.

12.

Is beantwoord op art[icu]l 11.

13.

Is beantwoord op art[icu]l 11.

9.

Hoe veel hij gevange voor
dezelve gegeven heeft?

10.

Zo hij gev[ang]e de persoon niet kend
waarvan hij dezelve gekogt
heeft: te vraagen:
Hoe dezelve persoon er uitzag
en gekleed was?

11.

Hoe hij gev[ang]e aan de 3 stukjes
of lapjes swart catoen, aan
hem op heden vertoond, ge-
koomen is?

12.

Zo hij gev[ang]e zegt: 't gekogt te
hebben, te vragen, waarzo en van wie?

13.

Hoe veel hij gev[ang]e daarvoor
heeft gegeven?

v[er]te

¹²⁸ marsje: draagbare kraam, toonbank van een marskramer

¹²⁹ lombardbriefje: lommerdbriefje

scan 73, folio 72v

14.
De gev[ang]e zegt: Ja.

15.
De gev[ang]e zegt: In 't jaar
1768 getrouwt te zijn.

16.
De gev[ang]e zegt: In *Amsterdam*
en *Amersvoort* te zijn
getrouwt.

17.
De gev[ang]e zegt: Dat zijn
vrouw genaamd is **Dina**
Hartog.

18.
De gev[ang]e zegt: Agt kinderen
bij zijn vrouw gehad te hebben,
waarvan ses in 't leven.

19.
Is beantwoord art[icu]l 18

20.
De gev[ang]e zegt: In *Amersvoort*.

21.
De gev[ang]e zegt: Ja.

22.
De gev[ang]e zegt: Dat zijn vrouw
in't bakeren gaat en ook zieken
oppast.

23.
De gev[ang]e zegt: Te *Amsterdam*.

24.
De gev[ang]e zegt: Te *Amsterdam*.

25.
De gev[ang]e zegt: In *Amersvoort*
op de *Breedestraat*.

14.
Of hij gev[ang]e getrouwt is?

15.
Zo ja, in wat jaar hij gev[ang]e
getrouwt is?

16.
Waar hij gev[ang]e getrouwt is?

17.
De naam van zijn vrouw
te vraagen

18.
Of hij gev[ang]e ook kinderen bij
zijn vrouw heeft?

19.
Zo ja, hoe veel?

20.
Waar die kinderen zijn?

21.
Of zijn vrouw ook het een
of ander voor de kost doet?

22.
Zoo ja, wat zij doet?

23.
Waar zijn vrouw geboore is?

24.
Waar zijn vrouw woonagtig
was, ten tijde dat hij gev[ang]e
met haar is getrouwt?

25.
Waar dezelve tegenswoordig
woond?

scan 73, folio 73

26.
De gev[ang]e zegt: Zoo lang
als hij met haar is getrouwt
geweest.
27.
De gev[ang]e zegt: Neen.
De gev[ang]e zegt op de resumptie¹³⁰
en na de confrontatie:
Ja.
28.
De gev[ang]e zegt: Ja over de
onder deur van dat huis
geleegen te hebben, om te
zien of er lint of band
verkogt wierd.
De gev[ang]e zegt op de resumptie en na de confrontatie, dat hij
over de onderdeur van het zelve huis geleegen heeft,
om te zien of er wat voor handen lag om het weg te neemen.
29.
De gev[ang]e zegt: Neen.
De gev[ang]e zegt op de resumptie
en na de confrontatie: Ja.
30.
De gev[ang]e zegt: Neen.
De gev[ang]e zegt op de resumptie
en na de confrontatie: Ja.
31.
De gev[ang]e zegt: Geen meisje
te hebben gezien.
De gev[ang]e zegt op de resumptie
en na de confrontatie: Ja.
26.
Zo hij zegt te *Amersfoort*: Te
vraagen
Hoe lang zij daar gewoond heeft?
27.
Of hij gev[ang]e niet op de voorgen[oemde]
woensdag den 21 maart 1792
om de streek van elf uren
voor zeeker huis aan het end
van het dorp te *Lisse*; en
waar een winkel van citsen
ofte dergelijke goederen
gedaan word: heeft heen
en weder gewandelt?
28.
Of hij gev[ang]e niet over de onder-
deur van het zelve huis
heeft geleegen?
29.
Of hij gev[ang]e niet een lapje zoo
genaamd duikersterk, met zijn
stok, ter zijde van het raam
in de voors[chreven] winkel leggende,
na zich heeft gehaald?
30.
Of hij gev[ang]e het zelve niet ver-
volgens voorin zijn rok heeft
gestooken en daarmede is heen
gegaan?
31.
Of niet dadelijk daarop bij hem
gev[ang]e zeeker meisje is gekoomen?

v[er]te

¹³⁰ resumptie: resumptie, samenvatting

scan 74, folio 73v

32.

De gev[ang]e zegt: Dat er geen meisje of vrouwspersoon tegen hem of hij tegen haar gesproken heeft.

De gev[ang]e zegt op de resumptie en na de confrontatie: dat er zeker meisje tegens hen gesproken heeft dog niet te kunnen zeggen wat.

32.

Aan hem gev[ang]e te vraagen de woordenwisseling die tusschen hem en dat meisje zijn geweest?

Ad Art[icu]l 27, 28, 29, 30, 31 en 32

Corelia Outshoorn, oud 21 jaeren, woonende als dienstmaagd bij de schoolmeester **Jacob van der Jagt**, voor hun edele agtbare gecompareerd zijnde, zegt de gevangene dan: Dat hij op woensdag den 21 maart 1792 des voormiddags de klokke omtrend half elf uuren voor het huis van de wedue **Cornelis van Zoelen** winkelierster alhier, heeft heen en weder gepasseerd en na eenige tijd daarmede bezig geweest te zijn, over de onderdeur (zijnde de bovendeur open) door middel van een stok welke de gev[ang]e in de hand had, uit het voorhuis ter zijde van het raam, heeft weggenomen een stukje of lapje duikerstark / zijnde het zelve, als aen haar o heden is vertoond) en het zelve voorin zijn rok gestooken en vervolgens van daar is heengegaan; dat zij wijders van hem gevange is toegegaan en hem heeft gevraagd wat hij met het goed van die vrouw doen moest, waarop hij gevange het zelve lapje voor haar voeten op de weg heeft nedergegooit, hebbende de gevangene het toen op een lopen gezet, het dorp verder in na de kant van het raadhuis. 't Welk bij deelve is beedegd den 29 maart 1792. (onderstond) mij præsent (get[eekend]) Fred[erik] Booij secretaris.

Frans Thomas Verrees, mede voor hem edele agtbare

scan 74, folio 74

gecompareerd zijnde, zegt de gev[ang]e aan, dat hij gezien heeft dat de voornoemde **Corelia Outshoorn** op de voorgemelde woensdag 's morgens tusschen tien en elf uren, hem gev[ang]e heeft aangesproken, en dat hij gev[ang]e als toenhet lapje duikerstark (op heden aan hem vertoond) op de weg voor de voeten van de meer genoemde **Cornelia Outshoorn** heeft nedergegooid, zijnde hij gev[ang]e vervolgens aan 't loopen gegaan, 't dorp verder in na de kant van 't raadhuis. 't Zelve mede op den 29 maart 1792 bij dezelve **Frans Thomas** beëdigd. (onderstond)
Mij præsent (get[leekend]) Fred[erik] Booijs
secretaris.

Na de bovengenoemde confrontatie, zegt de gev[ang]e dat hij het voors[chreven] stukje duikerstark aan hem gev[ang]e in judicio¹³¹ vertoond, door middel van een stok welke hij bij zigh had, uit zekere winkel alhier te *Lisse*, uit het voorhuis heeft weggenoomen, en voor in zijn rok heeft gestookt. Dat zekere meisje of vrouwspersoon vervolgens na hem gev[ang]e is toegekomen en hen 't een of ander heeft toegeroepen, zonder te kunnen zeggen wat, en dat hij als toen het voors[chreven] lapje duikerstark op de weg heeft laten vallen, zijnde hij als toen van daar 't dorp verder in naar de kant van *Haarlem* gegaan.

33.
Vervalt.
De gev[ang]e zegt Op de resumtie en na de confrontatie: Dat meisje niet te kennen.

34.
De gev[ang]e zegt: Niets tot zijne versoening weet bij te brengen, maar om genade te smeeken.

Aldus gehoord, geantwoord, geconfronteerd,

33.
Of hij gev[ang]e dat meisje ook kent?

34.
Wat hij gev[ang]e tot zijne versoening of verontschuldiging heeft bij te brengen?

v[er]te

¹³¹ in judicio: in de rechtbank

scan 75, folio 74v

op de confrontatie geantwoord, geresumeert
en op de resumtie geantwoord, præsent
alle de heere welgebore mannen
demto¹³² van der Toorn, en bij de gevangene
onderteekend op den 29 maart 1792. (get[EEKEND])

Salomon Moses (onderstond) mij
præsent (get[EEKEND]) Fred[erik] Booij.
secretaris.

Eisch.

Den weledelen gestrengen heer Pieter
Willem Boers, bailliuw van Noordwijc-
kerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout,
en zulks r[atione] o[fficii]¹³³ beklagt in de openbare
cromineeale vierschaar, voor de edele
agtbare heeren geswoore welgeboore
mannen des voorsch[reven] dorpen en ambagten
Salomon Moses, oud, (zoo hij zegt)
omtrent negen en veertig jaaren,
hebbende geen vaste woonplaats, thans
zijn heer eisschers gevange.

Hem aanzeggende, dat hij gev[ange] op woens-
dag den 21 maart dezes jaars 1792
des voormiddags de klokke omtrent elf
uuren, door middel van een stuk, welke
hij gevange bij zig had uit zeekere winkel
alhier te *Lisse* heeft weggenoomen een
stukje duikerstark, en het zelve voor in
zijn rok heeft gestookten, dat zeeker
vrouwspersoon, vervolgens na hem gevange
is toegekomen, en hem 't een of ander heeft
toegeroepen, zonder dat hij gevange, zoo hij
voorgeeft, heeft verstaan wat, en dat hij als

¹³² demto: uitgezonderd, behalve

¹³³ ratione officii: ambtshalve

scan 75, folio 75

toen het voorsch[reven] lapje duikerstark op de weg heeft laten vallen; zijnde daar en boven een landloper en vagebondeerend persoon die nergens een vaste woonplaats heeft, alles blijkende bij des gev[ange]s confessie, bij hem buiten pijn en banden van ijzer¹³⁴ gedaan.

En naardien daar uit consteert, dat de gevange niettegenstaande hij volkomen in staat is met zijnen handen arbeid de kost te gewinnen, en zig daartoe op een of andere plaats met er woon needer te zetten, nogtans zig aan landloperije heeft schuldig gemaakt, en daar en boren getragt heeft zig op een gansch onbetamelijke en onbehoorlijke wijze met het goed van een ander te verrijken al het welke zaake zijn, dewelke in een land van goede justitie niet kunnen worden geleden, maar volgens de placæten anderen ten afschrik rigoureselijk behooren te worden gestraft.

Zoo concludeert de heer eisscher r[atione] o[fficii] eisch doende in den naam als boven, dat de gevange bij definitief vonnis van deze edele agtbare vierschaar, ten zake voorsch[reven]; zal worden gecondemneerd¹³⁵ geleid en gebragt te worden op het publijcq schavot, ter plaatse alwaar men binnen deze

v[er]te

¹³⁴ buiten pijn en banden van ijzer: zonder gegeseld te zijn, alleen dan is de bekentenis rechtsgeldig

¹³⁵ gecondemneerd: veroordeeld

scan 76, folio 75v

bailluagie gewoon is de
quaaddoenders te straffen,
en aldaar gebonden zijnde aan
een paal door den scherpreger
wel strengelijk met roeden
te worden gegeesseld, vervol-
gens dat de gevangene ten
eeuwige dagen zal worden
gebannen uit den lande van
Holland en Westvriesland,
zoo wijd de paalen van dien
zijn strekkende, zonder ooit
daar weder binnen te mogen
komen op pœne¹³⁶ van sodanige
straffe als dan bevonden
zal worden te behooren, en
eindelijk dat de gevange
zal worden gecondemneerd
in de kosten en misen van
justitie, ofte tot anderen &c.
(getekend) P.W. Boers.

Regtdag den 4 april 1792.
Præsent de heer bailliuw
en alle de welgeboore man-
nen.

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen. De
4 april 1792.
(get[EEKEND]) Jan Pikaert
IJsbrand van
Wateringen.

Vonnis.

Geswoore welgeboore mannen van Noordwijk-
kerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, gezien
hebbende de crimineelen eisch en conclusie
van den weledelen heer Pieter Willem
Boers, bailliuw van de voorsch[reven] dorpen en
ambagten, en zulks r[atione] o[fficii] op ende jeegens
Salomon Moses, oud, (zoo hij zegt) omtrend
negen en veertig jaaren, hebbende geen vaste

¹³⁶ pœne: straffe

scan 76, folio 76

woonplaats, thans des heer bailluws gevange, gedaan en genoomen, en daar tegens gehoord des gevangens eige confessie bij hen buiten pijn en bande van ijzer gedaan, en voorts op alles gelet, wat in dezen te letten stond ofte heeft mogen moveeren, doende recht in den naam en van wegen de edele groot mogende Staaten van Holland en Westvriesland, condemneeren¹³⁷ hem gevange, gelijk hij gecondemneerd word bij dezen, omme geleid en gebracht te worden op het publijcq schavot voor 't raadhuis te *Lisse*, alwaar men binnen deze bailluagie gewoon is de quaaddoenders te straffen; en aldaar gebonden zijnde aan een paal, door de scherpregher wel strengelijk met roeden te worden gegeesseld.

Bannen hem gevange vervolgens ten eeuwigen dagen uit den lande van Holland en Westvriesland, zoo wijd en zijd de paalen van dien zijn strekkende, zonder ooit daar weder binnen te mogen komen op pœne¹³⁸ van zodanige straffe als dan bevonden zal worden te behooren.

En condemneeren eindelijk de gevangene in de kosten en misen van de justitie, desnoods ter tauxatie en moderatie¹³⁹ van hun edele agtbare.

Actum in de crimineele vierschaar van de voorsch[reven] dorpen en ambagten, præsent alle

v[er]te

¹³⁷ condemneeren: veroordelen

¹³⁸ pœne: straffe

¹³⁹ tauxatie en moderatie: vaststelling en regeling

scan 77, folio 76v

de welgeboore mannen van de meergemelde dorpen en ambagten, gearresteerd den 29^e maart 1792. Geresumeert en gepronuntieerd den 4^e april 1792. (onderstond) Mij præsent. (get[EEKEND]) Fred[erik] Booij. secretaris.

Regtdag den 7 september 1792. Præsent de heer baill[iuw] en alle de welgeboore mannen.

Summier verhoor van de gedetineerde op woensdag den 5^e september 1792 op het raadhuis gebracht.

De gedetineerde zegt: genaamd te zijn **Philip Bosch**, te wonen te *Amsterdam*. Dat hij ged[aagd]e is gekoomen gepasseerde woensdag van *Leiden* en door *Lisse* te zijn gekoomen om na *Amsterdam* te gaan en te *Lisse* te hebben gevraagd na den armmeester en ergens aan huis te zijn aangeweest en te hebben verzogt om een reispenning, bij den dominé te *Lisse* wel aangeweest te zijn en om een aalmoes gevraagd te hebben, doch van geen brand te hebben gesproken, Bij de domine te *Hillegom* ook aan geweest te hebben en om een aalmoes te hebben gevraagd doch van geen afbrander gesproken te hebben.

Dat hij drie brieven bij zich heeft gehad die hij te *IJsendijk* heeft gekreegen van zoldaeten die daar in guarnisoen leggen om dezelve te bezorgen. Na dat het voorenstaande aan

scan 77, folio 77

den gedetineerde was voorgelezen heeft hij daar bij gepersisteerd en deze ondertekend op den 7^e september 1792. (get[EEKEND]) Dit merk + is door de gedetineerde zelfs gesteld, als voorgeevende niet te kunnen schrijven. (onderstond) In kennisse van ons gec[OMMITTERDE]n welgeboore mannen (get[EEKEND]) Jan Pikaert, Geijsbert Nieuboer.

Regtdag den 13 september 1792.
Præsent alle de h[ooge] h[eeren] welgebore mannen en den heer bailliuw.

Artikulen en vraagpointen, door ofte van wegens den weledelen gestrenghe heer Pieter Willem Boers, r[atione] o[fficii]¹⁴⁰ als bailliuw van Noordwijkkerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout gedaan maken en overgegeeven aan de edele agtbare heeren welgeboore mannen van de voorsch[reven] bailliuwschappen ten einde daar op gehoord ende geexamineert te worden de persoon van **Philip Bosch** woonende te *Amsterdam*, dog tegenswoordig zijn heer bailliuws gevange.

Art[icu]l 1.
De gev[ang]e zegt: Genaamd te zijn **Philip Bosch**, oud een en sestigh jaaren, woonende te *Amsterdam* op de *Baanragt*, van kostwinning een kruijer.

2.
De gev[ang]e zegt: Ja.

Art[icu]l 1.
Te vragen zijn gevangens naam, toenaam, ouderdom, woonplaats en middel van bestaan?

2.
Of hij gevange gepasseerde woensdag over agt dagen, zijnde den 5 sept[em]b[er] 1792 niet is gekomen te *Lisse*?

v[er]te

¹⁴⁰ ratione officii: ambtshalve

scan 78, folio 77v

<p>3.
De gev[ang]e zegt: Neen.</p> <p>4.
Vervalt.</p> <p>5.
Vervalt.</p> <p>6.
De gev[ang]e zegt: Te geloven van ja, dog dezelve niet bij naam te kennen, dog dat het moet weesen een armmeester of diacon.
De gev[ang]e zegt bij de resumptie: dat hij bij en ten huise van Gijsbert van Parijs geweest is ter dier tijd.</p> <p>7.
De gev[ang]e zegt: Om een reispenning te hebben gevraagd.</p> <p>8.
De gev[ang]e zegt: aan iemand, zittende op een bank aan deze zijde van de poort daar hij is ingegaan, te hebben gevraagd of in die poort een diacon woonde</p> <p>9.
De gev[ang]e zegt: van <i>Gelderland</i> niet te hebben gesproken.</p> <p>10.
De gev[ang]e zegt: Ja.</p> | <p>3.
Of hij gevange binnenkort in <i>Gelderland</i> is geweest?</p> <p>4.
Of hij gev[ang]e daar onlangs is vandaar gekomen?</p> <p>5.
Wat hij gev[ang]e daar te doen had?</p> <p>6.
Of hij gev[ang]e op de voorgeselde woensdag niet is geweest aan het huis van eene Gijsb[er]t van Parijs woonende te <i>Lisse</i>?</p> <p>7.
Wat hij gev[ang]e daar is komen doen?</p> <p>8.
Of hij gev[ang]e aan de vader, van voorn[oemde] van Parijs, zittende op een bank voor de deur, niet heeft gevraagd, woond hier een diacon?</p> <p>9.
Of hij gev[ang]e wanneer die man heeft gezegt van ja, niet heeft voorgegeeven van <i>Gelderland</i> te komen en na <i>Amsterdam</i> te moeten?</p> <p>10.
Of vervolgens niet uit den huis is gekomen de voornoemde Gijsbert van Parijs?</p> |
|---|--|

scan 78, folio 78

11.
De gev[ang]e zegt: Ja.

12.
De gev[ang]e zegt: Van *Gelderland*
niet gesproken te hebben.

13.
De gev[ang]e zegt: In de maand
junij dezes jaars aldaar niet
geweest te hebben.

De gev[ang]e zegt op de resumptie:
Ja.

14.
De gev[ang]e zegt: Neen, er als toe
niet geweest te hebben.
De gev[ang]e zegt op de resumptie: Ja.

15.
De gev[ang]e zegt: Daar af niet
te weeten.
De gev[ang]e zegt op de resumptie:
Ja, gezegd te hebben, dat hij
door de brand ongelukkig geworden was, zonder zig te kunnen
herinneren, dat hij de plaats van *Westmaas* daar bij heeft gevoegd.

16.
De gev[ang]e zegt: Ja.

17.
De gev[ang]e zegt: Aan dezelve om
een reispennig te hebben gevraagd.

11.
Of dezelve aan hem niet heeft
gevraagd wat zijn begeerte
was?

12.
Of hij gev[ang]e daarop niet zeer
stamelend heeft geantwoord
uit *Gelderland* te koomen?

13.
Of hij gev[ang]e in de maand junij
dezes jaars 1792 niet is geweest
aan het huis van de voorn[oemde]
Gijsbert van Parijs? En
daar om een aalmoes heeft
gevraagd?

14.
Of voorn[oemde] **Gijsbert van Parijs**
aan hem gev[ang]e als toen niet
heeft gegeven, één gulden?

15.
Of hij gev[ang]e ter dier tijd niet heeft
voorgegeeven ongelukkig geworden
te weesen, door de brand te
Westmaas?

16.
Of hij gev[ang]e niet op de voorgem[eld]e
woensdag den 5 septemb[er] 1792
is geweest te *Lisse* aan het
huis van de predikant?

17.
Wat hij gev[ang]e daar gedaan heeft?

v[er]te

scan 79, folio 78v

18.

De gev[ang]e zegt: Neen, daar af niet gesproken te hebben.
De gev[ang]e zegt op de resumptie: Ja, zulks voorgegeeven te hebben.

19.

De gev[ang]e zegt: Ja een dubbeltje.

20.

De gev[ang]e zegt: Ja.

21.

De gev[ang]e zegt: Daar af niet gesproken te hebben.
De gev[ang]e zegt op de resumptie: Ja het zelve voorgegeeven te hebben.

22.

De gev[ang]e zegt: Neen zulks niet gezegt te hebben.
De gev[ang]e zegt op de resumptie: Ja.

23.

De gev[ang]e zegt: Van geen brand gesproken te hebben.
De gev[ang]e zegt op de resumptie: Ja.

24.

De gev[ang]e zegt: Ja.

25.

De gev[ang]e zegt: Een week of ses geleeden aldaar geweest te zijn, en gelogeert te hebben op de markt in 't *Hof van Holland*. Zijnde er des avonds gekomen en de andere morgen daar vandaan geertrokken.

18.

Of hij gev[ang]e daar niet heeft voorgegeeven door brand ongelukkig te zijn geworden?

19.

Of de predikant hem niet twee stuivers heeft gegeeven?

20.

Of hij gev[ang]e op de voorgemelde woensdag ook niet is geweest te *Hillegom* bij de predikant aldaar?

21.

Of hij gev[ang]e niet heeft voorgegeeven aan denzelve predikant te *Rozendaal* op de *Veluwe* woonagtig te zijn?

22.

Of hij gev[ang]e ook niet heeft voorgegeeven omtrend 14 dagen geleeden swaare brand aan zijn huis geleeden te hebben, welke door zijn moeder veroorzaakt was?

23.

Of hij gev[ang]e niet heeft verders gezegt daar door in armoede gedompelt te weesen?

24.

Of hij gev[ang]e niet heeft gezegt: Dat hij een aalmoes kwam verzoeken?

25.

Aan hem gev[ang]e te vraagen wanneer hij te *Ijzendijk* is geweest?

scan 79, folio 79

26.
De gev[ang]e zegt: Van drie soldaete
aldaar guarnisoen
liggende.

27.
De gev[ang]e zegt: Dezelve bij
naamen niet te kennen,
maar dat een van dezelve
een jonge kaerel is, welke er
van 't voorjaar pas onder 't regiment is gekomen, en zijnde
een kuijper van handwerk.

28.
De gev[ang]e zegt: Neen dezelve
niet te kennen.

29.
De gev[ang]e zegt: Dezelve
personen niet te kennen.

30.
De gev[ang]e zegt: Dezelve
niet te kennen.

31.
De gev[ang]e zegt: Ja, en zijn
huisvrouw te wonen op de
Baangragt te Amsterdam
doende een uitdragerije.

32.
De gev[ang]e zegt: Ja, twee
kinderen.

Aldus gevraagd en geantwoord en bij de gev[ang]e
onderteevend, præsent alle de heer wel-
geboore mannen den dertienden

26.
Van wie hij de drie brieven
die bij hem gevonden zijn
heeft gekreegen?

27.
Zo hij zegt van zoldaeten, te
vraagen de naamen van die
zoldaeten.

28.
Of hem gev[ang]e bekend is **Mattijs
Meijeren te Amsterdam?**

29.
Of hem gev[ang]e bekend is **Ber-
nardus Mulder en A. Straatman**
wedue **Alberts**, te *Amsterdam?*

30.
Of hem gev[ang]e bekend is **J.
Lotman te Amsterdam?**

31.
Of hij gev[ang]e getrouwd is, en zoo
ja, waar zijn huisvrouw
woonagtig is?

32.
Of hij gev[ang]e ook kinderen heeft?

v[er]te

scan 80, folio 79v

september 1792. (is geteekend) Dit merk + is gesteld bij de gev[ang]le **Philip Bosch** (onderstond) Mij præsent. (Is geteekend) Fred[er]ik Booij.

secretaris 1792. (verderstond) Aldus geresumeerd en op de resumtie¹⁴¹ geantwoord, en bij den gev[ang]le onderteekend op den 12 oktober 1792. Present alle de heere welgeboore mannen, demto¹⁴² van der Toorn. (is get[eekend]) Dit merk + is gesteldt bij de gev[ang]le **Philip Bosch**, (onderstond) Mij præsent. (get[eekend]) Fred[er]ik Booij. secretaris 1792.

Regtdag den 12 oktober 1792.
Præsent de heer bailliuw
en alle de welgebore mannen
demto van der Toorn.

Johannes Roodhuisen, timmerman, woonende te *Katwijk binnen*, zegt de gevange **Philip Bosch** aan, dat hij gev[ang]e op zekere maandag omtrend eenige weeken geleeden ten zijnen huise geweest is, en aan hem gevraagd heeft eene reispinning, voorgeevende dat hij een kruideniers winkel had gedaan en dat zijn huis was afgebrand.

Nicolaas Poorter, mede woonende te *Katwijk binnen*, zegt dezelve gevange aan, dat hij hem in en uit het huis van **Johannes Roodhuisen** heeft zien gaan.

Het voorenstaande is bij de voorn[oemd]e **Johannes Roodhuisen** en **Nicolaas Poorter** ieder voor zoo veel zijn verklaarde aangaat, met

¹⁴¹ resumtie: resumptie, samenvatting

¹⁴² demto: uitgezonderd, behalve

scan 80, folio 80

solemneele¹⁴³ eede bevestigd. Zeggende
ieder: Zoo waarlijk helpe mij God almagtig.
Actum Lisse den 12 october 1792. (onderstond)
Mij præsent. (is get[eekend]) Fred[erik] Booij.
secretaris.

Compareerde voor de edele agtbare heeren
welgeboore mannen, **Gijsbert van Parijs**,
woonende te *Lisse*, dewelke verklaarde
dat in de maand junij dezes jaars
bij hem is gekomen zeeker persoon aan
hebbende een blauwe rok met een pruik
op het hoofd en een grote driekante hoed,
en zijnde redelijk wel in de klederen, dat
dezelve aan hem deposant¹⁴⁴ gevraagd heb-
bende of hij deposant diacon was, en hij
daarop geantwoord hebbende van ja, dezelve
persoon aan hem deposant heeft voorge-
geeven een best mensch te weezen,
dog ongelukkig geworden te weesen, door
de brand te *Westmaas* en voorgeevende
een mensch te weesen van de gereformeerde
kerk, een aalmoes smeekte, waarop hij
deposant hem één gulden heeft gegeven.

Verklaard verders de deposant, dat ge-
passeerde woensdag zo om elf uren des
's morgens, dezelve persoon als toen aan
hebbende heele slegte kleederen, weder
bij hem deposant aan huis gekomen,
en zijn deposants vader voor de deur op de
bank zittende, aan gemelde zijn deposants
vader heeft gevraagd, of hier een diacon
woonde, waarop zijn deposants vader ant-
woordende van ja, aan denzelven persoon

v[er]te

¹⁴³ solemneele: plechtige

¹⁴⁴ deposant: comparant, iemand die voor de rechtbank verschijnt om iets te verklaren

scan 81, folio 80v

heeft gevraagd wat zijn begeerte was dat gemelde persoon daarop heeft voorgegeeven een man te weesen van *Gelderland* en na *Amsterdam* te moeten. Dat hij een mensch was die op reis moest en om een passantpenning vroeg om dat hij geen geld had.

Dat hij deposant buiten koomende en aan hem gevraagd hebbende wat zijn begeerte was, dezelve persoon zeer stamelende heeft gezegt van *Gelderland* te weezen. Dat hij deposant dezelve persoon erkennende voor dezelve die in junij bij hem deposant geweest was, heeft gezegt tegens dezelve, nu erken ik, dat je een schurk ben. Dat dezelve persoon daar op is heengegaan zonder een woord te spreken.

Verklaarende hij deposant het voorestaande abzo te zijn gepasseert, geevende voor redenen van weetenschap het zelve abzo te hebben gehoord, gezien en ondervonden, en daer nog goede geheugnisse van te hebben aanneemende zulks gerequireerd wordende het zelve met solemneele eede te bevestigen.

Al dus gepasseert in de vierschaar van de edele agtbare heeren bailliuw en welgeboore mannen van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, present alle de welgeboore mannen op den sevende

scan 81, folio 81

september 1792. (onderstond) In kennisse van ons gec[ommiteerde] welgeboore mannen (is get[EEKEND]) Jan Pickaart, Geijsbert Nieuboer (verder stond) nadat de voorenstaande verklaring aan den comparant **Gijsbert van Parijs** was voorgeleesen, en dezelve daarbij persisteerde, heeft dezelve den inhoud vandien met solemneele eede bevestigd. Zeggende: Zoo waarlijk helpe mij God almagtig. Actum Lisse den 12 oktober 1792. (onderstond) Mij præsent. (is get[EEKEND]) Fred[erik] Booij. secretaris.

Regtdag den 19^e oktober 1792. Præsent de heer bailliuw en alle de welgeboore mannen.

Nadere articulen en vraag poincten door ofte van wegens de wel edele gestrenghe heere Pieter Willem Boers, r.o.¹⁴⁵ als bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout gedaen maken en overlegt aan de edele achtbare heeren welgebore mannen van de voors[zegde] bailluwschappe, ten einde daarop nader gehoord ende geëamineert te worden de persoon van **Philip Bosch**, woonende te *Amsterdam*, dogh

v[er]te

¹⁴⁵ ratione officii: ambtshalve

scan 82, folio 81v

tegenswoordig zijn heer
bailliuws gevange.

Art[icu]l. 1.

De gev[ang]e zegt: Ja.

2.

De gev[ang]e zegt: Daarna
toe te zijn gegaan, om
te zien of hij wat reisgeld
konde krijgen.

3.

De gev[ang]e zegt: Aan of voor
de timmermanswinkel
geweest te zijn dog niet
in huis is geweest.

4.

De gev[ang]e zegt: Dat hij voor
of aan de timmermanswinkel
staande, in dezelve winkel
een persoon heeft zien staen
welke hij gev[ang]e om een reis-
penning gevraagd heeft.

5.

De gev[ang]e zegt: Ja.

6.

De gev[ang]e zegt: Neen.

Art[icu]l. 1.

Te vragen: Of hij gev[ang]e eenige
tijd voordat hij te *Hillegom*
is aangehouden, niet is
geweest te *Catwijk aan*
den Rhijn?

2.

Wat hij gevange, daar had
te verrigten?

3.

Of hij gev[ang]e aldaar niet is
geweest in een timmermans-
winkel?

4.

Of hij gev[ang]e in die timmer-
manswinkel niet heeft
ontmoet een persoon aan
wien hij een reispenning
heeft gevraagd?

5.

Of hij aan derzelve persoon
niet heeft voorgegeeven dat
hij een kruidenierswinkel
had gedaen, en dat zijn
huis was afgebrand?

6.

Of die persoon bij hem gev[ang]e
bekend is?

scan 82, folio 82

7.

De gev[ang]e zegt: Ja, dat het dezelve persoon is geweest welke hij in de timmermanswinkel heeft zien staen en aan wien hij om een reispensing gevraagd en voorgegeeven heeft dat hij gev[ang]e een kruidenierswinkel had gedaen en dat zijn gevangens huis was afgebrand.

8.

De gev[ang]e zegt: Het kan weesen, dat die persoon daar is geweest, maar ik heb hem niet gezien.

9.

De gev[ang]e zegt: Ik denk van ja.

10.

De gev[ang]e zegt: Niet van zijn vrouw te zijn gescheide.

11.

De gev[ang]e zegt: Doordat hem op zijn reis zijn geld was ontstoole, en dat hij een ongemak aan het hoofd heeft gekreegen.

7.

Of het niet dezelve persoon is, die laastleeden regtdag geweest zijnde vrijdag den 12 october 1792 en als toen aanhebbende een blauw rok, wanneer hij gev[ang]e voor de regtbank was, in zijn gevang[en]s presentie heeft verklaard dat hij gev[ang]e bij hem aan huis is geweest?

8.

Of hij gev[ang]e in de voorgemelde timmermanswinkel niet mede heeft gezien de persoon welke met de voorgemelde persoon als voren in zijn gevangens presentie is geweest, en als toen aan had een witte rok?

9.

Of de affaire of de uitdragerswinkel welke zijn gev[ange]s vrouw doet, hem mede aangaat?

10.

Of hij gev[ang]e van zijn vrouw uit het huwelijk is gescheiden daar of hij met dezelve in gemeenschap van goederen nog heeft geleefd?

11.

Om wat redenen hij gev[ang]e zich zoo lang van huis heeft geabsendeerd?

v[er]te

scan 83, folio 82v

12.
De gev[ang]e zegt: Zonder weete
van zijn vrouw niet uit
Amsterdam te zijn vertrokken.

13.
De gev[ang]e zegt: Ja zig
ten hoogsten daardoor
strafwaardig te hebben
gemaakt.

14.
De gev[ang]e zegt: Niets tot
zijne versooning of ver-
ontschuldiging weet bij
te brengen, maar genade te verzoeken.

Aldus gevraagd, geantwoord en gere-
sumeert, præsent alle de heeren welge-
boore mannen en bij de gevange
onderteekend op den 19 october 1792.
(onderstond & is geteekend) dit merk X is gesteld
bij de gevangenen **Philip Bosch**. (verder stond)
Mij præsent. (is get[EEKEND]) Fred[erik] Booij.
secretaris.

Vergadering van den heer
bailliuw en h[oog]e h[eer]en commissarissen
welgeboore mannen
IJsbrand van Wateringe en
Arie van der Zaal, den 4^e
december 1792.

De gevange **Dammis van Steijn**, voor hun edele

12.
Of zulks is geweest met meede-
weeten of voorkennis van
zijn gev[angen]s vrouw?

13.
Of hij gev[ang]e niet moet bekennen
met zich uit te geeven, als
iemand die door de brand
ongelukkig was geworden.
En op die wijze geld te
collecteeren, zich aan swaere
straffen te hebben schuldig
gemaakt?

14.
Wat hij gev[ang]e tot zijn ver-
sooning heeft bij te brengen?

scan 83, folio 83

agtbare gebragt zijnde, en aldaar gehoord, zegt: Te zijn genaamd **Dammis van Steijn**, alias **Dammis Olijk**, oud omtrend vijftig jaar, geboortig van *Lis*, van kostwinning een mollenvanger te zijn, laast gewoond hebbende te *Katwijk aan Rhijn*, leggende nog eenige van zijne goederen bij **Gerrit Plas** te *Katwijk*, alswaar hij heeft t' huis geleegeen, dog zedert n. jaar laastleden er niet te hebben t' huis geleegeen, en geduurende dat hij daar vandaen geweest is nergens te hebben t' huis geleegeen, maar hier en daar in een barg zig te hebben opgehouden, en nu tusschen zondag en maandagnagt uit de barg van **Jan Verdegaal**, staande op de afgebrooke wooning van dezelve **Jan Verdegaal** onder *Lisse*.

Zegt gepasseerde zaterdagavond de klokke omtrend ses uren van **Jan Webbe** te zijn gegaan, in een winkeltje bij **Hein van Jugen** en aldaar voor negen duiten kaas te hebben gekogt en voor vier a vijf duiten hanhagel, vervolgens van daar te zijn gegaan na de barg van **Jan Verdegaal** en in dezelve gaan leggen tot zondags voormiddags de klokke elf uren, wanneer hij uit dezelve gegaan is om zijn gevoeg te doen en na verloop van twee á drie minuten, daar weder is ingegaan, en er in is gebleeven, tot dat hij door de dienaar van de justitie daar vandaan is gehaald en na 't gevangenhuis alhier

v[er]te

scan 84, folio 83v

gebracht.

Aldus gehoord en bij de gevange eigenhandig onderteekend in præsentie van heeren commissarisse welgeboore mannen IJsbrand van Wateringe en Arie van der Zaal den 4 december 1792. (is get[EEKEND]) **Dammis van Steijn**. (onder stond) Mij præsent (get[EEKEND]) Fred[erik] Booij. secretaris.

Regtdag 7 dec[em]b[er] 1792.
Præsent de h[ee]r bailliuw
en alle de welgebore mannen.

Artikelen en vraagpoincter door ofte van wegens de wel edele gestrenghe heer Pieter Willem Boers, als bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, gedaen maken en overgeleevert aan de edele agtbare heeren welgeboore mannen der vier dorpen, omme daar opgehoord ende geexamineert te worden de persoon van **Dammis van Stein** geboortig van *Lisse*, dog nu geen vaste woonplaats hebbende en tegenswoordig zijn heer bailliuws gevange.

Art[icu]l. 1.
De gev[ang]le zegt van: Neen, niet uit den barg geweest te hebben.
Gijsbert van Parijs in judicio¹⁴⁶ compareerende¹⁴⁷ zegt de gev[ang]le **Dammis van Stein** aan, dat hij hem circa half zeven uren heeft gezien, met twee andere personen tusschen welke hij instond en dat hij zijn paard met de sweep slaande, voorn[oemd]e Dammis van Stein gezegt heeft, zoo man raak wat, vaak wat.

2.
Niet gevraagd.

Art[icu]l. 1.
Te vragen of hij gev[ang]le gepasseerde zondagavond niet is geweest op de *Agterweg* te *Lisse* op de hoogte van de plaats van den heer van Buuren?

2.
Of hij gev[ang]le daar met twee personen bij zig heeft gehad?

¹⁴⁶ in judicio: in de rechtbank

¹⁴⁷ compareerende: verschenen zijnde

scan 84, folio 84

3.
Niet gevraagd.	3.
Wie dezelve geweest zijn?
4.
Niet gevraagd.	4.
Wat hij gev[ang]le daar te doen had?
5.
Niet gevraagd.	5.
Of zulks niet is geweest zo om de streek van half zeeven of zeven uren?
6.
Niet geantwoord.	6.
Of hij gev[ang]le daar niet als toen heeft ontmoet Gijsbert van Parijs welke met zijn vrouw op een chais de Agterweg is langs komen rijden.
7.
De gev[ang]le zegt: Omdat hij geen geld had.	7.
Wat hij gev[ang]le voor redenen gehad heeft om hier en elders zonder vaste woonplaats zich op te houden
8.
De gev[ang]le zegt: Aan Jan Van Duikeren wel dog niet aan Carel Prins .	8.
Of hij gev[ang]le geen kennis heeft aan Jan van Duikeren van <i>Rhijnsburg</i> en aan eene Carel Prins van Heemsteede ?
9.
De gev[ang]le zegt: Sints Lisser kermis hen niet gezien te hebben, dogh dat hij gepasseerde woensdag over agt dagen te <i>Leiden</i> is geweest aan de <i>Rijnsburgerpoort</i> bij Naatje in 't koffijhuis, en dat een vrouw van <i>Rijnsburg</i> aan hem heeft vertelt, dat Jan van Duikeren eene Klaas, woonende in de <i>Kerkstraet</i> te <i>Katwijk-Binnen</i> had opgelegd voor een daalder aan geld of eeten?	9.
Of hij met dezelve geen omgang gehouden heeft?
10.
De gev[ang]le zegt: Niet te <i>Lisse</i> maar dat Jan van Duikeren wel te <i>Catwijk</i> met hem in de hooijbarg bij Hend[ri]k van Berkel staande heeft geslaapen.	10.
Of dezelve niet met hen nu en dan mede in de bargaen heeft geslapen?

v[er]te

scan 85, folio 84v

11.
Vervalt.

11.
Zo ja, waar en wanneer?

12.
De gev[ang]e zegt: Neen zulks
niet te hebben geweeten?

12.
Of hij gev[ang]e niet weet, dat
niet als een landloper zonder
vaste woonplaats of thuis
leg te hebben, mag rond lopen?

13.
De gev[ang]e zegt: Te belooven
dat hij voortaan zorg zal
dragen werk te krijgen en
niet meer zal rondswerven.

13.
Wat hij gev[ang]e ter zijner veront-
schuldiging weet in te brengen?

Aldus gevraagd,geantwoord, geresumeert en
heeft de gevangene nadat het vorenstaande
aan hem was voorgeleesen, daarbij geper-
sisteert en deze onderteekend op den sevende
december 1792. (is get[eekend]) **Dammis van Steijn**
(onderstond) in kennisse van mij geswoore wel-
geboore man bij absentie van de secretaris.
(get[eekend]) IJsbrand van Wateringe.

Regtdag den 13 december 1792.
Præsent alle de heere welgeb[oore]
mannen &de heer bailliuw.

Eisch.

Pieter Willem Boers, als bailliuw van
Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en
Voorhout, r[atione] o[fficii]¹⁴⁸ eisscher, beklagt in de
openbaare vierschaer, der edele agtbare
heeren welgeboore mannen der voorsch[reve]
dorpen en ambagten, **Philip Bosch**,
gewoond hebbende te *Amsterdam*, doch
tegenwoordig zijn heer bailliuis gevange
ter oorzake hij gevange van inplaatse van
op eene behoorlijke wijze voor hem en zijn
huijsgezin de kost te winnen; zich niet
heeft ontzien, omme onder een valsch voor-
geeven gelt te collecteeren en bedelarijen

¹⁴⁸ ratione officii: ambtshalve

scan 85, folio 85

te doen. en speciaal dat hij gevange in de gepasseerde maand junij aan het huis van **Gijsbert van Parijs**, woonende te *Lisse* is geweest, en aldaar heeft voorgegeeven ongelukkig geworden te weesen door de brand, en om een aalmoes heeft gevraagd, en één gulden als toen heeft ontvangen.

Dat hij op woensdag geweest zijnde den 5 september laastleeden, weder is geweest aan het huis van voorn[oemde] **Gijsbert van Parijs** en aldaar weder om een reispenning heeft gevraagd.

Dat hij gevange op dezelve woensdag mede is geweest aan de huijse van de predikanten van *Lisse* en van *Hillegom*, en aldaar mede onder een valsch voorgeeven, dat zijn huis was afgebrand en aldaar om een aalmoes heeft gevraagd.

Dat hij gevange eenige tijd voor de voorge- melde woensdag is geweest te *Catwijk- Binnen* en aldaar aan **Jan Roodhuisen** timmermansbaas aldaar, heeft verzogt om een reispenning en heeft voorgegeeven, dat hij een kruidenierswinkel had gedaan en dat zijn gevangens huis was afgebrand.

Alles blijkende uit des gevangens eige confessie buiten pijn en banden van ijzer gedaan¹⁴⁹ en uit de informatien en verklaaringen door hem heer bailliuw aan hun edele agtbare overgelegd. En zodanige vagebonden en bedriegelijke bedelaars, volgens de placaete¹⁵⁰ van den lande en ten afschrik van andere exemplaar behoore te worde gestraft.

Zoo concludeert hij heer baill[iu]w

v[er]te

¹⁴⁹ buiten pijn en banden van ijzer gedaan: zonder gegeseld te zijn, alleen dan is de bekentenis rechtsgeldig

¹⁵⁰ placaete: wetgeving

scan 86, folio 85v

en eisscher r[attione] o[fficii] dat hij gev[ang]e
 bij vonnisse van w[el]edele agt[bare]
 zal worden gecondemneert¹⁵¹,
 omme gebragt te worden
 op het schavot ter plaatse
 waar men gewoon is justi-
 tie te doen. En aldaar
 aan een paal gebonden
 zijnde, wel strengelijk met
 roede zal worden gegees-
 selt, ende voortd voor den
 tijd van tien jaaren zal
 worden gebannen uit den
 lande van Holland en
 Westvriesland, zoo wijd
 en zijd de paalen van dien
 zijn strekkende zonder
 middelerwijlen daat weder
 binnen te mogen koomen
 op poene¹⁵² van swaarder
 straffe, ende voorts zal
 worden gecondemneert in
 de kosten en misen van
 justitie, ofte tot andere &c.
 (is get[EEKEND]) P.W. Boers.

in de kantlijn:

Fiat acte van
 onvermogen,
 den 13 dec[em]b[er]
 1792. (ge[EEKEND])
 IJsbrand van
 Wateringe. Arij
 van der Zaal.

Vonnis.

Welgeboore mannen van Noordwijckerhout,
 Hillegom, Lisse en Voorhout, gezien ende
 geëxamineert hebbende, de crimineelen
 eisch en conclusie van den weledele gestr[eng]e
 heer Pieter Willem Boers als bailliuw der
 voorgemelde dorpen en ambagten r[attione] o[fficii] ge-
 daan ende genoomen, tegens **Philip Bosch**,
 gewoond hebbende te *Amsterdam*, dog tegens-
 woordig zijn heer bailliuis gevange, voorts
 gezien ende geëxamineert hebbende des gevangs
 eigen confessie, buiten pijn en bande van

¹⁵¹ gecondemneert: veroordeeld
¹⁵² poene: straffe

scan 86, folio 86

eijsser gedaan, alsmede de verklaringen en informatien door welgem[elde] heer bailliuw aan hun ed[ele] agtb[are] overgelegd; ende voorts gelet hebbende, waar op in deeze te letten stond, doende regt uit den naam ende van wegens de edele grootmogende heeren Staaten van Holland ende Westvriesland, condemneeren denzelven gevange, omme gebragt te worden op het schavot, ter plaatse alwaar men gewoon is justitie te doen; en aldaar doord den scherpreger aan een paal gebonden zijnde, wel strengelijk met roeden zal worden gegeeselt; bannen voorts de gevange voor de tijd van vijf jaaren uit den lande van Hollan en Westvriesland, zoo wijd en zijd de paalen van dien zijn strekkende, zonder middelerwijle daar weder binnen te mogen komen op poene¹⁵³ van swaarder straffe, condemneeren voorts de gevangene in de kosten en misen van justitie. Ontzeggen eindelijk de heer eisscher zijne verdere eisch en conclusie op ende jeegens de gevange gedaen en genoomen.

Actum bij alle de heere welgebore mannen gearresteerd en gepronuntieerd den 13^e december 1792. (is get[eekend]) IJsbrand van Wateringe Arij van der Zaal.

De heer bailliuw heeft aan de vierschaar voorgedragen dat de gedetineerde **Dammis van Steijn**, alias **Dammis Olijk**, wat hem h[ee]r bailliuw betreft wel kan worden gerelaxeert¹⁵⁴. Op welke voordragt h[ooge] h[eere] welgebore mannen de gedetineerde Dammis van Steijn hebben gerelaxeert, met saricule aanzegging van zig voortaan beter te gedragen. den 13 dec[em]b[er] 1792.

v[er]te

¹⁵³ poene: straffe

¹⁵⁴ gerelaxeert: met rust gelaten

scan 87, folio 86v

Regtdag den 7 junij 1793.
Præsent de h[ee]r bailliuw en
alle welgebore mannen.

Lijste van de persoonen bij
zijne hoogheid geëligeerd¹⁵⁵
tot welgeboore mannen
van Noordwijckerhout, Hil-
legom, Lisse en Voorhout.

in de kantlijn:

Den 7 junij 1793
alle de welge-
bore mannen
beëdigd. (onderstond)
Mij præsent.
(is getekend)
Fred[erik] Booij.
secretaris.

Jan Pickaart te *Hillegom*.
Jacobus Vreedenburg te *Voorhout*.
Huibert Breeroo te *Lisse*.
Gijsbert Nieuwboer te *Hillegom*.
Willem van der Toorn te *Hillegom*.
Cornelis de Graaf te *Lisse*.
Cornelis Wassenaer te *Voorhout*.
Hendrik van Delft te *Noordwijckerhout*.
Dirk Koutijs te *Noordwijckerhout*.

's-Gravenhage den 9 februarij 1793 (get[eekend])
W[illem] Pr[ins] v[an] Orange. (verderstond) Ter ordon-
nantie van zijne hoogheid (is get[eeken]d)
P.J. de Larreij.

Regtdag den 18 maart
1794. Præsent de heer
bailliuw en alle de welge-
bore mannen demto¹⁵⁶ G[ijsber]t
Nieuwboer.

Compareerden voor de edele agtbaare
heeren geswoore welgeboore mannen
van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse
en Voorhout, **Jan van der Horst** en
Ruth Venus, woonende onder *Hillegom*,

¹⁵⁵ geëligeerd: uitkeuzen

¹⁵⁶ demto: uitgezonderd, behalve

scan 87, folio 87

dewelke verklaarde ter requisitie van den weledele gestrengen heer Pieter Willem Boers, bailliuw van de voorsch[reve]n dorpen en ambagten, waar en waarachtig te weesen dat zij deposanten met en beneevens Claas Hoogtijling, in de nagt tuschen gepasseerde donderdag en vrijdag zig hebben bevonden in het bosch van den heer van der Ploeg, gelegen aan de *Trekvaart* tussen *Bartenbrug* en de *Kalkovens* onder *Hillegom*, met oogmerk eenige ontdekking te doen, aangaanded het gemis van een groote quantiteit takkebossen zoo aan den eersten comparant **Jan van der Horst**, als **Pieter van den Berg** in eigendom toebehoorende; dat in den zelven nagt tussen half vier en vier uren, zij drie mans personen hebben gezien, welke uit het voorzeide bosch bezig waaren een partije takkebossen te laden in een schuit liggende in de vaart tegen het bosch aan, dat hij eerste comparant dezelve personen **Willem Vogelstruis**, **Jan Vogelstruijs** en **Simon Bronsgeest**, de twee eerstgemelde bij hun bekend onder de naam van **de Gans** daarover heeft onderhouden; dat dezelve personen zig willende redden met te zeggen, dat het takkebossen van **Velthoven** waren, dog daar van door hun comparante beter onderrigt zijnde en zij hun onder 't oog gebragt hebbende dat ze gestoolen hadden,

v[er]te

scan 88, folio 87v

kwamen de voornoemde **Willem** en **Jan Vogelstruis** en **Sijmen Bronsgeest** de comparanten al huilende agterna lopen tot dicht bij het huis van den eersten comparant, biddende en smeevende hem van 't zelve niet aan te geeven; en beloovende de shades wel te willen vergoeden.

Geevende de comparanten voor reden van weetenschap het hier voor bij hun verklaarden gezien, gehoord, ondervonden en alsnog in goede geheugenisse te hebben, zeggende tot bevestiging van dien.

Zoo waarlijk helpe mj god almagtig.

Actum in de crimineele vierschaar van de voorsch[reve]n dorpen en ambagten te Lisse op heeden den 18 maart 1794. Præsant alle de heeren welgeboore mannen demto¹⁵⁷ de welgeboore man Nieuwboer. (get[eekend]) Jan Pickaert. Jacobus Vreedenburg (verder stond) Mij præsant (is get[eekend]) Fred[er]ik Booij. secretaris.

De heer bailliuw verzoekt decreet van apprehensie¹⁵⁸ op de persoonen van **Willem Vogelstruis**, **Jan Vogelstruis** en **Simon Bronsgeest**, de twee eerstgemelde bekend onder de naam van **de Gans**; ter zake van gepleegde dieverije.

Welgeboore mannen verleenen het verzogte decreet den 18 maart 1794.

¹⁵⁷ demto: uitgezonderd, behalve

¹⁵⁸ decreet van apprehensie: bevel tot gevangenneming

scan 88, folio 89

Regtdag den 12 april
1794. Present de heer
bailliuw en alle de wel-
geboore mannen demto de
welgeboore man Nieuwboer.

De gevange **Willem Vogelstruijs**, anders door
de gewandeling genaamd **Willem de Gans**,
oud 23 jaaren, zijnde een daggelder, woonende
onder *Hillegom* en daar van geboortig, zegt
tusschen donderdag en vrijdag nagt den
16 maart 1794 met zijn broeder **Jan Vogel-
struijs** anders genaamd **Jan de Gans**,
en **Sijmen Bronsgeest**, te zijn geweest
in zeeker bosch tusschen *Bartenbrug*
en de *Kalkovens*, en uit het zelve dertig
takkebosschen hebben weggenoonen en
gebragt aan de kant bij de vaart
met oogmerk dezelve in hun daar
liggende schuit te laden, als mede dat
hij met dezelve persoonen tusschen zondag
en maandag nagt van den 23 laastleden
van de *Zanderije* agter *Hillegom* hebben
weggenoonen drie kruiwagens.

De gevange **Johannes Vogelstruijs** anders
genaamd **Jan de Gans**, oud 22 jaar, zijnde
een daggelder geboortig van *Hillegom*
zegt: tusschen donderdag vrijdag
nagt in de maand maart en zoo hij
meend omtrend op de helft van de maan
met zijn broeder **Willem Vogelstruijs**
anders genaamd **Willem de Gans** en
Sijmen Bronsgeest, uit zeeker bosch gelegen

v[er]te

scan 89, folio 89v

aan de *Trekvaart*, tusschen *Bartenbrug* en de *Kalkovens*, hebben wegge-
noomen, dertig takkeboschen en gebragt
aan de vaart met oogmerk om dezelve
op hun schuit daar liggende te laaden,
alsmede dat hij met dezelve twee
persoonen op zondag den 23 maart
laastleeden van de *Zanderije* onder en
agter *Hillegom* hebben weggenoomen
drie kruijwagens.

De gevangen **Sijmen Bronsgeest** oud
26 jaar, zijnde een daggelder, geboortig
van en woonende te *Hillegom*, zegt
met **Willem** en **Jan Vogelstruijs** door
de wandeling genaamd **Willem** en
Jan de Gans, nu omtrend vier weken
geleeden, des nagts te zijn geweest,
in zeeker bosch tusschen *Bartenbrug*
en de *Kalkovens*, en uit het zelve
bosch weggenoomen dertig takkebossen
en gebragt aan de kant omtrend de
vaart, met oogmerk dezelve in de
schuit van hun, aldaar liggende op te-
laaden en vervolgens te verkoopen, als
meede dat hij met dezelve persoonen
tusschen zondag en maandag nagt
van 23 maart laastleeden van de
Zanderije agter *Hillegom* hebben wegge-
noomen drie kruijwagens.

Regtdag den 30 april 1794.

Præsent de h[ee]r bailliuw en alle
de welgeboore mannen, demto¹⁵⁹ de
welgeboore man Nieuboer (welke
overleeden is).

Articulen en vraagpoincten,

¹⁵⁹ demto: uitgezonderd, behalve

scan 89, folio 90

aan de edele agtbare
heeren welgeboore mannen
van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout,
door ofte vanweegens de
weledele gestrenghe heer
Pieter Willem Boers, als
bailliuw der voorgemelde
dorpen en ambagten r[ationne] o[fficii]¹⁶⁰
overlegd, ten einde daar
op gehoord en geëxamineert
te worden de persoon van
Sijmen Bronsgeest, ge-
woond hebbende te *Hillegom*,
dog teegenswoordig zijn
heer bailliuws gevange.

Te vraagen:

Art[icu]l 1.

De gev[ang]le zegt: Genaamd te zijn **Simon Bronsgeest**, geboortig van en gewond hebbende te *Hillegom*, oud te zijn omtrend 26. jaar en van kostwinning een arrebeider te zijn.

2.

De gev[ang]le zegt: Dat hij en zijne mede gevangenen van zints waren, dezelve te *Haarlem* te verkoopen.

Art[icu]l 1.

Zijn gevangens naam, toenaam, geboorteplaats, woonplaats, ouderdom en middel van bestaan?

2.

Waar of hij gev[ang]le van intentie was de takkebosschen, welke hij in de maand maart van dezen jaar 1794 beneevens **Jan Vogelstruijs en Willem Vogelstruijs** uit het bosch tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug* weggenoomen hadden en in hun schuit meende te laden, te verkoopen?

v[er]te

¹⁶⁰ ratione officii: ambtshalve

scan 90, folio 90v

3.

De gev[ang]e zegt: Neen, maar zij lagen op de kant, alwaar hij en zijne mede gevangenen dezelve gebragt hadden.

4.

De gev[ang]e zegt: Neen,

5.

Vervalt.

6.

Vervalt.

7.

De gev[ang]e zegt: Neen.

De gev[ang]e zegt op de resumtie¹⁶¹:

Ja.

8.

Vervalt.

De gev[ang]e zegt op de resumtie:

Dezelve te hebben gestolen.

9.

De gev[ang]e zegt nooit takkebosschen te hebben verkogt.

De gev[ang]e zegt op de resumtie de vijfhondert takkenbosschen welke hij beneevens zijne mede gevangenen, van deplaats van

3.

Of niet reeds eenige takkebosschen welke hij gevange nevens de voorn[oemde] personen uit het voorn[oemde] bosch op de kant van het water gelegd hadden door hem of voorn[oemde] personen in de schuur die zij bij hun hadden, zijn gelaaden?

4.

Of hij gev[ang]e niet meermalen takkebosschen uit het voorn[oemd]e bosch heeft gestolen?

5.

Zo hij zegt Ja, te vragen: Hoe menigmaalen hij dat wel gedaan heeft. En of de voorn[oemde] **Jan Vogelstruis** en **Willem Vogelstruis** daar altoos bij geweest zijn?

6.

En wat zij met die takkebosschen gedaan hebben?

7.

Of hij gev[ang]e nevens voorgem[eld]e personen niet wel takkenbosschen te *Haarlem* of elders hebben te koop geveilt?

8.

Zo ja hoe zij aan dezelve gekoomen zijn?

9.

En of zij er ook hebben verkogt, en zo ja? waar, en aan wie?

¹⁶¹ resumtie: resumptie, samenvatting

scan 90, folio 91

mevrouw **Hogendorp** en de hondert takkenbosschen die zij uit het duin van den heer **Six**, toebehoorende aan **Christiaan Strooman**, in het begin van maart dezes jaars in de voor-nagt hebben gestoolen, daags daaraan te hebben verkogt te *Haarlem*, te weeten: vier hondert op de *Brouwersvaart* aan de castelein, hondert aan een spekslager in de *Zijlstraet* en hondert aan **Gabriel van Veggelen** te zamen voor vier en twintig guldens tien stuijvers; 't welke **Willem Vogelstruis** heeft ontvangen en onder hun driën verdeelt, hebbende ieder een derde gedeelte daarvan gehad.

10.

De gev[ang]e zegt: Dezelve des nagts tusschen vier en vijf uren te hebben weggenoomen.

11.

De gev[ang]e zegt: Met dezelve zand te *Bloemendaal* te hebben gekrooijen, te weeten hij tien dagen en zijne mede gevangenen veertien dagen.

12.

De gev[ang]e zegt: Dezelve in hunne slaapsteeden te hebben gelaaten.

13.

De gev[ang]e zegt: Niet met al-maar hij dorst in het dorp van *Hillegom* niet komen omdat hij gestoolen had.

14.

De gev[ang]e zegt: Dienzelve avond van zijne apprehensie nog zoude vertrokken hebben na de droog-makerije te Rotterdam om te zien daaraan werk te koomen.

10.

Op wat wijs hij gev[ang]e nevens voorn[oemd]e personen de drie kruiwagens van de afzanderije te *Hillegom* hebben gestoolen?

11.

Wat zij met dezelve hebben gedaan?

12.

Waar hij dezelve hebben gelaaten?

13.

Wat hij gev[ang]e in de zogenaemde *Ruigenhoek* ter plaatse daar hij geapprehendeert¹⁶² is, te doen had?

14.

Waar hij gev[ang]e intentie had van daar vertrekkende na te gaan zo hij niet geapprehendeert was geworden?

v[er]te

¹⁶² geapprehendeert: gevangengenomen

scan 91, folio 91v

15.
De gev[ang]e zegt: Ja.

16.
De gev[ang]e zegt: Omdat hij
een stookje hout van de
plaats van de gravinne **van Hogendorp** genoomen had.

17.
De gev[ang]e zegt: Daar voor agt
dagen te water en te brood
te hebben gezeeten en twee
jaaren te zijn gebannen.

18.
De gev[ang]e zegt: Het uit
armoede gedaan te hebben
en genade te verzoeken.

Aldus gevraagd, geantwoord, geresumeert
en op de resumtie geantwoord op 't raadhuis
te Lisse, præsent alle de welgebore manne
demto Nieuboer op de 30 april 1794
en bij de gevange eigenhandig ondertekend
op dato als boven. (is get[eekend]) Dit merrk X is
gesteld bij **Sijmen Bronsgeest**. (onder stond)
Mij præsent. (get[eekend]) Fred[erik] Booij.
Secretaris.

Artikulen en vraag-
poincten aan de edele
agtbare heeren welgebore
mannen van Noordwijckerhout,
Hillegom, Lisse en Voorhout,
overgelevert door ofte van
weegens de weledele gestrenghe
heer Pieter Willem Boers,
als bailliuw der voornoemde

15.
Of hij gev[ang]e met meerder alhier
in detentie gezeete heeft?

16.
Zo ja, om welke reden?

17.
Of hij gev[ang]e deswegens ook
eenige straf heeft ondergaan
en zo ja, welke?

18.
Wat hij gev[ang]e tot zijne
verschooning heeft bij te
brengen?

scan 91, folio 92

dorpen en ambagten r[atione] o[fficii]¹⁶³ omme daarop gegoord ende geëxamineert te worden de persoon van **Willem Vogelstruis**, gewoond hebbende onder *Hillegom*, dog tegenswoordig zijn heer eisschers gevange.

Te vragen:

Art[icu]l 1.

De gev[ang]e zegt: Genaamd te zijn **Willem Vogelstruis**. geboortig van en woonende te *Hillegom*, oud 23 jaar en van bestaan een arrebeider te zijn.

2.

De gev[ang]e zegt: Van intentie te zijn dezelve te Haarlem te verkoopen.

3.

De gev[ang]e zegt: Hondert takkebosschen.

4.

De gev[ang]e zegt: Ja zulks met zijn mede gevangenen **Johannes Vogelstruis** en **Sijmen Bronsgeest** te hebben gedaen.

Art[icu]l 1.

Zijn gevangens naam, toenaam. geboorteplaats, woonplaats, ouderdom. en middel van bestaan?

2.

Waar hij gev[ang]e van intentie was, de takkebosschen, welke hij in de maend maart van dezer lopende jaare 1794 beneevens zijn broeder **Jan Vogelstruijs** en **Sijmen Bronsgeest**, uit het bosch, tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug* weggenoomen hadden en in hun schuit meende te laade, te verkoopen?

3.

Hoeveel takkebosschen hij gev[ang]e nevens zijn broeder **Jan Vogelstruijs** en **Sijmen Bronsgeest** van intentie waren uit het voorn[oemde] bosch te steelen?

4.

Of hij gev[ang]e met zijn voorn[oemde] medegevangen ook niet heeft gestoolen in het voorjaar van dit jaar 1794 op zekere avond in de voornagt van de plaats van de gravinne **van Hogendorp** vijfhondert takkenbosschen?

v[er]te

¹⁶³ ratione officii: ambtshalve

scan 92, folio 92v

5.
De gev[ang]e zegt: Ja zulks met
ezelve te hebben gedaen.
6.
De gev[ang]e zegt: Te *Haarlem*, daags
nadat zij die gestoolen hadde,
te weeten: vier hondert op de
Brouwersvaart bij een castelein, hondert in de *Zijlstraat* bij een
spekslager en hondert bij **Gabriel van Veggel**.
7.
De gev[ang]e zegt: vier guldens
van 't hondert te hebben
gemaakt, uitgenomen die
zij aan de spekslager hebbe
verkogt, waar voor zij vier
guldens en tien stuivers hebben gehad.
8.
De gev[ang]e zegt: Dat hij het geld
ontvangen heeft.
9.
De gev[ang]e zegt: Een derde
part.
10.
De gev[ang]e zegt: Ieder mede
een derde part.
11.
De gev[ang]e zegt: Dezelfen te hebben
gedrage een eindwegs en alzoo
van daar medegenomen.
5.
Of hij gev[ang]e met zijne medegevangene
in dezelve avond of nagt wanneer
zij gen[oemde] takkebosschen van de
plaats van de gravinne **van
Hogendorp** hebben gestoolen ook
niet hebben gestoolen hondert takke-
bosschen liggende in het duin
van de heer **Six** en toebehorende
Christiaan Stroom
6.
Waar en wanneer en bij wie zij
dezelve zes hondert takkebosschen
hebben verkogt?
7.
Voor wat prijs, zij dezelve zes hon-
dert takkebosschen hebben
verkogt?
8.
Wie daarvoor het geld ontvan-
gen heeft?
9.
Hoe veel hij gev[ang]e daar van
gehad heeft?
10.
Hoe veel zijne medegevangenen
gehad hebben?
11.
Op wat wijze hij gevangene nevens
zijne medegevangenen de drie
kruijwagens van de afzanderije te
Hillegom hebben gestoolen?

scan 92, folio 93

12.

De gev[ang]e zegt: Dat zij daarmede te *Bloemendaal* zand gekrooijen hebben.

13.

De gev[ang]e zegt: Bij zijne zuster te Haarlem.

14.

De gev[ang]e zegt: Neen.

15.

Vervalt.

16.

De gev[ang]e zegt: Genade te verzoeken.

Aldus gevraagd, geantwoord en geresumeerd op 't raadhuis te Lisse, præsent alle de welgeboore mannen demto de welgeboore man Nieuwboer op den 30 april 1794 en bij de gevangene eigenhandig onderteekend. (is get[eekend]) Dit merk X is gesteld bij de gevangene **Willem Vogelstruijs**. (onderstond) Mij præsent (get[eekend]) Fred[erik] Booijs secretaris.

Artikulen en vraag poinxten aan de edele agtbare heeren welgeboore mannen van Noortwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, door ofte van wegens de wel edele

12.

Wat zij met dezelve hebben gedaan?

13.

Waar zij dezelve hebben gelaaten?

14.

Of hij gev[ang]e niet meermalen takkebosschen met zijne voorn[oemde] medegevangene heeft gestoolen?

15.

Zoo ja, waar?

16.

Wat hij gev[ang]e tot zijne verschoning weet bij te brengen?

v[er]te

scan 93, folio 93v

gestrenghe heer Pieter Willem Boers als bailliuw der voor[noemde] dorpen en ambagten r[atione] o[fficii] overgelegd. Ten einde daar op gehoord ende geëxamineert te worden de persoon van **Jan Vogelstruijs**, gewoond hebbende onder *Hillegom*, dog teegenswoordig zijn heer bailliuws gevange.

Art[icu]l 1.

De gev[ang]e zegt: Te zijn genaamd **Johannes Vogelstruis**, geboortig van en woonende te *Hillegom*, oud 22. jaar en een arrebeider van zijn bestaan te zijn.

2.

De gev[ang]e zegt: Dat **Sijmen Bronsgeest**, hondert takkebosschen had verkogt en dat zij van intentie waren daar van hondert bosschen weg te voeren, dog dat zij daar in zijn verhindert geworden.

3.

De gev[ang]e zegt Neen, maar daar leijen er reeds dertig welke zij aldaar gebragt hadden.

Art[icu]l 1.

Zijn gevanges naam, toenaam, geboorteplaats. woonplaats ouderdom, en middel van bestaan?

2.

Waar hij gevange van intentie was, de takkebossche, welke hij in de maand maart van dezen lopende jaare 1794 beneevens zijne broeder **Willem Vogelstruijs** en **Sijmen Bronsgeest** uit het bosch tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug*, weggenoomen hadden en in hun schuit meende te laade, te verkoopen?

3.

Of niet reeds eenige takkebosschen welke hij gevange nevens voorn[oemde] personen uit het voorsch[reven] bosch op de kant van het water gelegd hadden voor hen, of voorz[egde] personen in de schuit die zij bij hun hadden zijn gelaaden?

scan 93, folio 94

4.
De gev[ang]e zegt: Daar ter plaatse niet, maar van de plaats van **Hogendorp** en uit het duin van **Six** bij de *Witte Hond*, met behulp van zijn broeder **Willem**, en **Sijmen Bronsgeest**, mede gevangenen alhier.
5.
De gev[ang]e zegt: Vijfhondert takkebosschen van de plaats van **Hogendorp** te hebben gestolen op zekeren avond of in de voornagt tusschen tien en elf uren, anderhalf week voordat zij in maart uit het bosch tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug* de takkebosschen weggenomen hebben.
6.
De gev[ang]e zegt: Hondert, toebehoordende **Christiaan Stroom** en in dezelve avond of voornagt, wanneer zij de vijfhondert van de plaats van **Hogendorp** gestolen hebben.
7.
De gev[ang]e zegt: Te *Haarlem*, daegs na dat zij die gestolen hadden, aan een castelein op de *Brouwersvaert* vier hondert, aen een spekslager in de *Zijlstraet* **Pieter van de Velde** hondert en hondert aan **Gabriel de Veggel**.
8.
De gev[ang]e zegt: De vier hondert voor sestien guldens de eene hondert aen de spekslager voor f 4: 10: - en de hondert verkogt aan **Gabriel van Veggel** voor vier guldens, en dus te zaamen voor f 24: 10: - te hebben verkogt.

4.
Of hij gev[ang]e niet meermalen takkebosschen zoo uit het voore bosch als ergens elders heeft gestolen?
5.
Hoeveel hij gevangene benevens zijne mede gevangene van de plaats van **Hogendorp** wel gestolen hebben en wanneer zulks geweest is?
6.
Hoeveel takkebosschen hij gevangene en zijne mede gevangenen uit het duin van **Six** gestolen hebben, wie dezelve toebehoorden en wanneer zulks geweest is?
7.
Waar, wanneer en bij wie zij de laastgemelde ses hondert takkebosschen verkogt hebben?
8.
Voor wat prijs zij dezelve seshondert takkebosschen verkogt hebben?

scan 94, folio 94v

9.
De gev[ang]e zegt: Zijne mede
gevangene Willem Vogelstruis .	9.
Wie daarvoor het geld ontvan-
gen heeft?
10.
De gev[ang]e zegt: Daarvan een
derde gedeelte te hebben
gehad.	10.
Hoeveel hij gev[ang]e daar van gehad
heeft?
11.
De gev[ang]e zegt: Ider mede
een derde gedeelte.	11.
Hoe veel zijne mede gevangenen.
12.
De gev[ang]e zegt: Dezelve op een
nacht tusschen twee en drie
uuren te hebben weggenomen
liggende hij en zijne mede
gevangene ieder er een
op hun schouder.	12.
Op wat wijs hij gevange nevens
voornoemde personen de drie
kruijwagens van de afzan-
derije te <i>Hillegom</i> hebben
gestoolen?
13.
De gev[ang]e zegt: Met dezelve
te <i>Bloemendaal</i> te hebben
zand gekrooijen, te weeten,
hij en zijne broeder Willem veertien dagen, zijnde Sijmen
Bronsgest er tusschen beiden van daan geweest?	13.
Wat zij met dezelve hebben
gedaan?
14.
De gev[ang]e zegt: Dezelve in hunne
slaapsteeden bij zijn gevangens
zuster te hebben gelaaten.	14.
Waar zij dezelve hebben
gelaaten?
15.
De gev[ang]e zegt: Uit verleegenheid
daar te zijn geweest.	15.
Wat hij gev[ang]e in de zogenaamde
<i>Ruijgenhoek</i> , ter plaatse daar
hij geapprehendeert ¹⁶⁴ is te
doen had?
16.
De gev[ang]e zegt: Na zijn huis
om zijn moeder goedendag
te gaan zeggen, als zijnde,
van intentie van ergens
elders naar toe te gaan.	16.
Waar hij gev[ang]e intentie had van
daar vertrekkende na toe te-
gaan, zo hij niet geapprehen-
deert was geworden?

¹⁶⁴ geapprehendeert: gearresteerd

scan 94, folio 95

17.
De gev[ang]e zegt: Daartoe door
zijne mede gevangene ver-
leid te zijn en genade deswe-
gens te verzoeken?

Aldus gehoord, geantwoord, geresumeert in't
raadhuys te *Lisse*, present alle dewelgebore
mannen, demto¹⁶⁵ Nieuboer op den 30 april
1794 en bij de gevangene eigenhandig onder-
teekend. (is get[EEKEND]) Dit merk X is gesteld
bij de gevangene, **Johannes Vogelstruijs**.
(onderstond) Mij præsent. (is geteekend)
Fred[erik] Booy
secretaris 1794.

Regtdag den 8 mej 1794.
Præsent de heer bailliuw
en alle de welgeboore
mannen demto Nieuwboer.

Eisch.

De weledele gestrengen heer Pieter Willem
Boers, bailliuw van Noortwijckerhout, Hille-
gom, Lisse en Voorhout, r.o.¹⁶⁶ eisscher, be-
klaagt in de openbaare vierschaar de
edele agtbare heeren welgeboore mannen
des voorsch[reve] dorpen en ambagten, de persoon
van **Simon Bronsgeest**, gewoond hebbende
te *Hillegom*, dog tegenwoordig alhier
gevangene.

Ter oorzake, dat hij gevangene in plaats van
op een ordentelijke wijzen zijn onderhoud
te winnen, zich aan dieverije heeft schuldig

17.
Wat hij gev[ang]e tot zijne verschoo-
ning heeft bij te brengen?

v[er]te

¹⁶⁵ demto: uitgezonderd, behalve

¹⁶⁶ ratione officii: ambtshalve

scan 95, folio 95v

gemaakt, en speciaal dat hij gevange nevens **Johannes Vogelstruijs** en **Willem Vogelstruijs**, omtrend de helft der gepasseerde maand maart dezès jaars 1794 uit zeeker bosch liggende tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug* hebben gehaald eenige takkebossche en dezelve hebben gelegd op de kant van het water met intentie om dezelve in een schuit, welke zij bij hun hadden, te laaden en met voorneemen om dezelve te *Haarlem* te verkoopen doch daar in door **Jan van der Horst**, **Ruth Venis** en **Klaas Hoogtijling**, welke hun op de daad betrapte, zijn verhindert geworden.

Dat hij gev[ang]e nevens voorn[oemde] **Johannes** en **Willem Vogelstruijs** in het begin der gepasseerde maand maart dezès jaars 1794 van de plaats van mevrouw **Hogendorp** heeft gestoolen vijfhondert takkebosschen, dat hij in dienzelvde avond of nagt, met voorgemelde personen ook nog heeft gestoolen hondert takkebossche leggende in het duin van de heer **Six**.

En dat hij gevange dezelve zeshondert takkebosschen daags daar aan nevens voorgemelde peroonen te *Haerlem* heeft verkogt voor de somme van vier en twintig guldens, tien stuivers; welke voorgemelde **Willem Vogelstruijs** heeft ontvangen en nevens hem gevange en voorn[oemde] **Johannes Vogelstruijs** verdeelt. En hij gevange daarvan een derde voor zich heeft ontvangen.

scan 95, folio 96

Dat hij gev[ang]e nevens voorn[oemde] **Johannes en Willem Vogelstruis** eenige weeken geleeden uit de afzanderije te *Hillegom* hebben weggenoomen drie kruijwagens, om daarmede onder *Bloemendaal* alwaar zij gewerkt hebben, zand te kruijen. En dezelve kruijwagens in hun slaapplaats te *Haarlem* gelaten hebben.

Alles blijkende bij des gevangens eige confessie buiten pijn en banden van ijzer¹⁶⁷ gedaan en uit de beëdigde verklaringen en verdere bewijzen aan hun edele agtb[ar]e overlegt. En nadien dit zaaken zijn, die in een land van goede ordre en justitie niet kunnen worden geleeden, maar ten afschrik van anderen openbaar dienen te worden gestraft.

Zoo concludeert hij heer bailliuw en eisscher, r[atione] o[fficii]¹⁶⁸ eisch doende, dat de gev[ang]e **Simon Bronsgeest**, bij vonnis van de edele agtbare heere welgeboore mannen der voorge-melde dorpen en ambagten, zal worden gecondemneert¹⁶⁹, om gebragt te worden op een schavot voor het raadhuis alhier op te rigten; en aldaer aan een paal gebonden door den scherpregter met de roeden zal worden gegeeselt ende wijders zijn leven lang geduurende zal worden gebanne

v[er]te

¹⁶⁷ buiten pijn en banden van ijzer: zonder gegeeseld te zijn, alleen dan is de bekentenis rechtsgeldig

¹⁶⁸ ratione officii: ambtshalve

¹⁶⁹ gecondemneert: veroordeeld

scan 96, folio 96v

uit den lande van Holland
en Westvriesland zoo wijd en
zijd de paalen van dien zijd
streckende, op pœne¹⁷⁰ van
zwaarder straffe, als hij
weder daar binnen mochte
komen. En voorts zal
worden gecondemneert in de
kosten en misen van justitie.
(is get[eekend]) P.W. Boers.

Vonnis.

Welgeboore mannen van Noordwijk-
kerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout,
gehoord ende geëxamineert hebbende den
crimineelen eisch en conclusie door ofte van
weegen den welledele gestrengen heer
Pieter Willem Boers, als bailliuw van
de voorgemelde dorpen en ambagten r[atione] o[fficii]
gedaan ende genoomen tegens de persoon
van **Simon Bronsgeest**, gewoond heb-
bende te *Hillegom*, dog tegenswoordig
alhier gevange, Ter zake hij gevange
met en benevens **Johannes Vogelstruijs** en
Willem Vogelstruijs uit zeker bosch liggende
tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug*
omtrent de helft der gepasseerde maand
maart 1794 hebben gehaald eenige takken-
bosschen met intentie om dezelve in een
schuit, welke zij bij hun hadden, te laden
en met voorneemen om dezelve te *Haarlem*
te verkoopen, dog daar in door **Jan van der**
Horst, **Ruth Venus** en **Klaas Hoogtijling**, welke

¹⁷⁰ pœne: straffe

scan 96, folio 97

hun op de daad betrapten zijn verhindert
geworden.

Dat hij gevange nevens voorn[oemd]e **Johannes Vogelstruijs** en **Willem Vogelstruijs** in het begin der gepasseerde maand maart dezes jaars 1794 van de plaats van mevrouw **Hogendorp** heeft gestoolen vijf hondert takkebosschen dat hij in dezelve avond of nagt met voorge-
melde persoonen ook nog heeft gestoolen hondert takkebosschen leggende in het duin van de heer **Six**. En dat hij gevange nevens dezelve twee persoonen die zes hondert takkebosschen daags daaraen te *Haarlem* heeft verkogt, en door **Willem Vogelstruijs** daarvoor ontvangen zijnde vier en twintig guldens tien stuivers, daar van een derde voor zijn portie heeft ontvangen.

Dat hij gevange neevens voorn[oemd]e **Johannes en Willem Vogelstruijs** eenige weken geleeden van de afzanderij te *Hillegom* hebben weggenoomen drie kruiwagens om daarmede onder *Bloemendaal* zand te kruijen. En dezelve kruiwagens in de slaapplaats te *Haarlem* hebben laten staan.

Alles door hem gevange buiten pijn en banden van ijzer bekend zijnde en verders blijkende uit de bewijzen daar van aan hun edele agtbare overlegt. Ende wijders gelet zijnde op alles waarop in deze te letten stond. Zo is 't dat welgeboore mannen recht doende uit de naam ende van weegens de edele groot mogende heere Staate van Holland en Westvriesland, de

v[er]te

scan 97, folio 97v

gevangene **Simon Bronsgeest** condempneeren¹⁷¹
om gebragt te worden op een schavot alhier
voor het raadhuis op te rigten. En dat
hij aldaar aan een paal gebonden zijnde
door den scherpreghter wel gestrengelijck met
roeden zal worden gegeeselt, en
bannen hem gevangene wijders voor den
tijd van veertig eerstkomende en
agtereenvolgende jaare uit den
lande van Holland en Westvriesland,
zoo wijd en zijd de paalen van dien
zijn strekkende en condempneeren hem
wijders in de kosten en misen van
justitie, ter tauxatie en moderatie¹⁷²
van hun edele agtbare. Ontzeggen
aan den heer bailliuw zijne verdere
eisch en conclusie tegens de gevangene
gedaan ende genoomen.

Actum bij alle de heere welgeboore
mannen demto¹⁷³ Gijsbert Nieuwboer,
op den 30 april 1794 ende gepronun-
tieert den 8 meij 1794. (is getekend)
Jan Piekaert, Jacobus Vredenburg.

Eisch.

De weledele gestrenghe heer Pieter Willem
Boers, als bailliuw van Noordwijckerhout,
Hillegom, Lisse en Voorhout r[atione] o[fficii] eisscher
beklaagd in de openbaare vierschaar voor
de edele agtbare heere welgeboore
mannen der voorn[oemde] dorpen en ambagten,
de persoon van **Willem Vogelstruijs**, gewoond

¹⁷¹ condempneeren: veroordelen

¹⁷² tauxatie en moderatie: vaststelling en regeling

¹⁷³ demto: uitgezonderd, behalve

scan 97, folio 98

hebben te *Hillegom*, dog tegenswoordig alhier gevange; Ter oorzaake dat hij gevange in plaatse van op een ordentelijke wijze zijn onderhoud te winnen, zig aan dieverij heeft schuldig geaakt, en speciaal dat hij gevange **nevens Simon Bronsgeest** en **Johannes Vogelstruijs** omtrend de helft van de gepasseerde maand maart dezes jaars 1794 uit zeker bosch liggende tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug* hebben gehaald eenige takkenbosschen en dezelve hebben gelegd op de kant van het water met intentie om dezelve in een schuit welke zij bij hun hadden te laaden, en met voorneemen om dezelve te *Haarlem* te verkoopen; dog daarin door **Jan van der Horst, Rut Venus** en **Klaas Hoogtijling** welke hun op de daad betrapten zijn verhindert geworden.

Dat hij gev[ang]e nevens voorn[oemde] **Simon Bronsgeest** en **Johannes Vogelstruijs** in het begin de gepasseerde maand maart dezes jaars 1794 van de plaats van mevrouw **Hogendorp** heeft gestoolen vijf hondert takkebosschen, dat hij in denzelve avond of nagt met voorgemelde persoonen ook nog heeft gestoolen hondert takkebosschen liggende in het duin van de heer **Six**, en dat hij gevange dezelve ses hondert takkebosschen daags daaraan nevens voorn[oemde] persoonen te *Haarlem* heeft verkogt voor de somme van vier en twintig guldens tien stuijvers, welke hij gevange

v[er]te

scan 98, folio 98v

heeft ontvangen en nevens de voorn[oemde] **Simon Bronsgeest** en **Johannes Vogelstruijs** heeft verdeelt en hij gevange daar van een derde voor zig behouden.

Dat hij gevange nevens voorn[oemde] **Simon Bronsgeest** en **Johannes Vogelstruijs** eenige weeken geleeden uit de afzanderije te *Hillegom* hebben weggenoomen drie kruijwagens en daarmede onder *Bloemendaal* alwaar zij gewerkt hebben, zand te kruijen en dezelve kruijwagens in hun slaaplaats te *Haarlem* gelaaten hebben.

Alles blijkens des gevange eijge confessie buiten pijn en banden van ijzer gedaen, en met de beëdigde verklæring en verdere bewijsen aan hun edele agtbare overlegd. En nadien dit zaaken zijn die in een land van goede order en justitie niet kunnen worden geleeden maar ten afschrik van andere openbaar, dienen te worden gestraft.

Zoo concludeert de heer bailliuw en eisscher r[atione] o[fficii] eisch doende, dat de gevange **Willem Vogelstruijs** bij vonnis van de edele agtbare heeren welgeboore mannen der voorgemelde dorpen en ambagten zal worden gecondemneert¹⁷⁴ om gebragt te worden op een schavot voor het raadhuis alhier op terigten en aldaar aan een

¹⁷⁴ gecondemneert: veroordeeld

scan 98, folio 99

paal gebonden zijnde, door den scherprechter wel strengelijck met roeden zal worden gegeesselt. Ende wijders zijn leven lang gedurende zal worden gebannen uit den lande van Holland en Westvriesland zo wijd en sijd de paalen van dien zijn strekkende, op pœne¹⁷⁵ van zwaarder straffe als hij daar weder binnen mogte komen en voorts zal worden gecondemneert in de kosten en misen der justitie (get[eekend]) P.W. Boers.

Vonnis.

Welgeboore mannen van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, gehoord ende gezien hebbende den crimineelen eisch en conclusie, door ofte vanweegens de weledele gestrenghe heer Pieter Willerm Boers, als bailliuw der voorgemelde dorpen en ambagten r[atione] o[fficii]¹⁷⁶ gedaan en genoomen tegens de persoon van **Willem Vogelstruijs**, gewoond hebbende te *Hillegom*, dog tegenwoordig alhier gevange, ter zaake hij gevange met en beneevens **Johannes Vogelstruijs** en **Simon Bronsgeest** **Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.** uit zeker bosch, liggende tusschen de *Kalkovens* en *Bartenbrug* omtrend de helft der gepasseerde maand maart dezès jaars 1794 hebben gehaald eenige takkenbosschen met intentie om dezelve in een schuit welke zij bij hun hadden te laaden, en met voorneemen om dezelve te *Haarlem* te

v[er]te

¹⁷⁵ pœne: straffe

¹⁷⁶ ratione officii: ambtshalve

scan 99, folio 99v

verkoopen, dog daar in door **Jan van der Horst, Ruth Venus** en **Klaes Hoogtijling** welke hun op de daad betrapte zijn verhindert geworden.

Dat hij gevange nevens voorn[oemde] **Johannes Vogelstruijs** en **Simon Bronsgeest** in het begin der gepasseerde maand maart 1794 van de plaats van mevrouw **Hogendorp** heeft gestoolen vijfhondert takkebosschen dat hij in die zelve avond of nacht met voorn[oemde] persoonern ook nog heeft gestoolen hondert takkebosschen liggende in het duin van de heer **Six**, en dat hij gev[ang]e neevens dezelve twee persoonen die ses hondert takkebosschen daags daaraan te *Haarlem* heeft verkogt en door hem gevange daarvoor ontvangen zijnde vier en twintig gulden tien stuivers, daarvan een derde voor zijn portie heeft gehouden.

Dat hij gevange neevens voornoemde **Simon Bronsgeest** en **Johannes Vogelstruijs** eenige weeken geleeden van de afsanderij te *Hillegom* hebben genoomen drie kruijwagens om daarmede onder *Bloemendaal* zand te kruijen en dezelve kruijwagens in hun slaapplaats te *Haarlem* hebben laten staan.

Alles door hem gevange buiten pijn en banden van ijzer¹⁷⁷ bekend zijnde, en verders blijkende uit de bewijsen daarvan aan hun edele agtbare overgelegd, ende wijders gelet zijnde op alles waar op te deze te letter stond. Zoo is't dat welgeboore mannen regt doende uit den naam en van wegens de

¹⁷⁷ buiten pijn en banden van ijzer: zonder gegeseld te zijn, alleen dan is de bekentenis rechtsgeldig

scan 99, folio 100

edele groot mogende heeren Staaten van Holland en Westvriesland, de gevange **Willem Vogelstruijs**, condemneeren¹⁷⁸ om gebragt te worden op een schavot alhier voor het raadhuis op te rigten.

En dat hij gebonden aan een paal aldaer door den scherpreger wel strengelijk met roeden zal worden gegeesseld, en bannen hem gevange wijders voor den tijd van veertig eerstkomende en agtereenvolgende jaaren uit den lande van Holland en Westvriesland zoo wijd en zijd de paalen van dien zijn strekkende, en condemneeren wijdeers hem in de kosten en misen van justitie, ter tauxatie en moderatie¹⁷⁹ van hun edele agtbare. Ontseggende aan den heer bailliuw zijne verderen eisch en conclusie tegens de gevange gedaen en genoomen.

Actum bij alle de heeren welgeboore mannen, demto¹⁸⁰ Gijsbert Nieuwerboer op de 30 april 1794 en gepronuntieert den 8 maj 1794. (get[EEKEND]) Jan Piekaert, Jacobus Vreedenburg.

Eisch.

De weledele gestrenge heer Pieter Willem Boers, als bailliuw van Noordwijckerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout, r[atione] o[fficii]¹⁸¹ eisscher, beklaagt in de openbaare vierschaer de edele agtbare heeren welgeboore mannen der voors[chreven] dorpen en ambagten, de persoon van **Johannes Vogelstruis**, gewoond hebbende

v[er]te

¹⁷⁸ condemneeren: veroordelen

¹⁷⁹ tauxatie en moderatie: vaststelling en regeling

¹⁸⁰ demto: uitgezonderd, behalve

¹⁸¹ ratione officii: ambtshalve

scan 100, folio 100v

scan ontbreekt

scan 100, folio 101

scan ontbreekt

scan 101, folio 101v

door de scherpregter zal
worden gegeesselt. Ende
wijders zijn leeven lang
geduurende zal worden
gebannen uit den lande
van Holland en Westvries-
land zoo wijd en zijd de
paalen van dien zijn
streckende op pœne¹⁸² van
zwaarder straffe, als hij
daar weder binnen mogte
komen. Ende voorts zal
worden gecondemneert¹⁸³ in
de kosten en misen van
justitie etc. (is getekend)
P.W. Boers.

Vonnis.

Welgeboore mannen van Noordwijn-
kerhout, Hillegom, Lisse en Voorhout,
gehoord en de geëxamineerd hebbende
de crimineele eisch en conclusie door
ofte van weegen den weledelen gestreng
heer Pieter Willem Boers als bailliuw
der voornoemde dorpen en ambagten
r[atione] o[fficii]¹⁸⁴ gedaan ende genoomen, tegens
de persoon van **Johannes Vogelstruijs**
gewoond hebbende te *Hillegom*, dog tegens-
woordig alhier gevange, ter zake hij ge-
vange met en beneevens **Simon Bronsgeest**
en **Willem Vogelstruijs** uit zeker bosch,
liggende tusschennde *Kalkovens* en *Barten-
brug*, omtrend de helft der gepasseerde
maand maart 1794 hebben gehaald eenige
tekkenbosschen met intentie om dezelve in

in de kantlijn:

Fiat acte van
onvermogen.
Den 8 Maj 1794
(is getekend)
Jan Piekaert
Jacobus Vree-
denburg.

¹⁸² pœne: straffe

¹⁸³ gecondemneert: veroordeeld

¹⁸⁴ ratione officii: ambtshalve

scan 101, folio 102

een schuit welke zij bij hun hadden te laden
en met voorneemens om dezelve te *Haarlem*
te verkoopen, dog daarin door **Jan van
der Horst, Ruth Venus** en **Klaas Hoogtijling**
welke hun op den daad betrapten zijn
verhindert geworden.

Dat hij gevange nevens voorz[egde] **Simon Brons-
geest** en **Willem Vogelstruijs** in het begin
der gepasseerde maand maart 1794
van de plaats van mevrouw **Hogendorp**
heeft gestoolen vijfhondert takken-
bosschen, dat hij in dezelve avond of
nagt met voorgenoemde persoonen ook
nog heeft gestoolen hondert takkebosschen
liggende in het duin van de heer **Six**,
en dat hij gevange neevens dezelve twee
persoonen die zes hondert takkebosschen
daags daaraan te *Haarlem* heeft verkogt
en door Willem Vogelstruijs daar voor
ontvangen zijnde vier en twintig guldens

tien stuivers, daar van een derde voor
zijn portie heeft ontvangen.

Dat hij gevange nevens voorz[egde] **Simon Bronsgeest**
en **Willem Vogelstruijs** eenige weeke geleede
van de afsanderije te *Hillegom* hebben
weggenoomen drie kruijwagens, om daar
meede onder *Bloemendaal* zand te kruijen
en dezelve kruijwagens hun slaapplaats
te *Haarlem* hebben laten staen.

Alles door hem gev[ang]e buiten pijn en banden
van ijzer¹⁸⁵ bekend zijnde en verders
blijkende uit de bewijsen daarvan aen
hun edele agtb[are] overgelegd, ende wijders gelet
zijnde op alles waar-

v[er]te

¹⁸⁵ buiten pijn en banden van ijzer: zonder gegeseld te zijn, alleen dan is de bekentenis rechtsgeldig

scan 102, folio 102v

op in dezen te letten stond. Zoo is't dat welgeboore mannen regt doende uit den naam en vanweegen de edele groot mogende heeren Staaten van Holland en Westvriesland de gevange **Johannes Vogelstruijs** condemneeren¹⁸⁶ om gebragt te worden op een schavot alhier voor het raadhuis op te rigten, en dat hij aan een paal gebonden zijnde, aldaer door den scherpregher wel strengelijk met roeden zal worden geeeseld. En bannen hem gevange wijders voor den tijd van twintig eerst komende en agtereenvolgende jaaren uit den lande van Holland en Westvriesland zo wijd en zijd de paalen van dien zijn strekkende, en condemneeren hen wijders in de kosten en misen der justitie, ter tauxatie en moderatie¹⁸⁷ van hun edele agtbare. Ontzeggen aan den heer bailliuw zijne verdere eisch en conclusie teegens de gevange gedaan en genoomen.

Actum bij alle de heere welgeboore mannen, demto¹⁸⁸ Gijsbert Nieuboer op den 30 april 1794 en gepronuntieert den 8 maj 1794. (is getekend) Jan Piekaert, Jacobus Vreedenburg.

¹⁸⁶ condemneeren: veroordelen

¹⁸⁷ tauxatie en moderatie: vaststelling en regeling

¹⁸⁸ demto: uitgezonderd, behalve

INDEX

Abrahams		Fluite, van der	
Leendert	3	Gerrit	84, 85, 117
Alberts	159	Gabliskie	
Alkemade		David	138
Hendrik Meese	1	Gans, de	175, 176
Beek, van		Jan	177, 178
Jan	143	Willem	177, 178
Beijer		Gerwen, van	
Jan	137, 138	Marijtje	141
Johannes	134, 136	Goedbloed	
Bende, van den		Claas	137, 138
Pieter	5	Klaas	134, 136, 137
Bende, van der		Maria	134, 136
Pieter	4, 5, 6, 7	Marijtje	125, 128, 129, 130, 131, 132, 133
Berg, van den		Graaf, de	
Pieter	175	Cornelis	10, 125, 174
Berkel, van		Groot, de	
Hendrik	169	Arij	71, 129, 130, 132
Boers		Gulde	
Pieter Willem	2	M.	128
Booij		Hans, van der	
Fredrik	1, 2, 3	Pieter	27, 29, 30, 31, 32
Bosch		Hartog	
Philip	154, 155	Dina	146
Philip	155, 160, 163, 166, 170, 172	Hazebroek	
Breeroo		Zacharias	71
Huibert	10, 125, 174	Heemel	
Jacob	42	Teunis	43, 44, 45, 46, 53, 103, 107
Bronsgest		Heemel, van	
Floor	85	Teunis	49
Sijmen	7, 8, 176, 177, 178, 182, 183, 186, 187, 188	Heijmans	
Simon	175, 176, 179, 189, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 202, 203	Salomon	39
Deen		Hemel	
Nicolaas	125, 139	Dirk	14
Delft, van		Tenis	69
Hendrik	10, 174	Teun	50
Delvt, van		Teunis	52, 59, 61, 70, 108
Hendrik	140	Hemel, van	
Diender, de		Teun	50
Pieternel	145	Hoefman	
Doorn, van		Daniel	125, 139
Hendrik	4, 5, 59, 62	Hoekje, van het	
Duikeren, van	169	Piet	127
Jan	169	Hogendorp	181, 187, 190, 193, 195, 198, 203
Duivenvoorde		Hogendorp, van	8, 9, 182, 183, 184
Laurens	21, 22	Holst, van der	
Willem	73	Huibert	78, 81, 83
Duivenvoorden		Hoof	
Gerrit	80	Hendrik Daniëlsz	11
Laurens	17, 18, 35	Hoogtijling	
Willem	80	Klaas	190, 192, 195, 203
Duuren		Klaes	198
Pieter	125	Horst, van der	
Duuren, van		Jan	174, 175, 190, 192, 195, 198, 203
Pieter	71, 72, 73, 77, 139	Hubrecht	78, 81, 83, 84, 85, 89, 91, 92, 95, 96, 101, 102, 117
Ende, van den	17, 44, 54, 63, 64	Hubrechts	78, 80, 81, 86, 95, 101
Rijse	16, 37	Hubregt	84
Enden, van der		Huzaar, de	
Reijse	33	Piet	126
Ficars		Jagt, van der	142
Pieter Jansen	138	Jacob	141, 148
Fluite		Jans	
Piet	78, 84, 86, 101	Nelleke	45
Pieter	83	Nolletje	55, 56, 57, 58
		Jansen	
		Lolke	46, 51

Janssen			
Lolke	49	Ooster	
Jansz		Matthijs.....	42
Piet	128	Orange, van	
Pieter	126, 127	Willem	10, 125, 139, 140, 174
Jongbloed		Outshoorn	
Marijtje.....	129	Cornelia	141, 148, 149
Jugen, van		Parijs, van	
Hein.....	167	Gijsbert	156, 157, 161, 163, 168, 169, 171
Kerkvliet		Passie	
Arij .. 80, 81, 82, 83, 88, 89, 91, 92, 93, 95, 96, 97, 98, 99, 100,		Jan Carel	140
101, 102, 113, 117, 119, 121		Persoon	
Klumpert		Gijsbert	15, 20, 21, 22, 37
Jan	1	Pickaart	
Knoppert		Jan.....	174
Arij	64	Piekaart	
Koutijs		Jan.....	140
Dirk	10, 125, 174	Pikkaert	
Kreket		Jan.....	10
Jacobus.....	139, 140	Plas	
Lampse	14	Gerrit	167
Leenbroek.....	138	Ploeg, van der	
Leeuwen van		Willem.....	75, 76, 77, 112
Bastiaan	113	Poorter	
Leeuwen, van		Nicolaas	160
Bastiaan	74, 77	Prins	
Bastiaen.....	77	Carel	169
Cris.....	127	Rode, de	
Lencke		Jan.....	17, 18, 23, 36, 38
G.W.....	139	Romeijn	
Lotman		Cornelis	74
J. 159		Immetje Cornelisdr.....	74
Lubbe, van der		Romijn	
Arij	85	Cornelis	77
Willem.....	92, 117	Immetje Cornelis	77
Meerburg		Jannetje Cornelis.....	75
Jan	14	Roo, de	
Meijeren		Jan.....	18
Mattijs	159	Roode, de	
Meijeren, van.....	11, 12	Jan.....	15, 17, 21, 35
Moses		Roodhuisen	
Salomon	141, 150, 152	Jan.....	171
Samuel.....	143	Johannes	160
Mulder		Ruit, de	
Bernardus	159	Arie.....	15, 20
Mattheus.....	4, 6	Schoock	
Nevenweg		Arie.....	47
Gerrit	59, 62	Arij	55, 67, 104, 105
Nieboer		Hermannna	59
Gijsbert.....	10	Six.....	181, 184, 187, 190, 193, 195, 198, 203
Nieuwboer		Snikkert	
Gijsbert.....	174	Jan 72, 73, 74, 75, 77, 78, 80, 81, 82, 86, 87, 88, 89, 91, 96, 97,	
NN		98, 99, 100, 101, 102, 112, 115, 117, 118, 121, 122	
Arij	78, 79, 80	Jannetje.....	73
Cornelia.....	142, 143	Someren, van	
Dirk	128	Dirk.....	77
Gerrit	17, 19, 20, 21, 22, 24	Steijn, van	
Gijs	17	Dammis	166, 167, 170, 173
Jan	33, 34, 83, 85, 86, 95, 101, 102, 144	Dannis.....	168
Kees.....	126, 129, 130	Jeroen.....	15
Klaas	169	Joor	16, 17
Marijtje.....	134, 137	Jooris	27
Naatje	169	Joris	15, 27, 28
Rijmpje.....	142	Pieter.....	16
Nuboer		Stein, van	
Cornelis	140	Dammis	168
Olijk		Jeroen.....	15
Dammis	167, 173	Joor	17
		Joris	18, 22, 29, 34, 35
		Pieter.....	18, 22

Stel		Pieter Jansz.....	133
Jan.....	6, 11	Vickaerts	
Stijn, van		Piet.....	128
Joris.....	27, 32, 36, 38	Pieter Jansz.....	128, 130, 132, 134, 135, 139
Straatman		Vogel	
A. 159		Dirk..	81, 82, 86, 87, 88, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 113, 114, 117, 118, 121, 123
Stroom		Vogel, de	
Christiaan.....	184	Dirk.....	96
Christiaan.....	187	Vogelstruijs.....	202
Strooman		Jan.....	175, 177, 178, 179, 183, 186
Christiaan.....	181	Johannes.....	177, 189, 190, 192, 193, 195, 197, 198, 202, 204
Swart Piet.....	135	Simon.....	177, 190, 193, 195, 196
Swart, de		Willem.....	177, 178, 179, 185, 186, 187, 190, 192, 193, 194, 196, 197, 199, 202, 203
Jan.....	71	Vogelstruis	
Swarte Piet.....	128, 130, 132, 133, 134	Jan.....	176, 180
Toorn, van der		Johannes.....	183, 186, 191, 199
Willem.....	10, 140, 174	Willem.....	175, 176, 180, 181, 183, 188, 191
Veggel, de		Vreedenburg	
Gabriel.....	187	Jacobus.....	10, 125, 174
Veggel, van		Wassenaer	
Gabriel.....	184	Cornelis.....	10, 140, 174
Veggelen, van		Wateringen, van	
Gabriel.....	181	Adam.....	139, 140
Velde, van de		IJsbrand.....	139, 140
Pieter.....	187	Webbe	
Velthoven.....	175	Jan.....	167
Jan.....	125, 139	Weerman	
Veluwen, van		Gerrit Barendsz.....	33, 35
Johanna Jacobs.....	46, 51	Gerrith Barendsz.....	37
Venis		Werkhoven	
Ruth.....	190	Pieter.....	133, 134, 136
Venus.....	Zie uth	Wesselaar	
Rut.....	195	Jan Heindrikse.....	14
Ruth.....	174, 198, 203	Wesselaar	
Verdegaal		Jan Heindrikse.....	14
Jan.....	167	Zaal, van der	
Verdigaal		Arij.....	139, 140
Cors.....	127	Zandvliet	
Verrees		Cornelis.....	43
Frans Thomas.....	142	Zeevenhuisen	
Verrees,		Cornelis.....	125, 139
Frans Thomas.....	148, 149	Zoelen, van.....	142, 144
Verschoor		Cornelis.....	141, 148
Cornelis.....	130	Jan.....	143
Vicaerts		Zomeren, van	
Pieter.....	126	Dirk.....	76, 112
Vickaart		Zwarte Piet.....	126
Pieter Jansz.....	134		
Vickaarts			
Pieter.....	127		